

МЕЖДИННА СТАНЦИЯ

Clifford Simak
Way Station

1.

Най-сетне шумът престана. Димът се стелеше на тънки, сивкави като мъгла струйки над изтерзаната земя, над повалените огради и прасковените дървета, превърнати на трески от артилерийския огън. Тишина, ако не покой, се установи за миг над тези няколко квадратни мили земя, където допреди малко войниците, обзети от лудостта на стара омраза, се хвърляха с кръсъци един срещу друг и се вкопчваха в древна схватка, а после, омаломощени, се дръпваха назад.

Сякаш безкрайно дълго кръгозорът бе огласян от нестихващия тътен на взривовете, изтърбушили земята и осеяли с буци пръст небето; от цвиленето на конете и дрезгавите викове на войниците; от свистенето на метал и последвалия го трясък; от избухванията на изпепеляващи огънове, озаряващи блясъка на стоманата; от плющащите във вихъра на боя гордо развети знамена. После всичко секна и настана тишина. Но в този ден тишината бе неприсъща на това поле, тя нямаше власт над него - нарушавана от вопли и стенания, от викове за вода и молитви за скорошна смърт - и тези викове, молби и стенания щяха да продължат с часове под лятното слънце. После скупчените фигури щяха да замлъкнат и утихнат и щеше да се разнесе миризмата, от която всички минаващи щяха да извържат глава, а гробовете щяха да се окажат плитки, за да я скрият.

Житото щеше да остане неожънато, дърветата нямаше да цъфнат следващата пролет, а по стръмния скат, който стигаше до самия хребет, оставаха толкоз неизречени слова, неизвършени дела и окървавени тела, извисили глас срещу безсмислието и разрухата на смъртта.

Тук оставаха и много горди имена, които сега щяха да звучат още по-гордо, но само като спомен, отекващ във вековете - Желязната бригада, Пети Нюхампширски, Първи Минесотски, Втори Масачузетски, Шестнайсети Мейнски.

Тук беше и Инок Уолас.

Той все още стискаше разбития си мускет - ръцете му бяха покрити с пришки. Лицето му - почерняло от барут, Обувките му - целите в прах и кръв. Все още беше жив.

2.

Д-р Ъруин Хардуик търкаляше молива напред-назад между дланите си - едно доста досадно занимание. Изгледа с известна доза подозрение седящия от другата страна на бюрото мъж.

- Това, което не мога да разбера - заяви Хардуик, - е защо сте дошли при нас.

- Ами като сте Академия на науките, си помислих...

- А вие сте от ЦРУ.

- Вижте, докторе, ако предпочитате, нека приемем, че това е едно неофициално посещение. Представете си, че съм един объркан гражданин, отбил се при вас да види дали не можете да му помогнете.

- Не че не бих искал да ви помогна, но не виждам как. Цялата работа е

толкова мъглява и толкова хипотетична...

- По дяволите, човече - извика Клод Луис, - не можете да отречете фактите - малкото, които съм събрал.

- Добре тогава - каза Хардуик, - нека започнем отначало и ги разгледаме още веднъж, един по един. Твърдите, че този човек...

- Името му - каза Луис - е Инок Уолас. Според регистрите е на сто дваайсет и четири години. Роден е в една ферма на няколко мили от град Милвил в щата Уисконсин на 22 април 1840 г. и е единственото дете на Джедедая и Аманда Уолас. Той е сред първите записали се доброволци след повика на Ейб Линкълн. Служил е в Желязната бригада, която е била буквално унищожена при Гетисбърг през 1863 г. Но Уолас е успял някак да се прехвърли в друга бойна част и се е сражавал под командването на генерал Грант във Вирджиния. Изкарал е цялата война, до самия ѝ край при Апоматокс...

- Добре сте го проучили.

- Прегледах досието му. Молбата му за постъпване на военна служба се намира в Щатския Капитол в Мадисън. Останалото, включително заповедта за уволнение, е тук във Вашингтон.

- Казвате, че изглежда на трийсет.

- Нито ден повече. Може би дори на по-малко.

- Но не сте разговаряли с него.

Луис поклати глава.

- Може и да не е същият човек. Ако имахте отпечатъци от пръстите...

- По време на Гражданската война - каза Луис - дактилоскопията не е била известна.

- Последният ветеран от Гражданската война - отвърна Хардуик - почина преди няколко години. Доколкото си спомням, бил е барабанчик в армията на Конфедерацията. Трябва да има някаква грешка.

Луис поклати глава.

- И аз си помислих същото, когато ми възложиха този случай.

- Как стана така, че ви възложиха този случай? Изобщо какво общо има ЦРУ с подобна история?

- Трябва да призная - каза Луис, - че е малко необичайно, но бяха замесени твърде много съображения...

- Като безсмъртието например.

- И това може да ни е минавало през ум. Просто като вероятност. Но не това беше основното. Имаше и други съображения. Цялата работа беше толкова странна, че си заслужаваше да я проучим.

- Но ЦРУ...

Луис се усмихна.

- Питате се защо не от научен екип? Естествено, това щеше да е най-логично. Но един от нашите хора случайно попада на този случай. Бил е на почивка. Имал роднини там някъде в Уисконсин. Не в същия район, на трийсетина мили оттам. Чул някаква приказка - ей тъй, между другото, някой подхвърлил нещо. Тръгнал по дирята. Не открил кой знае колко, но достатъчно, за да се увери, че може да излезе нещо.

- Точно това ме учудва - каза Хардуик. - Как е възможно един човек да живее цели сто дваайсет и четири години на едно и също място и да не стане знаменитост, за която целият свят да говори? Представете ли си какво биха направили вестниците с подобна история?

- Тръпки ме побиват - отвърна Луис, - като си помисля.

- Не отговорихте на въпроса ми.

- Трудно е да се обясни - продължи Луис. - Трябва да познавате тези места и хората, които живеят там. Югозападният край на Уисконсин граничи с две реки - Мисисипи на запад и Уисконсин на север. Нагоре от реките е широка, равна прерия с богата почва и процъфтяващи ферми и градчета. Но надолу към реките теренът става суров и насечен: високи ридове с отвесни склонове и дълбоки клисури и урви, а на места има кътчета и падини, които са съвсем изолирани. Дотам почти няма пътища, а из малките, бедни ферми живеят хора, които са по-близо до първите заселници отпреди сто години,

отколкото до двајсети век. Имат коли, разбира се, както и радио, един ден и телевизия сигурно ще имат, но по дух са консервативни и странят от външни хора – не всички, разбира се, дори не мнозина от тях, а само онези от по-малките, откъсната стопанства. Едно време из тези забутани кътчета е имало много ферми, но сега човек трудно би могъл да си изкарва прехраната от подобни ферми. Малко по малко икономическите условия принуждават хората да напускат тези райони. Продават фермите си на безценица и се преместват някъде другаде, най-често в града, където могат да си изкарват прехраната.

Хардуик кимна разбиращо.

– А тези, които остават, са най-консервативните, разбира се, и живеят най-затворено.

– Точно така. Сега по-голямата част от земята е собственост на хора, които живеят другаде и нямат никакво намерение да я обработват. Възможно е да държат някоя и друга крава, но това е всичко. Никак не е лошо като основание за данъчни облекчения за човек, който има нужда от подобно нещо. Освен това по време на депресията ипотекираните ферми с непогасени ипотеки са станали собственост на банките.

– Искате да кажете, че тези аборигени – така ли ги наричате? – са се наговорили да пазят мълчание?

– Едва ли може да става дума – каза Луис – за някакво формално споразумение. Просто така са свикнали да действат – резултат от старата философия на първите заселници. Хората са си гледали работата. Никой не се е бъркал в живота на другите и не е искал някой да се бърка в неговия. Ако на човек му се прииска да живее до хиляда години, това може да е много интересно, но си е чисто негова работа. Могат да го обсъждат помежду си, но с други хора не. Биха се възмутили, ако външен човек ги заговори за това. Предполагам, че с течение на времето постепенно са приели факта, че Уолас продължава да бъде млад, докато те самите остаряват. Малко по малко започват да свикват с това чудо и много-много не го коментират, дори помежду си. Следващите поколения го приемат, защото предците им не намирали нищо чак толкова необичайно. А и без това твърде рядко са го виждали, защото Уолас е живеел съвсем изолирано. В съседните области цялата тази история, ако изобщо са се сещали за нея, се е превърнала в нещо като-легенда – просто поредната фантасмагория, в която е излишно да се ровиш. Може да се окаже някаква шега, измислена от местните хора, в която няма и дума истина. Нещо от рода на Рип Ван Уинкъл*. Човек може да стане за посмешище, ако тръгне да се занимава с подобно нещо.

[* Герой от едноименния разказ на американския писател Уошингтън Ървинг (1783–1859). Б.пр.]

– Но вашият човек е проявил интерес.

– Така е. Не ме питайте защо.

– Въпреки това не са му възложили да продължи разследването.

– Нужен е бил някъде другаде. Освен това бил е познат по тези места.

– А вие?

– Тази работа ми отне две години.

– И сега сте наясно със случая.

– Не съвсем. Сега неизвестните са повече, отколкото в началото.

– Виждали сте го този човек, нали?

– Много пъти – каза Луис. – Но никога не съм говорил с него. Не вярвам той да ме е виждал. Всеки ден се разхожда, преди да отиде да си прибере пощата. С една дума, никога не се отдалечава от фермата. Пощенският раздавач му носи малкото неща, от които има нужда. Торба брашно, кило бекон, десетина яйца, пури, понякога и нещо за пиене.

– Но пощенските разпоредби забраняват това.

– Така е. Но пощаджиите го правят от години. Никой не може да пострада, докато някой не се оплаче. А това е изключено. По всяка вероятност раздавачите са единствените приятели, които е имал.

– Доколкото разбрах, този Уолас не се занимава много с фермерство.

– Дори никак. Има няколко лехи със зеленчуци и това е всичко. Цялото

място е потънало в буреняци.

- Но все някак преживява. Трябва да получава пари отнякъде.

- Получава - кимна Луис. - На всеки пет или десет години продава шепа скъпоценни камъни на някаква фирма в Ню Йорк.

- Законно?

- Не мисля, че са крадени, ако това имате предвид. Предполагам, че ако някой реши да се заяде, все ще открие нещо незаконно. Не в самото начало, по времето, когато за пръв път е започнал да ги изпраща. Но законите се менят и предполагам, че както той, така и купувачите са в нарушение на доста от тях.

- И вие нямате нищо против?

- Направих проверка във фирмата - каза Луис - и те бяха доста притеснени. Първо на първо, те направо ограбват Уолас. Казах им да продължат да купуват. Казах им, ако някой отиде да ги проверява, да го насочат направо към мен. Казах им да си държат устата затворени и нищо да не променят.

- Не желаете някой да го подплаши - отбеляза Хардуик.

- Точно така, не искам. Искам раздавачът да продължи да му доставя стоки и нийоркската фирма да продължи да изкупува скъпоценните му камъни. Нищо не искам да се промени. И преди да сте ме попитали откъде взема скъпоценностите, ще ви кажа, че не зная.

- Може да си има мина.

- Трябва да е страхотна мина. Диаманти и рубини, и смарагди - и все от една и съща мина...

- Предполагам, че дори и при цените, които му предлагат, си докарва доста добри пари.

Луис кимна.

- Изглежда, поредната пратка тръгва едва когато му свършат парите. Пък и няма нужда от кой знае колко. Живее доста скромно, ако съдим по продуктите, които си купува. Но е абониран за много вестници и списания, както и за десетки научни списания. Купува и много книги.

- Техническа литература?

- Да, отчасти, но най-вече следи развитието в различните области на науката: физика, химия, биология - все от тоя род.

- Не разбирам...

- Разбира се, че не разбирате. И аз не разбирам. Той не е учен. Или поне няма никаква системна научна подготовка. В онези години, когато е ходел на училище, науките не са се изучавали много, особено в сравнение с днешното образование по тези дисциплини. Да не говорим, че каквото и да е научил по онова време, не би му било от полза днес. Завършил е основно училище - от онези едностайни селски училища - и след това е изкарал една зима в "пансион", както са му викали тогава, просъществувал година-две в градчето Милвил. В случай че не знаете, през петдесетте години на миналия век това се е считало за доста добро образование. По всичко изглежда, че е бил твърде интелигентно момче.

Хардуик поклати глапа.

- Звучи невероятно. Проверихте ли всичко това?

- Доколкото можах. Налагаше се да пипам внимателно. Не исках никой да разбере. Забравих нещо - много пише. Наведнъж купува дюзини от онези подвързани бележници голям формат, а мастилото - на кило.

Хардуик се изправи от бюрото и закрачи нагоре-надолу из стаята.

- Луис - започна той, - ако не ми бяхте показали служебната си карта и ако не бях я проверил, щях да си помисля, че всичко това е някаква безвкусна шега.

Върна се при бюрото и седна. Взе молива и отново го затъркала между дланите си.

- Вече две години се занимавате с този случай - каза той. - Нямате ли някакво обяснение?

- Никакво - отговори Луис. - Напълно съм объркан. Затова съм тук.

- Кажете ми нещо повече за живота му. Искам да кажа, след войната.

- Майка му почива - поясни Луис - още преди той да се върне. Баща му и съседите я погребват там, на фермата. По онова време много хора са постъпвали така. Младият Уолас получава отпуска, но не успява да се върне навреме за погребението. В онези години балсамирането не е било широко разпространено, а се пътувало бавно. След това се връща на фронта. Доколкото успях да разбера, това е била единствената му отпуска. Баща му остава да живее сам, без друга жена, обработвал си е земята и доста добре се е оправял. Доколкото мога да съдя, бил е добър фермер, изключително добър фермер за онези години. Получавал е няколко земеделски списания и е имал прогресивни схващания. Обръщал е например внимание на такива неща, като редуване на културите и борба с ерозията. Фермата не е била кой знае какво според днешните критерии, но е изкарвал достатъчно за прехраната си и дори е успявал да сложи нещо настрана.

След войната Инок се връща и двамата заедно обработват земята година-две. Баща му купува косачка - от онези теглени от кон машини с назъбен като сърп механичен нож, които са използвали и при косене, и при жънене. И в това е бил напредничав. В сравнение с нея обикновената коса изглежда направо допотопна.

Един ден баща му отива да коси на една ливада. Конете побягват, вероятно изплашени от нещо. Бащата на Инок изхвърква от седалката и пада право пред механичните ножове. Не ще да е била красива смърт...

Хардуик потръпна от отвращение.

- Направо ужасно - каза той.

- Инок успява да събере тялото на баща си и го откарва вкъщи. После взема една пушка и отива да търси конете. Открива ги на края на ливадата, застрелва ги и ги оставя там. Оставя ги буквално там, където ги убива, и години наред скелетите им белеят на ливадата, впрегнати за косачката, докато им изгният хамутите.

След това се връща вкъщи и приготвя баща си за погребение. Измива го и го облича в официалния черен костюм, и го полага върху една дъска, след това отива в плевнята и сковава ковчег. После изкопава гроб до този на майка си. Довършва го на светлината на фенера, връща се в къщата и прекарва нощта в бдение над мъртвеца. На сутринта отива да съобщи на най-близкия съсед и този съсед уведомява останалите, някой отива да повика проповедника. Погребват го късно следобед, след което Инок се прибира вкъщи. Оттогава живее там, но с фермерство изобщо не се занимава. Като изключим няколкото лехи със зеленчуци, разбира се.

- Казахте, че тези хора не обичат да разговарят с непознати. Но вие доста неща сте научили.

- Нужни ми бяха цели две години. Влязох им под кожата. Купих си една очукана кола и се навъртах из Милвил, като пузнах приказка, че търся женшен.

- Какво?

- Женшен. Едно растение.

- Да, зная. Но от години никой не се интересува от него.

- Има малък, макар и нередовен пазар за него. Известна част отива за износ. Но аз събирах и други лечебни билки и се правех, че ги познавам много добре и зная за какво се използват. Всъщност "правех се" не е точната дума - бях станал истински спец по билките.

- От онези простодушни люде - подметна Хардуик, - които вдъхват доверие. Които сякаш живеят в друг свят. И съвсем безобидни при това. Може би не съвсем с всичкия си.

Луис кимна.

- Получи се дори по-добре, отколкото очаквах. Просто си обикалях и хората сами ме заговаряха. Дори открих малко женшен. С едно от семействата - Фишър - станах особено близък. Живеят долу при реката, под фермата на Уолас, която е кацнала на високото над скалите. Живеят на това място почти толкова отдавна, колкото и Уолас, но са съвсем различен сой. Фишър ловят

риба в реката, бият миещи мечки и имат незаконна спиртоварна. У мен откриха сродна душа. И аз като тях бях безделник и развейпрах. Помагах им в спиртоварната – както в производството, така и в консумацията после, а няколко пъти и в пласирането. Ходех с тях да ловя риба и да ловувам, заседавах се на приказки, а те ми показаха едно-две места, където можех да намеря женшен – викат му "шен". Предполагам, че за един социолог семейство Фишър биха били златна мина. Имат и едно момиче – глухонямо е, но е хубавица. И може да маха брадавици...

– Познавам този тип хора – каза Хардуик. – Роден съм и израснах в планините на юг.

– Именно те ми казаха за конете и косачката. Тъй че един ден отидох в края на Уоласовата ливада и покопах малко. Открих един конски череп и някакви кости.

– Но няма как да се докаже, че са на Уоласовите коне.

– Може би – каза Луис. – Но намерих и част от косачката. Не беше останало кой знае колко, недостатъчно, за да се идентифицира.

– Нека се върнем към разказа – предложи Хардуик. – След смъртта на баща си Инок е останал да живее на фермата. Никога ли не я е напускал?

Луис поклати глава.

– Живее в същата къща. Нищичко не е променено. И, изглежда, къщата е остаряла не повече от стопанина си.

– Влизали ли сте вътре?

– Вътре не. Ходих до нея. Ще ви разкажа.

3.

Разполагаше с един час. Знаеше, че разполага с час, защото бе наблюдавал Инок Уолас през последните десет дена. От момента, в който излизаше от къщи, до завръщането му с пощата минаваше не по-малко от час. Понякога малко повече, ако пощаджията закъснееше или се разприказваха с него. Но, каза си Луис, можеше да разчита със сигурност само на един час.

Уолас се бе изгубил от погледа му надолу по полегатия скат, поел към скалите, извисяващи се пад отвесния склон, в подножието на който течеше река Уисконсин. Щеше да се изкачи по скалите и да застане там, притиснал пушката с ръка и вперил поглед в безлюдната пустош на речната долина. След това щеше да се върне надолу по скалите и да тръгне бавно по пътеката сред дърветата, докато стигне до мястото, където напролет цъфтят венерини чехълчета, и оттам пак нагоре по хълма към изворчето, което блика от ската точно под старата нива, незасявана повече от век, и после все по склона до пътя, който почти се губи сред тревата, и надолу към пощенската кутия.

През тези десет дена, откакто го наблюдаваше, Уолас ни веднъж не бе променил маршрута си. Вероятно, каза си Луис, не го бе променял от години. Уолас никога не бързаше. Вървеше тъй, сякаш разполагаше с толкова време, колко го желаше. Спираше по пътя си, за да поднови познанство със стари приятели – някое дърво, катеричка, цвете. Беше як мъж и му личеше, че е бил войник – запазил бе доста от уменията и навиците, придобити по време на тежките походи под предводителството на различни командири. Крачеше с високо вдигната глава и изправени рамене и се движеше с лекотата на човек, свикнал с изнурителни преходи.

Луис излезе от гъстата като джунгла плетеница от дървета – някогашната овощна градина, в която няколко стърбушени, изкривени и посивели от старост дървета все още раждаха някоя и друга горчива ябълка.

Спря се за малко в края на горичката и отправи поглед нагоре към къщата, стъпила върху хребета. За един кратък миг му се стори, че къщата е обляна от особена светлина, сякаш някаква разредена и по-дестилирана субстанция от слънцето бе прекосила бездните на пространството, за да озари точно тази къща и да я отличи от всички други къщи на света. Окъпана н тази светлина, къщата имаше неземан вид, сякаш наистина бе отделена и избрана

като нещо изключително. После светлината, ако изобщо я бе имало, изчезна и къщата сега бе отряна от същата най-обикновена слънчева светлина, която падаше и върху полята и горите наоколо.

Луис разтърси глава и си каза, че сигурно оглупява или има халюцинации. Защото не съществуваше никаква по-особена слънчева светлина и къщата беше най-обикновена къща, макар и учудващо запазена.

В днешно време подобни къщи не се срещаха много често. Беше правоъгълна – дълга, тясна и висока, със старомодна резба по стрехите и фронтоните. Имаше мрачен вид, който нямаше нищо общо с възрастта ѝ – била е мрачна още от деня на построяването ѝ – мрачна, неприветлива и яка, подобно на хората, които са я обитавали. Но колкото и да бе мрачна, изглеждаше спретната и стегната – никъде нямаше олюшена боя, следи от овехтяване и западане.

В единия край на къщата имаше малка пристройка, нещо като барака, която стоеше някак чуждо – сякаш някой я бе домъкнал отнякъде и лепнал отстрани, закривайки страничния вход на къщата. Вероятно вратата, помисли си Луис, която води към кухнята. Без съмнение бараката е служила като място, където се оставят връхните дрехи и се събуват галошите и ботушите, с пейка за ведрата с мляко и кофите с вода, вероятно тук е стояла и кошницата, в която са събирали яйцата. От покрива се подаваше около метър и половина кюнец.

Луис се приближи до къщата, заобиколи бараката и отстрани откри откритата врата. Пристъпи към прага, широко разтвори вратата и зяпна от изумление.

Защото това не беше обикновена барака. Очевидно това беше жилището на Уолас.

Печката, чийто кюнец стърчеше над покрива, беше в единия ъгъл. Истинска старинна кухненска печка, по-малка от някогашните готварски печки. Отгоре ѝ бяха наредени кафениче, тиган и една тава. Зад нея, закачени на една дъска, висяха и други кухненски съдове. Насреща до стената беше поставено голямо персон и половина легло с високи табли, застлано с една от онези дебели шарени покривки, които преди век жените обичали да съшиват от многобройни разноцветни парчета плат. В друг ъгъл имаше маса и стол, а над масата – малък стенен шкаф без врати, в който бяха наредени няколко чинии. На масата стоеше газена лампа, поочукана от дългата употреба, но с чисто, сякаш сутринта измито и лъснато, шише.

Нямаше врата към къщата, нямаше дори и следа, че някога е съществувала врата. Дъсчената обшивка на външната стена на къщата беше непокътната и служеше за четвърта стена на бараката.

Невероятно е, каза си Луис, че няма никаква врата, че Уолас живее тук, в тази барака, при положение че разполага с цяла къща. Сякаш имаше никаква причина да не обитава къщата и въпреки това да е принуден да живее близо до нея. А може би изкупва грях, като живее в тази барака, подобно на средновековен отшелник, заселил се в горска колиба или пустинна пещера.

Луис застана напред бараката и се огледа, надявайки се да открие някакво обяснение за това странно обстоятелство. Но не видя нищо, освен голия, неоспорим факт, че тук живее някой, и най-необходимите предмети от първа необходимост – печката, на която готвеше и с която се отопляваше, масата, на която се хранеше, лампата, която му служеше за осветление. Дори една шапка нямаше в повече (всъщност, сети се той, Уолас никога не носеше шапка), нямаше и друга връхна дреха.

Нямаше и следа от списания и вестници, а Уолас никога не се връщаше с празни ръце след срещите с раздавача. Беше абониран за "Ню Йорк Таймс", "Уолстрийт Джърнъл", "Крисчън Сайинс Монитор" и "Уошингтън Стар", а също и за много научни и технически списания. Но тук нямаше и следа от тях, както и от многобройните книги, които купуваше. Никаква следа и от подвързаните дневници. Нямаше нищо, на което човек можеше да пише.

А може би, помисли си Луис, тази барака по необясними причини служи само за камуфлаж и не е нищо повече от грижливо подреден декор, който да

накара човек да повярва, че Уолас живее именно тук. Може би той все пак живееше в къщата. Но в такъв случай защо бяха всички тези усилия, не особено успешни при това, целящи да накарат човек да повярва обратното?

Луис се обърна към вратата и напусна бараката. Заобиколи къщата и тръгна към верандата, която водеше към главния вход. Спря се под стълбите и се огледа. Не се чуваше никакъв шум. Слънцето бе преполовило пътя си към зенита, започваше да става топло и това затулено кътче на Земята бе утихнало и смълчано в очакване на горещините.

Погледна часовника си – разполагаше с още четирийсет минути, затова се качи по стълбите, прекоси верандата и спря пред вратата. Протегна ръка, хвана облата дръжка и я завъртя – само че нищо не се получи: топката дори не помръдна и стиснатите му пръсти се плъзнаха по нея по посока на завъртането.

Озадачен, той направи още един опит, но и този път не успя да завърти топката. Сякаш беше покрита с някаква твърда, хлъзгава като гладък лед материя, по която пръстите се плъзгаха, без да успеят да упражнят натиск върху топката.

Наведе се и отблизо разгледа дръжката, за да види дали няма следи от някакво покритие, но нищо не откри. Дръжката изглеждаше като нова – дори прекалено нова. Защото беше съвсем чиста, сякаш някой току-що я бе избърсал и лъснал. По нея нямаше нито една пращинка, нито пък времето беше оставило някакъв отпечатък.

Опита се да я драсне с нокът и нокътят се плъзна, без да остави следа след себе си. Прокара длан по повърхността на вратата – дървото също бе хлъзгаво. Не усети никакво триене и ръката му се плъзгаше по вратата, сякаш бе намазана с нещо. Но не се виждаше никаква смазка. Не се виждаше нищо, което да обясни хлъзгавината на дървото.

Луис премести ръка от вратата към дървената облицовка – тя също беше хлъзгава. Докосна я с длан, опита я с нокът и резултатът беше същият. Тази къща беше покрита с нещо, което я правеше гладка и хлъзгава – толкова хлъзгава, че дори прах не можеше да се задържи по повърхността ѝ, нито времето успяваше да я бележи.

Продължи нагоре по верандата, докато стигна до един прозорец. И едва сега, когато застана пред прозореца, осъзна нещо, което не бе забелязал по-рано, нещо, което правеше къщата да изглежда по-мрачна, отколкото беше в действителност. Прозорците бяха черни. Нямаше завеси, нито транспаранти – това бяха просто черни правоъгълници, като празни очи върху голия череп на къщата.

Приблужи съвсем до прозореца и залепи лице в него, като засенчи с ръце очите си, за да не му блести слънцето. Но дори и така не успя да види нищо в стаята. Пред погледа му се стелеше море от тъмнина и което беше най-странно, тъмната повърхност не притежаваше отразяващи свойства. Изобщо не виждаше отражението си в стъклото... Не виждаше нищо, освен черен мрак, сякаш попадналата върху прозореца светлина се поглъщаше от него, всмукваше се навътре и оставаше там. Веднъж попаднала върху прозореца, светлината повече не се връщаше обратно.

Напусна верандата и обиколи бавно къщата, като я оглеждаше внимателно. Прозорците до един бяха слепи, черни пространства, които всмукваха и задържаха светлината, а отвън цялата къща беше хлъзгава и твърда.

Заблъска с юмрук по дървената облицовка – все едно, че блъскаше по скала. Огледа внимателно необлицованите каменни основи и откри, че и там стената беше гладка и хлъзгава. Виждаха се дупки в хоросана между камъните, а и повърхността на самите камъни изглеждаше грапава, но когато прокара ръка по стената, не усети никакви неравности.

Върху неравната повърхност на камъка бе нанесено някакво невидимо вещество, и то толкова, колкото да запълни грапавините и дупчиците. Но човек не можеше да го усети, сякаш беше нематериално.

Приключил с разглеждането на стената, Луис се изправи и погледна часовника си. Оставаха му само десет минути. Трябваше вече да тръгва.

Тръгна надолу по хълма към буренясалата овощна градина. Преди да влезе, се спря и погледна назад: сега къщата изглеждаше различно. Вече не беше просто една сграда. Придобила бе своя собствена физиономия, подигравателна, ехидна, сякаш в недрата ѝ се надигаше зловещ смях, който всеки миг щеше да избухне.

Луис се мушна в градината и се запровира сред дърветата. Нямаше пътека и под дърветата тревата и плевелите стигаха до пояс. Навеждаше се, за да избегне увисналите клони, и заобиколи едно дърво, изкоренено от бурята преди много години.

От време на време протягаше ръка и откъсваше по някоя от дребните и стипчиви ябълки, но още след първата хапка я захвърляше, защото нито една не ставаше за ядене, сякаш плодовете бяха поели от занемарената земя някаква присъща ѝ горчилка.

В долния край на градината откри оградата, зад която се намираха гробовете. Тук тревата и бурените не бяха толкова високи и личеше, че оградата съвсем наскоро е била поправяна. В подножието на всеки един от гробовете, срещу трите грубо издялани от местен варовик надгробни плочи, растяха божури, превърнали се в гъста плетеница от стебла, избуяли на воля, защото от години никой не се грижеше за тях.

Застанал пред потъмнелите от времето колове на оградата, Луис проумя, че е попаднал на семейното гробище на Уоласови.

Но тук трябваше да има само две надгробни плочи. Чия беше третата?

Продължи край оградата към провисналата порта и влезе вътре. Застана пред гробовете и разчете надписите върху плочите. Буквите бяха ъгловати и неравни, очевидно изсечени от неумела ръка. Никакви набожни послания или стихове, нито ангелчета и агънца или каквито и да е ритуални фигури, какъвто е бил обичаят през шейсетте години на миналия век. Само имена и дати.

На първата плоча: Аманда Уолас 1821 - 1863.

На втората: Джедедая Уолас 1816 - 1866.

А на третата: ---

4.

- Дайте ми този молив, ако обичате - помоли Луис.

Хардуик престана да го върти между дланите си и му го подаде.

- А лист? - попита той.

- Ако обичате - каза Луис.

Наведе се над бюрото и набързо издраска нещо.

- Ето - върна му той листа. Хардуик сбърчи чело:

- Нищо не разбирам.

Като изключим тази осмица отдолу.

- Цифрата осем, поставена водоравно. Да, зная. Символът за безкрайност.

- Ами останалото?

- Не зная - каза Луис. - Това е надписът върху третата плоча. Преписах го...

- И вече го знаете наизуст.

- Би трябвало. Доста време го изследвам.

- Никога в живота си не съм виждал подобно нещо - учуди се Хардуик. - Разбира се, не съм специалист в тази област и познанията ми са твърде незначителни.

- Излишно е да си блъскате главата. Досега никой не е успявал да ми каже нещо за него. Липсва каквато и да е прилика, дори и най-далечната, с познатите ни езици или с други надписи от този род. Показвал съм го на хора, които се смятат за капацитети. И то не на един-двама, а на цяла дузина. Казвах им, че съм го открил на една стръмна скала. Сигурен съм, че повечето от тях ме имат за смахнат. От онези, дето се опитват да докажат,

че римляните или финикийците, или ирландците, или дявол знае кои още са открили Америка преди Колумб.

Хардуик постави листа на бюрото.

- Разбирам какво имахте предвид - каза той, - когато заявихте, че сега неизвестните са повече, отколкото в началото. Освен че имаме един млад мъж на повече от сто години, възниква и загадката с гладката къща и третата надгробна плоча с неразгадаемия надпис. Кажете, че никога не сте разговаряли с Уолас?

- Никой не разговаря с него. С изключение на пощаджията. Всеки ден излиза на разходка и винаги носи пушка.

- И хората се страхуват да говорят с него?

- Заради пушката, искате да кажете.

- Ами да, горе-долу това имах предвид. Питам се защо ли я носи?

Луис вдигна рамене.

- И аз не зная. Опитвал съм се да открия някакво обяснение, да разбера защо я мъкне навсякъде със себе си. Доколкото ми е известно, досега изобщо не е стрелял с пушката. Но не смятам, че заради пушката хората не искат да говорят с него. Той е един анахронизъм, същество от друга епоха, доживяло до наши дни. Никой не се страхува от него, в това съм сигурен. Прекалено отдавна живее по тези места, за да се страхуват от него. Прекалено добре го познават. Той е част от пейзажа, като някое дърво или канада. И въпреки това никой не се чувства удобно с него. Предполагам, че повечето от тях биха се чувствали неудобно, ако се срещнат лице с лице с него. Защото той е нещо, което те не са - нещо по-висше от тях, но едновременно с това и доста по-низше. Той е като човек, който е превъзмогнал човешката си природа. Струва ми се, че мнозина от неговите съседи може би тайно се срамуват от него, чувстват се посрамени, защото някак си, сигурно по нечестен начин, е успял да избегне остаряването - едно от наказанията, но може би и една от привилегиите, отдадени на целия човешки род. И може би този таен срам обяснява отчасти нежеланието им да говорят за него.

- Изглежда, доста време сте загубили, за да го следите?

- Да, имаше такова време. Но сега имам цял екип. Следят го на смени. Наблюдаваме го от десетина различни точки и постоянно ги меним. Всеки ден, всяка минута къщата на Уолас се намира под наблюдение.

- Тази история наистина ви е отровила живота.

- И не без основание - каза Луис. - Трябва да ви покажа още нещо.

Той се наведе и вдигна куфарчето, което бе поставил до стола си. Отключи го, извади няколко снимки и ги подаде на Хардуик.

- Какво мислите за това? - попита.

Хардуик ги пое. И замръзна. Лицето му стана мъртвешки бледо. Ръцете му започнаха да треперят и той внимателно остави снимките на бюрото. Видял бе само най-горната. Останалите изобщо не погледна.

Луис видя въпроса, изписан върху лицето му.

- В гроба - каза той. - В този, който се намира под плочата със странния надпис.

5.

Апаратът за съобщения запищя остро, Инок Уолас прибра тетрадката, в която пишеше, и се надигна от писалището. Прекоси стаята и отиде при писукащия апарат. Натисна един бутон, бутна някакво копче и писукането спря.

Апаратът забръмча равномерно и съобщението започна да се оформя върху плаката - отначало съвсем бледо, но постепенно потъмня и се откри съвършено ясно. Известието гласеше:

N:406301 ДО СТАНЦИЯ 18327. ПЪТНИК НА 16097.38. ЖИТЕЛ НА ТУБАН VI. БЕЗ БАГАЖ. ЦИСТЕРНА N:3. РАЗТВОР 27. ОТПЪТУВАНЕ ЗА СТАНЦИЯ 12892 НА 16439.16. ПОТВЪРДЕТЕ.

Инок вдигна поглед към окачения на стената голям галактически хронометър. Разполагаше с близо три часа.

Докосна един бутон и отстрани на апарата се показа тънък метален лист, върху който бе изписано съобщението. Вторият екземпляр автоматично отиде на съхранение в архива. Апаратът изщрака и плаката се изчисти, готова за следващото съобщение.

Инок измъкна металната плака, внимателно наложи перфорацията върху шпиндела, за да се получи второто копие, после отпусна пръсти върху клавишите и започна да пише: N:406301 ПРИЕТ. ПОТВЪРДЕТЕ ВЕДНАГА. Съобщението се появи върху плаката и той го остави там.

Тубан VI? Опита се да си спомни дали по-рано е имал посещение оттам. Щеше да провери в картотеката си веднага щом приключеше със задълженията си.

Пътниците в цистерна, какъвто беше този, бяха по правило най-скупни от всички. Обикновено трудно се разговаряше с тях, защото най-често представата им за език беше прекалено трудна за разбиране. Освен това самият им начин на мислене почти винаги се оказваше прекалено отвлечен, за да намерят обща тема за разговор.

Макар че, спомни си той, това не винаги беше вярно. Преди няколко години имаше един пътник в цистерна някъде от съзвездие Хидра (а не беше ли от Хияди?), с когото беседва цяла нощ и малко остана да забрави да го отпрати навреме, защото им беше тъй интересно, че се надпреварваха да споделят мисли (не може да се каже, че си служеха с думи), и в това кратко време успяха доста да се опознаят, а може би и малко да се сблизят.

Той или тя, или то – за това изобщо не стана въпрос – повече не се появи. Обикновено така ставаше, помисли си Инок, малцина идваха за втори път. Повечето просто минаваха оттук.

Но той или тя, или то (това нямаше значение) фигурираше черно на бяло в дневника му, като всички останали, без нито едно изключение, всички бяха в дневника му. Спомни си, че след това почти целия ден прекара приведен над писалището, за да запише всички неща, които бе научил, всички впечатления, които бе натрупал за една далечна и красива, и томително-вълнуваща земя (томително-вълнуваща, защото имаше толкова неща, които не можеше да разбере), за да опише топлината и дружелюбието, установили се между него и това безформено, стърчено, грозно същество от един друг свят. И сега, когато и да пожелаеше, по всяко време можеше да извади дневника от рафта и отново да преживее онази нощ. Макар че досега не бе го правил. Странно защо, помисли си той, никога нямаше време или все не можеше да се намери да прелисти и препрочете поне част от всичко онова, което бе записвал през годините.

Остави апарата за съобщения и закара цистерна N:3 до материализатора, нагласи я точно под него и затегна заключващия механизъм. После издърпа подвижния маркуч и набра върху селектора N:27. Напълни цистерната и освободи маркуча, който се прибра обратно в стената.

Върна се при апарата, изчисти плаката и изпрати потвърждението си, че всичко е готово за пристигането на пътника от Тубан, получи двойно потвърждение от другия край, после превключи апарата на неутрално положение, тъй че да е готов да приеме следващото съобщение.

След това отиде до шкафа с картотеката, който се намираше до писалището, и измъкна едно чекмедже, пълно с фишове. Порови малко и откри Тубан VI, с препратка към 22.VIII.1931 г. Прекоси стаята и се насочи към стената, отдолу догоре заета с рафтове, изпълнени докрай с книги, научни и други списания. Намери дневника, който търсеше, и се върна с него при писалището.

22.VIII.1931 г., установи той, когато откри мястото в дневника, е бил един от по-спокойните му дни. Посрещнал бе само един пътник, този от Тубан VI. И въпреки че записките му за този ден изпълваха почти цяла страница с неговия ситен, нечетлив почерк, на посетителя бе посветил не повече от един параграф.

Днес пристигна (зачете се той) едно безформено нещо от Тубан VI. Не зная как може да се опише другояче. Представлява къс материя, вероятно мускулна тъкан, и този къс материя, изглежда, периодично променя формата си, като последователно става ту на кълбо, ту започва да се сплесква, докато се разстели като палачинка на дъното на цистерната. После започва да се свива и да се издува отвътре, докато накрая пак се превърне в кълбо. Тези промени стават доста бавно и определено следват някакъв ритъм, но само в смисъл, че стават в една и съща последователност. Тази ритмичност не се отнася до времетраенето. Няколко пъти засичах времето и не открих никаква закономерност. Най-краткият период, необходим за завършването на един цикъл, бе седем минути, а най-дългият - осемнайсет. Възможно е при по-продължителни наблюдения да се открие такава ритмичност, но аз нямах време. Не успях да установя контакт чрез машинния преводач, но съществото издаде серия от остри като при прищракване звуци, сякаш щракаше с пръсти, макар че, доколкото виждах, нямаше никакви пръсти. Когато направих справка в наръчника по универсална знакова система, разбрах, че се опитваше да ми каже, че е добре, че не се нуждае от нищо и ако обичам, да го оставя на мира. Така и постъпих.

В края на параграфа, в малкото останало място, бе вместена следната препратка: Виж 16.X.1931 г.

Прелисти страниците, докато попадна на 16.X., и видя, че това бе един от дните, в които Юлисис бе идвал да инспектира станцията.

Името му, разбира се, не беше Юлисис. Всъщност той изобщо нямаше име. В неговото общество нямали нужда от имена, защото били възприели система за назоваване, много по-експресивна от именната. Но тази система, дори самият ѝ замисъл, беше от такова естество, че не можеше да бъде разбрана, а още по-малко използвана от човешки същества.

- Ще ви наричам Юлисис - припомни си Инок думите, които му каза при първата им среща. - Трябва да ви наричам някак.

- Нямам нищо против - каза странното по онова време (но престанало да му се струва странно) същество. - Но мога ли да попитам защо Юлисис?

- Защото това е името на един от най-великите представители на моя народ.

- Радвам се, че избрахте това име - заяви току-що кръстеното същество. - Звучи ми гордо и величествено и откровено казано, с удоволствие ще го нося. А аз ще ви наричам Инок, защото двамата с вас ще работим заедно в продължение на много от вашите земни години.

Наистина измина много време оттогава, помисли си Инок, отворил дневника на написаното през онзи октомврийски ден преди повече от трийсет години. Години, които го бяха обогатили и удовлетворили по начин, който човек не би могъл да си представи, ако не познава всички факти.

И това щеше да продължи още много години, каза си той, много повече години, отколкото бяха минали досега - още стотици години, може би хиляда. И през тези хиляда години колко ли още неща щеше да научи?

Макар че, помисли си той, знанията може би не бяха най-важното.

Но той знаеше, че всичко това можеше и да не се случи, защото сега можеше да му бъде попречено. Бяха се появили наблюдатели, или поне един наблюдател и който и да беше той, не след дълго щеше да предприеме някакви действия. Но докато не настъпеше този момент, нямаше представа какво да прави или как да реагира на тази опасност. Това беше нещо, което не можеше да не се случи. През всичките тези години бе очаквал да се случи нещо подобно. Дори беше учудващо, каза си той, че не се бе случило по-рано.

Беше предупредил Юлисис за тази опасност още в деня на първата им среща. Тогава седеше на стъпалата, които водеха към верандата, и сега, като се замисли, откри, че помни всичко така ясно, сякаш беше вчера.

Беше късен следобед. Седеше на стъпалата и наблюдаваше как отвъд реката и над хълмовете на Айова се събираха огромни бели буреносни облаци. Беше горещо и задушно, въздухът бе замрял и не се усещаше никакъв повей. Пред обора пет-шест мърляви кокошки вяло ровичкаха земята – колкото да се намират на работа, а не защото се надяваха да открият нещо за ядене. Шумът от крилата на врабчетата, пърхащи между стряхата на обора и живия плет от дяволски нокът, ограждащ нивата оттатък пътя, беше остър и сух, сякаш перата на крилето им се бяха втвърдили от горещината.

Беше си помислил, че седи и зяпа облаците, когато има толкова работа – царевицата трябва да се изоре и сеното да се прибере, и житото да се ожъне и нареди на кръстци.

Защото независимо от всичко случило се, животът продължаваше и човек трябваше да изживее дните си тъй, както може. И това беше един урок, напомни си той, който трябваше да е научил наизуст през последните няколко години. Но войната някак си се различаваше от това, което се бе случило тук. На война човек го знаеше и го очакваше, и беше подготвен, когато се случеше, но тук нямаше война. Тук беше мирът, към който се бе върнал. И човек имаше право да очаква, че в един мирен свят наистина ще намери мир и в него няма да има място за насилие и страх.

Сега беше сам, като никога сам. Сега или никога можеше да започне отначало. Може би точно сега трябваше да започне отначало. Но и тук, на това парче земя или на някое друго място то пак щеше да е едно начало, белязано с горчицина и мъка.

Седеше на стъпалата с отпуснати върху колената длани и наблюдаваше как от запад се събират буреносни облаци. Можеше и да завали, а земята имаше нужда от дъжд, но можеше и да се размине, защото над преливащите една в друга речни долини въздушните течения бяха непостоянни и беше невъзможно да се предвиди накъде ще поемат тези облаци.

Не забеляза пътника, докато не свърна към портата. Беше висок мъж с непохватни движения и дрехите му бяха прашни – по всичко личеше, че иде отдалече. Пое към него по пътеката и Инок го изчака да приближи, като го наблюдаваше, но без да се помръдне от стъпалата.

– Добър ден – проговори накрая Инок. – Твърде е горещо, за да ходите пеш. Защо не поседнете за малко.

– С удоволствие – отвърна странникът. – Но може ли първо да пийна малко вода?

Инок се изправи.

– Елате с мен – каза той. – Ще ви изпомпам студена вода.

Тръгна през стопанския двор и отиде до помпата. Откачи канчето от куката, на която висеше, и го подаде на мъжа. После хвана ръчката на помпата и я задвижи нагоре-надолу.

– Нека потече малко – каза той. – Иска време, докато стане съвсем студена.

Водата плисна от чучура и се разля по дървения капак на помпата. Бликаше на тласъци, в синхрон с движенията на Инок.

– Мислите ли, че ще завали? – попита странникът.

– Един бог знае – каза Инок. – Скоро ще разберем.

Имаше нещо смущаващо в този пътник. Нищо конкретно всъщност, по-скоро някаква особеност, която предизвикваше смътно безпокойство. Огледа го внимателно докато помпеше, и реши, че може би ушите на странника са малко по-заострени отгоре, отколкото трябва, но го отдаде на въображението си, защото, когато ги погледна отново, му се сториха съвсем нормални.

– Смятам, че вече се е изстудила – каза Инок.

Пътникът подложи канчето и изчака да се напълни. Предложи го на Инок. Инок поклати глава.

– Първо вие. Имате повече нужда от мен.

Странникът пи жадно, разливайки част от водата по себе си.

– Още? – попита Инок.

– Не, благодаря – каза странникът. – Но мога да напълня едно за вас,

ако искате.

Инок натисна ръчката и когато канчето се напълни, странникът му го подаде. Водата беше студена и Инок, усетил едва сега колко е жаден, я изпи почти до дъно. После окачи канчето на куката и каза:

- Е, сега можем да поседнем.

Странникът се усмихна.

- Няма да ми навреди - каза.

Инок измъкна голяма червена кърпа от джоба и си избърса лицето.

- Става задушно - отбеляза той - малко преди да завали.

Изведнъж, докато си бършеше лицето, разбра какво го бе смутило у този пътник. Въпреки мръсните му дрехи и прашните обувки, които свидетелстваха, че е извървял дълъг път, въпреки предвещаващия дъжд зной, странникът не се потеше. Имаше толкова свеж и бодър вид, сякаш беше пролет и се бе излежавал на сянка под някое дърво.

Инок прибра кърпата в джоба си и двамата се върнаха обратно при стълбите и седнаха един до друг.

- Изглежда, отдалеко идете - подпита го внимателно Инок.

- Да, много отдалеко - отвърна му странникът. - Дълъг път изминах, откак напуснах дома.

- И далеко ли отивате?

- Не - каза странникът. - Смятам, че съм стигнал там, закъдето бях тръгнал.

- Искате да кажете... - Инок остави въпроса недовършен.

- Искам да кажа тук - отговори странникът, - тъкмо тези стълби, на които седим. Тръгнал бях да търся един човек и мисля, че този човек сте вие. Не знаех как се казва, нито къде да го търся, но бях сигурен, че един ден ще го открия.

- Но как така? - смая се Инок. - Защо ще търсите точно мен?

- Трябваше ми човек, който да отговаря на най-различни изисквания. Едно от условията е да е гледал нагоре към звездите и да се е чудил какво представляват.

- Да - каза Инок, - това наистина съм го правил. Много пъти нощем, когато съм оставал да преспя на полето, съм лежал стгушен в завивките, вперил поглед в небето и загледан в звездите, съм се чудел какво представляват, кой ги е поставил там горе и най-важното защо ги е поставил там горе. Чувал съм, че всяка една от тях е слънце, като нашето слънце, което грее над Земята, но кой знае дали е така. Едва ли някой знае много за тях.

- Има и такива - отвърна странникът, - които знаят не малко за тях.

- Вие например - каза Инок малко подигравателно, защото странникът нямаше вид на човек, който знае много за каквото и да е.

- Да, аз - не отрече странникът. - Но има много други, които знаят повече от мен.

- Понякога съм се питал - каза Инок, - ако наистина звездите са други слънца, дали пък няма други планети и други хора на тях.

Спомни си вечерите край лагерния огън и празните приказки с другите войници, колкото да мине времето. Веднъж им подхвърли идеята, че може би има други хора на други планети, кръжащи около други слънца: тогава момчетата му се изсмяха и после дни наред го подиграваха, затова повече не отвори дума. Не че се засегна кой знае колко, защото и самият той не го вярваше истински - каза го колкото да се намират на приказка край огъня.

И сега отново го каза, и то пред един напълно чужд човек. Сам не знаеше защо.

- Вярвате ли го? - попита странникът.

- Просто едно глупаво хрумване - отговори Инок.

- Не е толкова глупаво - каза странникът. - Има други планети и други същества на тях. Аз съм едно от тях.

- Но вие... - извика Инок, а после онемя, поразен от гледката.

Защото лицето на странника се пропука и започна да се разпада, и под

него се появи едно друго лице, което не беше човешко.

И още докато маската се свличаше от онова другото лице, една огромна светкавица преряза небето, тежкият тътен на гръмотевицата сякаш разтърси земята и той чу как в далечината рукна дъжд и се понесе надолу по хълмовете.

7.

Така започна всичко, помисли си Инок, преди почти сто години. Фантастичното му хрумване край лагерния огън се бе оказало истина и сега Земята фигурираше на галактическите карти като междинна станция, използвана от най-различни хора, пътуващи от една звезда към друга. Едно време ги наричаше чуждоземни, но сега не ги възприемаше като такива. Категорията "чуждоземен" не съществуваше. Каквато и да беше формата им, каквито и да бяха функциите им, за него всички бяха хора.

Той отново сведе поглед към бележките от 16.X.1931г. и ги прегледа набързо. Някъде към края на страницата откри следното:

Юлисис твърди, че тубанците от планета VI са може би най-големите математици на галактиката. Разработили са изчислителна система, която е посъвършена от всички съществуващи и е особено удобна при обработването на статистически данни.

Затвори дневника, но остана отпуснат на стола. Запита се дали статистиците от Мизар X бяха в течение на работата на тубанците. Нищо чудно, каза си той, защото отчасти математиката, която използваха, беше нетрадиционна.

Бутна настрана дневника, порови в едно от чекмеджетата на писалището и измъкна своите диаграми. Разгърна ги върху бюрото пред себе си и ги разгледа с тревога. Ако можеше да бъде сигурен, помисли си той. Само ако познаваше статистиката на Мизар по-добре! През последните десетина години се бе мъчил над тези диаграми, като непрекъснато съпоставяше всички фактори с тези на Мизарската система, проверяваше отново и отново, за да установи дали факторите, които използва, са тези, които трябваше да използва.

Вдигна юмрук и го стовари върху писалището. Ако можеше да бъде сигурен! Ако можеше да поговори с някого! Но това беше нещо, което бе изключвал като възможност, защото щеше да е равнозначно на разбулване на цялото несъвършенство на човешката раса.

А той все още се числеше към човешката раса. Странно, помисли си, че не бе престанал да бъде човек, че след цял век контакти с тези същества от най-различни звезди, след всичко преживяно не бе престанал да се чувства Човек, жител на Земята.

Защото в много отношения връзките му със Земята бяха прекъснати. Старият Уинслоу Грант беше единственото човешко същество, с което сега разговаряше. Съседите го отбягваха, а други хора нямаше, ако не се броят наблюдателите, пък и тях рядко виждаше – само му се мярваха от време на време или попадаше на местата, където са били.

Само старият Уинслоу Грант и Мери, и другите хора от света на сенките идваха понякога да прекарат някой и друг самотен час с него.

Това беше всичко, което го свързваше със Земята – старият Уинслоу и хората сенки, и полето, което се простираше пред къщата – но не и самата къща, защото тя беше извънземна.

Затвори очи и си припомни как изглеждаше къщата едно време. Тук, в тази част, където сега седеше, беше кухнята с чугунената готварска печка, черна и огромна, разкрила огнените си зъби по протежение на решетката. Масата, на която се хранеха тримата, беше опряна в стената и той си спомни какво имаше на нея: шишенцето с оцет, чашата, в която стояха лъжиците, подносчето с горчица, хрян и червен пипер, заело почетно място наред червената карирана покривка върху масата.

Спомни си една зимна вечер, когато беше на не повече от три-четири

години. Майка му се занимаваше с вечерята край печката. Той седеше на пода сред кухнята и си играеше с някакви кубчета. Отвън долиташе приглушеният вой на бродещия по стрехите вятър. Издоил кравите, баща му се върна от обора и заедно с него в стаята влезе бесният порив на снежния вихър. Когато затвори вратата, вятърът и снегът изчезнаха, прокудени във от тази къща, в безбрежния мрак и пустош на нощта. Баща му постави ведрото с млякото, което носеше, върху кухненската мивка и Инок забеляза, че по брадата и веждите му има сняг, а мустаците около устата са покрити със скреж.

За миг задържа тази картина като в стоп-кадър: и тримата бяха пред очите му като манекени, изложени зад витрината на исторически музей – баща му, със заскрежените мустаци и високите, стигащи до коленете плъстени ботуши; майка му, със зачервено от шетнята край печката лице и с дантелената шапчица на главата; и той самият, заиграл се с кубчетата на пода.

И още едно нещо помнеше, може би по-ясно от всичко останало. На масата имаше голяма лампа, а на стената зад нея висеше календар. Светлината на лампата огряваше като прожектор картината, изобразена върху календара. Ето го добрият Дядо Коледа – препуска на шейната по горската пътека и всички горски обитатели са излезли да го видят. Над дърветата е кацнала огромна луна, а земята е застлана с дебел сняг. Две зайчета, приседнали край пътя, умилено съзерцават Дядо Коледа; до тях е застанала една сърничка, а малко по-нататък – миеща мечка, обвила крачетата с шарената си опашка; на един надвиснал клон едно до друго стоят катеричка и синигер. Дядо Коледа ги приветства с високо вдигнат камшик и бузите му са червени, усмивката весела, и елените, които теглят шейната, са бодри, въодушевени и горди.

През всички тези години този Дядо Коледа от средата на деветнайсети век бе препускал по пътеките на времето, размахал весело камшик, за да приветства обитателите на гората. И заедно с него бе пропътувала и златистата светлина на лампата, озаряваща и сега стената и карираната покривка на масата.

Ето че, помисли си Инок, някои неща не умират – паметта, съзнанието, детският спомен за топлата и уютна кухня през онази снежна зимна вечер.

Но те живееха единствено в мислите, в душата, защото нищо друго не бе оцеляло. Нямахме я сега кухнята, нито всекидневната със старомодния диван и стола люлка; нямахме я гостната с нейната натруфена елегантност от брокат и коприна; нямахме ги и двете спални – за гости на първия етаж и семейната на втория.

Всичко това бе изчезнало и сега имаше само една стая. Целият втори етаж и всички вътрешни стени бяха премахнати и сега къщата представляваше една огромна стая. В единия край се намираще галактическата станция, а в другия – жилищната площ на оператора на станцията. В единия ъгъл имаше легло и печка, която работеше на непознат на Земята принцип, и един чуждоземен хладилник. Стените бяха заети от шкафчета и рафтове, отрупани със списания и книги.

Едно-единствено нещо се бе запазило от старата къща единственото нещо, което Инок не бе позволил на чуждоземния екип, изградил станцията, да разруши – масивната стара камина, изсидана от тухли и местен камък, която едно време се намираще във всекидневната. И тя все още си стоеше там, единственото нещо, което му напомняше за онези години, единственото нещо, останало му от Земята, със солидната си, пожулена вече дъбова полица, която баща му бе издялал с брадвата от един голям дънер и после бе рендосал и изгладил на ръка.

По полицата над камината, по рафтовете и масата бяха пръснати предмети и вещи, които нямаха земен произход, а някои нямаха и земни названия – това бяха натрупаните през годините подаръци от дружелюбни пътници. Някои имаха предназначение, други просто бяха непригодни за употреба от представител на човешката раса или не действаша при земни условия. Имаше и такива, за чието предназначение изобщо нямаше представа и които бе приемал с притеснение, с много смотолевени благодарности, от добронамерените люде, които му ги бяха

донесли.

А на другия край на стаята бяха разположени купищата сложни машинарии, издигащи се чак до нивото на демонтирания втори етаж, с помощта на които пътниците преодоляваха пространствата, разделящи една звезда от друга.

Нещо като крайпътен хан, помисли си той, една спирка на галактически кръстопът.

Нави диаграмите на руло и ги постави обратно в писалището. Дневника върна на мястото му сред останалите дневници на рафта.

Погледна към галактическия часовник на стената и видя, че е време да тръгва.

Бутна стола си напред към писалището и облече куртката, окачена на гърба на стола. Взе пушката от стойката и обърнат с лице към стената, изрече единствената дума, която беше нужно да изрече. Стената се плъзна безшумно встрани, той пристъпи напред и влезе в бараката с оскъдната покъщнина. Зад него стената се върна обратно и по нея не остана никакъв белег, по който да личи, че това е нещо повече от най-обикновена стена.

Инок излезе от бараката. Навън беше хубав летен ден. След две-три седмици, помисли си той, щяха да се появят първите признаци на есента и някаква особена хладина във въздуха. Първите златничета бяха вече цъфнали, а само преди ден-два бе забелязал, че ранните богородични по стария плет бяха започнали да порозовяват.

Зави край къщата и пое към реката през дългата незасята нива, обрасла с лескови шубраци и осеяна тук-таме с групички саморасли дървета.

Това е Земята, помисли си той – една планета, създадена за Човека. Но не само за Човека, защото тази планета принадлежеше и на лисицата, и совата, и невестулката, на змията, скакалеца, рибите, и на всички други живи твари, които изпълваха въздуха и земята, и водата. И дори не само на родените тук, а и на онези други същества, чийто дом се намираше на други земи, на други планети, които, макар и отдалечени на светлинни години, в основата си бяха същите като Земята. Тя принадлежеше и на Юлисис, и на Сияйните, и на всички останали, които, ако се наложеше и ако пожелаеха, биха могли съвсем спокойно, без никакви помощни средства, да живеят на тази планета.

Хоризонтите ни са безбрежни, а не виждаме по-далеч от носа си, помисли си той. Дори и днес, когато огнените ракети, излитащи от Кейп Канаверал, се опитват да разкъсат древните окови, толкова рядко мечтаем за тях.

Отново усети копнежа, все по-нарастващия копнеж, копнежа да разкаже на цялото човечество за онези неща, които бе научил. Не толкова за конкретните неща, макар че някои от тях биха били от голяма полза за човечеството а за общите неща, без подробностите, за най-важното – че има разумни същества из цялата вселена, че Човекът не е сам, че стига да намери пътя, вече никога няма да е сам.

Мина напреки през нивата, прекоси тясната горичка и излезе на широката скала, която увенчаваше стръмния склон над реката. Застана там, както бе заставал и през хиляди други утрини, и се загледа в реката, понесла величествено сребриносините си води през гористата долина отдолу.

Стари, древни води, каза той, обръщайки се безмълвно към реката, вие всичко сте видели – и високите една миля грамади на ледниците, които са дошли, преседели и напуснали, оттегляйки се бавно и неохотно, сантиметър по сантиметър, към полюсите, увличайки със себе си топящите се води от същите тези ледници, превръщайки ги в потоп, залял тази долина с невиджана оттогава вълна; и мастодонта, саблезъбия тигър, големия като мечка бобър, бродили из тези древни хълмове и огласяли нощта със своя рев и вой; и малките групички хора, подтичващи безмълвно из гората или драпащи нагоре по скалите, или плъзгащи се по повърхността ти, превзели горите и водите ти, със слаби тела, но със силна воля и упорити така, както никое друго същество не е било упорито; а съвсем неотдавна и онзи друг род хора със светли идеали в главите и жестоки оръжия в ръцете, и ужасна непоколебимост в сърцата да наложат своята поля. А още по-преди, защото тази земя е

древна, и другите форми на живот, и промените в климата, и преобразованията, настъпили със самата Земя.

И какво мислиш за всичко това? – понита той реката. – Защото ти знаеш и миналото, и бъдното, и времето е твое, и би трябвало вече да са ти известни отговорите, или поне част от отговорите.

Така, както и Човек можеше да е получил отговорите, ако бе съществувал няколко милиона години – така, както и той самият би могъл да стигне до отговорите няколко милиона години след тази лятна утрин, ако все още е жив тогава.

Но аз мога да помогна, помисли си Инок. Не мога да дам отговорите, но мога да помогна на Човека в мъчителното търсене на тези отговори. Мога да му дам вяра и надежда, и мога да му предложи цел, каквато досега изобщо не е имал.

Но той знаеше, че няма да се осмели да го направи.

Долу в ниското един ястреб бавно описваше кръгове над речния път. Въздухът беше толкова чист, че Инок си представи как, ако малко си напрегнеше очите, би могъл да различи всяко перце по разперените му крила.

Това място обладава някакво почти приказно свойство, каза си той. Величествената гледка, прозрачният въздух и чувството за пълна откъснатост оставят усещането за душевна възвишеност. Това сякаш беше едно необикновено място, едно от онези необикновени места, които всеки човек сам трябва да открие за себе си и да се чувства щастлив, ако го открие, защото имате такива, които търсеха, но не го намираха. И което беше най-лошото, имаше и такива, които дори не го и търсеха.

Стоеше изправен на скалата, обхванал с поглед долината, и съзерцаваше ленивия летеж на ястреба и неспирния бяг на реката, и зеления килим от дървета, и душата му се извиси, и се зарея из далечните простори, докато му се зави свят. После я накара да се върне обратно.

Обърна се бавно и пое обратно по скалата към горичката, като следваше пътеката, която бе утъпкал през годините.

Мина му през ум да слезе малко по хълма и да хвърли един поглед на полянката с розови венерини чехълчета, да ги види как изглеждат и да се опита да си представи красотата, която отново щеше да му принадлежи през юни. Но реши, че няма смисъл, защото бяха на закътано място, дето човешки крак не стъпваше, и нищо лошо не можеше да им се случи. Някога, преди сто години, те растяха по всички хълмове наоколо и той се връщаше вкъщи с огромни китки, които майка му поставяше в голямата глинена кана и продължение на ден-два къщата се изпълваше с опияняващото им благоухание. Но сега се срещаха съвсем рядко. Изпотъпкани от добитъка и безогледно унищожавани от любителите на цветя, те бяха изчезнали от хълмовете.

Някой друг ден, каза си той, някой друг ден преди първата слана щеше да ги навести, за да се увери, че през пролетта отново ще бъдат там.

Спря за малко, за да види как една катеричка лудува на един дъб. Приклезна, за да проследи с поглед един охлюв, който бе пресякъл пътеката. Спря се до едно огромно дърво и внимателно огледа обраслия му с мъх дънер. Наблюдава как една бързокрила пойна птичка се рее и прехвърква от дърво на дърво.

Продължи надолу по пътеката и като излезе от гората, тръгна край нивата, докато стигна до изворчето, което бликаше от склона. До изворчето седеше една жена и той позна в нея Луси Фишър, глухонямата дъщеря на Ханк Фишър, който живееше долу край реката.

Спря и се загледа в нея: природата я бе надарила с толкова красота и грация, каза си той, непринудената красота и грация на първичните и самотни същества.

Тя седеше край извора, вдигнала едната си ръка, и с върховете на дългите си чувствителни пръсти държеше нещо, което пъстрееше с различни багри. Държеше лицето си изправено и по него бе изписано някакво болезнено напрежение; стройното ѝ тяло бе изпънато като струна и то също излъчваше безмълвно, почти тревожно напрежение.

Инок пристъпи бавно напред и се спря на не повече от три крачки зад нея - видя, че онова пъстро нещо между пръстите ѝ е пеперуда, от онези големи златисто-червени пеперуди, които се появяват в края на лятото. Едното от крилцата ѝ беше изправено и здраво, но другото се бе прегънало и стърчило, загубило част от прашеца, който придаваше блясък на цветовете.

Всъщност, забеляза той, тя не държеше пеперудата.

Пеперудата беше кацнала на върха на единия ѝ пръст и от време на време помахваше леко със здравото си крилце, за да запази равновесие.

Но после видя, че е сбъркал, като си е помислил, че второто крилце е прекършено, защото вече му изглеждаше само леко прегънато и някак наведено на една страна. После бавно се изправи, прашецът му (ако изобщо е бил опаднал) отново си беше на мястото и то стоеше вирнато нагоре, успоредно с другото крилце.

Мина край девойката и застана пред нея, за да може да го види, и когато го съгледа, тя ни най-малко не се сепна от изненада. Инок си даде сметка, че това е съвсем естествено, защото сигурно бе навикнала да идват откъм гърба ѝ и изведнъж да застават пред нея.

Очите ѝ горяха, а лицето ѝ излъчваше благочестие, сякаш бе изживяла душевен екстаз. И отново се запита, както при всяка среща с нея, как ли се чувства човек като нея, живеещ в свят на пълно мълчание, неспособен да общува с хората. Може би не напълно, но във всеки случай неспособна на онова свободно и естествено общуване, което бе рождено право на всяко човешко същество.

Знаеше, че няколко пъти се бяха опитвали да я настанят в държавно училище за глухоними, но всички опити бяха завършили с неуспех. Веднъж бе избягала и се бе скитала с дни, докато я открият и върнат къщи. При други случаи бе отказвала да се подчинява и да възприема преподаването.

Докато я наблюдаваше как седи с пеперудата в ръка, Инок си каза, че знае причината. Тя си имаше свой свят, един свят, който принадлежеше само на нея, свят, с който бе свикнала и знаеше как да се оправя в него. В този свят тя не се чувстваше недъгава, каквато със сигурност щеше да се чувства, ако я бяха принудили, макар и отчасти, да заживее в нормалния човешки свят.

Каква полза да научи езика на глухонемите или да разбира по движението на устните, ако това щеше да я лиши от странния ѝ душевен мир?

Тя принадлежеше на горите и хълмовете, на пролетните цветя и есенния прелет на птиците. Тя познаваше тези неща, живееше сред тях и по някакъв странен начин беше част от тях. Тя живееше сама в едно от онези древни, отдавна забравени селения на природата. Обитаваше място, което Човек отдавна бе напуснал, ако изобщо го е заемал някога.

И сега седеше тук, със златисто-червената пеперуда, кацнала на пръста ѝ, и лицето ѝ излъчваше напрежение и очакване, и може би задоволство от извършеното. Тя е жива, каза си той, по-жива от всичко живо на Земята.

Пеперудата разпери криле и литна от пръста ѝ, и се зарея - безгрижна и безметежна - над дивите треви и златничетата по полето.

Тя се изви и я проследи с поглед, докато се изгуби близо до върха на хълма, върху който се простираше старата нива, после се обърна към Инок. Усмихна му се и направи няколко пърхащи движения с ръцете, като пърхането на златисто-червените криле, но с това искаше да изрази и нещо друго - чувството си на щастие и доволство, сякаш му казваше, че по света всичко е наред.

Ако можех, помисли си Инок, да я науча на универсалния език на моите галактически пътници, щяхме да се разбираме двамата с нея почти толкова добре, колкото ако си служехме с думи. Ако имаше време, каза си той, нямаше да е много трудно, защото галактическият език на жестовете представляваше проста и логична система и се възприемаше почти инстинктивно, стига да се схванеше принципът.

Едно време и на Земята са съществували подобни езици, като най-усъвършенстваният сред тях е бил този, който аборигените на Северна Америка са използвали - независимо от родния си език, американският индианец е

могъл да контактува с почти всички племена.

Въпреки това в най-добрия случай езикът на жестовете на индианците е бил като патерица, която дава възможност на човек поне да куцука, щом не може да тича. Докато този на галактиката сам по себе си беше език, пригоден за най-различни форми и начини на изразяване. Развитието му е продължило хилядолетия и много различни народи са участвали в този процес, тъй че през всички тези столетия е ставал все по-точен, прецизен и съвършен и днес представляваше едно средство за общуване с неоспорими качества.

А такова средство беше необходимо, защото в галактиката цареше истинско смешение на езиците. Дори и научно разработеният универсален език на галактиката, колкото и да бе съвършен, не можеше да премахне всички пречки, а в отделни случаи не можеше да гарантира дори елементарното общуване. Защото освен че съществуваха милиони езици, имаше и такива, които нямаха звуков характер, тъй като тези, които ги използваха, не можеха да издават звуци. А и не всички звуци вършеха работа, особено когато речта се предаваше на ултразвукови вълни, недоловими за останалите. Разбира се, съществуваше телепатията, но на всеки народ, притежаващ телепатични способности, се падаха хиляда, които бяха лишени от такива способности. Имаше много народи, които си служеха единствено с езика на жестовете, а имаше и такива, които общуваха само чрез писмени знаци и пиктограми – някои от тях имаха химически черни дъски, вградени в телата им. А около загадъчните звезди в далечния край на галактиката живееха едни слепи, глухи и неми същества, които използваха може би най-сложния от всички галактически езици – серия от сигнали, закодирани в нервната им система.

Инок се занимаваше с тази работа почти цял век и въпреки това, каза си той, дори с помощта на универсалния език на жестовете и на машинния преводач – едно доста неефективно (макар и сложно) устройство – понякога му беше доста трудно да разбере какво му казват.

Луси Фишър взе чашата, която стоеше до нея, потопа я в изворчето и му я подаде. Инок направи няколко крачки, за да я поеме, после приклепна и започна да пие. Чашата представляваше навито на фуния парче брезова кора и пропускаше малко вода. Тя потече по ръката му и намокри маншетите на ризата и куртката.

Свърши да пие и й върна чашата. Тя я пое с едната ръка, протегна другата и с върховете на нежните си пръсти го докосна леко по челото, сякаш искаше да го благослови.

Той не каза нищо. Отдавна бе престанал да й говори, усещайки, че движението на устните му, издаващи звуци, които тя не можеше да чуе, би могло да я притесни.

Вместо това протегна ръка и положи широката си длан върху бузата й. Задържа я там за миг, като израз на своята добронамереност и обич. След това се изправи и остана така, загледан в нея. За миг погледите им се срещнаха, после и двамата извърнаха очи.

Той прескочи малкото поточе, което се стичаше от изворчето, и пое по пътеката край гората, мина през нивата и се отправи към требена на хълма. По средата на склона се обърна и видя, че тя продължава да го гледа. Вдигна ръка, за да й махне за сбогом, в отговор тя също му махна.

Бяха минали, припомни си той, повече от дванайсет години, откакто я срещна за пръв път – едно малко, волно като самодива създание на десетина години, едно истинско диваче, лудуващо из горите. Мина доста време, докато се сприятелят, въпреки че я срещаше често, тъй като тя се разхождаше из хълмовете и долината свободно като в собствения си двор.

През всичките тези години я бе наблюдавал как расте и благодарение на честите им срещи по време на всекидневните му обиколки между двамата се бе установило разбирателство – разбирателство между две самотни и отхвърлени от обществото същества. Но то се основаваше и на нещо друго – на факта, че всеки един от двамата живееше в свой собствен свят и това им позволяваше да виждат неща, които останалите рядко забелязваха. Не че някой от двамата бе споменавал – или дори намеквал – пред другия за тези собствени светове, но

фактът на тяхното съществуване беше там, в тяхното съзнание и представляваше твърдата основа, върху която се градеше приятелството им.

Спомни си деня, когато я бе зърнал на мястото, където растяха розовите венерини чехълчета. Беше клекнала и им се радваше, без да ги къса. Беше се спрял до нея, доволен, че не бе посегнала да ги къса. Бе почувствал, че при вида на тази красота двамата с нея бяха открили щастие, по-възвишено от самото притежание.

Стигна до билото на хълма и сви по обраслата с трева пътека, която водеше надолу към пощенската му кутия.

А там горе очите не бяха го излъгали, каза си той, независимо от това, какво му се бе привидяло после. Крилото бе прекършено и смачкано, и бе загубило цвета си, защото по него нямаше прашец. Отначало пеперудата беше със счупено крило, а после бе оздравяла и отлетяла.

8.

Уинслоу Грант беше точен. Когато стигна до пощенската кутия, Инок видя праха, който старата му таратайка вдигаше по пътя. Тази година беше суха, каза си той, като спря до кутията. Дъждовете бяха малко и посевите пострадаха. Макар че, откровено казано, по тези места вече малко се сееше. Едно време по целия път, почти опрени една до друга, се редяха малки, преуспяващи ферми с червени плевници и бели къщи. Но сега повечето от фермите бяха изоставени и къщите и плевниците не бяха червени или бели, а сиви, боята беше паднала от изложената на стихииите дървения, покриви те бяха хлътнали, хората ги нямаше.

След няколко минути Уинслоу щеше да е тук и Инок остана да го чака. Пощаджията можеше да спре при кутията на Фишър малко преди завоя, въпреки че по правило Фишър получаваха малко писма, най-често само рекламни брошури и листовки, изпращани до всички собственици на пощенски кутии в селските райони. Не че Фишър проявяваха някакъв интерес – понякога дни наред никой не минаваше да прибере пощата. И ако не беше Луси, сигурно така и щеше да си стои, защото най-често тя идваше да я прибере.

Без съмнение, каза си Инок, Фишъррови бяха наистина некадърно и мързеливо племе. Къщата им и всички стопански сгради всеки момент можеха да се срутят върху главите им. Сееха малко царевица на едно парче земя, което реката редовно заливаше, щом придойдеше. Косяха малко трева от една ливада в ниското и гледаха два дръгливи коня, половин дузина мършави крави и десетина-дванайсет кокошки. Имаха една стара очукана кола и нелегален казан, скрит някъде край реката. Занимаваха се с лов и риболов, залагаха капани. С една дума, отрепки. Иначе не бяха лоши съседи. Живееха си живота и не безпокояха останалите, само дето сегиз-тогиз тръгваха на обиколка из околностите, цялото семейство без изключение и раздаваха памфлети и друга религиозна литература на някаква почти неизвестна фундаменталистка секта, към която мама Фишър се бе присъединила преди няколко години по време на една тяхна голяма среща в Милвил.

Уинслоу не спря при кутията на Фишъррови, взе стремглаво завоя и се появи сред облак прах. Натисна рязко спирачките, спря и изключи задъхания двигател.

- Нека се поохлади малко – каза той.

Двигателят запука, щом почна да изстива.

- Днес се движиш по разписание – отбеляза Инок.

- Много хора нямаха поща – поясни Уинслоу. – Минах, без да спирам, край техните кутии.

Той бръкна в пощенската чанта, оставена на седалката до него, и извали един привързан с канап пакет за Инок – няколко всекидневника и две списания.

- Много нещо получаваш – констатира Уинслоу, – но почти никога писма.

- Не остана никой – каза Инок, – който да ми пише.

- Но - възрази Уинслоу - този път имаш и писмо.

Видимо изненадан, Инок се вгледа и видя, че измежду списанията се подава крайчецът на един плик.

- Лично писмо - додаде Уинслоу, почти примлясквайки с уста. - Не от онези рекламните. Нито пък служебно.

Инок мушна пакета под митница, до приклада на пушката.

- Надали е нещо интересно - каза той.

- Кой знае? - усмихна се Уинслоу и в очите му заиграха игриви пламъчета.

Извади лула с кесийка тютюн и бавно я напълни. Двигателят продължаваше да пращи и да пука. Слънцето сипеше жар от безоблачното небе. Цялата растителност край пътя беше покрита с прах и изпускаше остра миризма.

- Чух, че онзи, дето рови женшен, пак се е върнал - подхвърли Уинслоу уж между другото, но не успя да прикрие заговорническия си тон. - Нямаше го три-четири дена.

- Сигурно е отишъл да си продаде стоката.

- Ако питаш мен - каза пощаджията, - въобще не търси шен. Друго търси той.

- Доста отдавна го прави - съгласи се Инок.

- Първо на първо - продължи Уинслоу, - няма пазар за него, но дори и да имаше, женшенът е кът. Преди години добре вървеше - китайците май лекарство правеха от него. Но сега нямаме търговия с Китай. Помня, като малък ходехме за шен. Дори тогава трудно се намираше. Но човек все откриваше по малко.

Облегна се назад на седалката, смуквайки спокойно от лулата.

- Изобщо странен човек - додаде той.

- Никога не съм го виждал - каза Инок.

- Броди тайно из гората - продължи Уинслоу. - Събира разни треви. Мина ми през ум, че може да е някой магьосник. Събира разни работи за магиите си. Сума време прекарва в приказки с ония Фишърови, а и в пиенето им помага. В наше време много-много не се говори за тия работи, но аз вярвам в магии. Сума неща науката не може да обясни. Вземи момичето на Фишърови. Онуй, глухонямото. Маха брадавици с магия.

- И аз съм чувал - каза Инок.

И дори нещо повече, помисли си той. И пеперуди лекува.

Уинслоу се наведе напред:

- Щях да забравя. Има още нещо за теб.

Вдигна от пода един пакет, обвит в амбалажна хартия, подаде го на Инок и поясни:

- Не е колет. Това е нещо, което направих за теб,

- Тъй ли? - изненада се Инок. - Благодаря!

- Хайде - подкани го Уинслоу, - отвори го.

Инок се поколеба.

- По дяволите - каза Уинслоу, - няма от какво да се притесняваш.

Инок разкъса опаковката и ахна: в ръцете си държеше дървена статуетка в цял ръст, изобразяваща самия него. Висока беше трийсетина сантиметра, от светло, с цвят на мед дърво, което блестеше на слънцето като златист кристал. Крачеше срещу вятъра, стиснал пушката под мишница, леко приведен напред, а по куртката и панталоните личаха вълнообразни гънки.

Инок пое шумно дъх и остана загледан в нея.

- Уинс - промълви той, - това е най-красивото нещо, което някога съм виждал.

- Направих го - каза пощаджията - от онова парче дърво, което ми даде миналата зима. По-хубав материал за дялане на съм срещал. Твърд и с гладка структура. Няма опасност да го сцепиш, нащърбиш или да откъртиш някое парче. Като го резнеш, правиш го точно колкото трябва и където трябва. И придобива блясък още докато го дялкат. Остава само да го лъснеш малко, повече не е нужно.

- Нямам представа - отвърна Инок - колко много значи това за мен.

- През всички тези години - не спираше пощаджията - си ми дал сума парчета дърво. И все такива, дето никой досега не е виждал. От най-добро качество и красиви. Време беше да издялам нещо и за теб.

- И ти - каза Инок - си правил много неща за мен. Мъкнеш ми разни работи от града.

- Инок - отсече Уинслоу, - ти ми харесваш. Не зная какво представляваш и не ми е работа да те питам, но във всеки случай ти ми харесваш.

- Ще ми се да можех да ти кажа какъв съм - въздъхна Инок.

- Е - каза Уипслоу, като се премести зад волана, - няма голямо значение какви сме, важното е да се разбираме. Ако можеха и някои държави да се поучат от някоя малка покрайнина като нашата - да се поучат на разбирателство, - светът щеше да бъде далеч по-добър.

Инок кимна мрачно.

- Нещата не вървят на добре, нали?

- Хич не вървят - отвърна пощаджията, като запали колата.

Инок проследи с поглед колата, която се спусна надолу по хълма, вдигайки облаци прах.

След това отново се загледа в дървената статуетка.

Дървената фигура сякаш крачеше по билото на хълм, изложена на яростния порив на вятъра и приведена напред, за да го преодолее.

Защо? - замисли се той. - Какво бе видял пощаджията у него, за да го изобрази крачещ срещу вятъра?

9.

Инок остави пушката и пакета с пощата върху прашната трева и грижливо загъна статуетката в парчето амбалажна хартия. Щеше да я постави, реши той, или на полицата над камината, или може би още по-добре, на малката масичка за кафе до любимия си стол в ъгъла до писалището. Искаше му се, призна си той с известно неудобство, да е близо до него, тъй че винаги, когато пожелае, да може да ѝ се любува или да я вземе в ръка. Учуди се колко дълбоко го трогна, как му стопли душата подаръкът на пощаджията.

Не че рядко получаваше подаръци - едва ли минаваше седмица, през която междузвездните пътешественици да не му оставят няколко. Къщата беше пълна с тях, а долу в огромното като пещера подземие имаше цяла стена с рафтове, отрупани с нещата, които му бяха давали. Може би, каза си той, причината се криеше в това, че този подарък беше от Земята, от представител на човешкия род.

Той пхна увитата статуетка под мишница и като вдигна пушката и пакета с пощата, пое обратно към къщата, следвайки обраслия с храсталаци път, по който навремето са се движели каруците към фермата.

Гъста трева покриваше пространството между старите коловози, врязани толкова дълбоко в глинестата почва от железните колела на едновременните каруци, че все още никакво растение не бе успяло да пусне корени в голата, твърда като бетон пръст. Но от двете страни на пътя гъстите буренаци, плъзнали по нивата откъм близката гора, бяха израсли над човешки бой, тъй че сега човек се движеше между две плътни зелени стени.

Но на места, по необясними причини - може би поради характера на почвата или просто природата така бе отредила, - буренакът не бе израсъл толкова високо и тук се образуваха просеки, през които от билото се откриваше поглед към речната долина.

И тъкмо от едно такова място Инок видя как нещо проблесна сред китката дървета в края на старата нива, недалеч от изворчето, където срещна Луси.

Намръщи се и се спря на пътя, очаквайки това да се повтори. Но нищо повече не забеляза.

Знаеше, че това е един от наблюдателите, който следеше станцията с бинокъл. Проблясъкът бе всъщност отражението на слънцето в стъклата му.

Кои бяха те, запита се той. И защо го наблюдаваха? Това продължаваше

вече доста време и колкото и да е странно, освен да го наблюдават, нищо друго не предприемаха. Не му натрапваха присъствието си. Досега никой не бе се опитал да се срещне с него, а една такава среща би била съвсем лесна и естествена. Ако те – които и да бяха – желяха да разговарят с него, не беше трудно да се инсценира уж съвсем случайна среща по време на някоя от сутрешните му разходки.

Но очевидно още не желяха да разговарят с него.

В такъв случай, запита се той, какво искаха от него? Да го държат под око може би. Що се отнася до това, помисли си, усмихвайки се вътрешно на горчивото си чувство за хумор, още през първите десет дни можеха да се запознаят с установения му начин на живот.

Или може би чакаха да се случи нещо, което да им подсказва с какво се занимава. Ако беше така, не ги очакваше нищо друго, освен пълно разочарование. Хиляда години можеха да си наблюдават и пак нищо нямаше да усетят.

Обърна гръб на гледката и продължи да крачи бавно по пътя, разтревожен и озадачен от присъствието на наблюдателите.

Може би, помисли си той, не правеха опити да се свържат с него, защото са чули някои от историите, които сигурно се разказват за него. Истории, които никой, дори и Уинслоу, не би се решил да му предаде. Какви ли истории, запита се той, бяха съчинени за него и се разнасяха из околността? Какви ли фантастични измислици се разказваха със затаен дъх край камината?

Може би беше по-добре, каза си той, че не знаеше какво приказват за него, макар и да бе почти сигурно, че го одумват. Добре беше и това, че наблюдателите не правеха опити да се свържат с него. Защото, докато не се срещнеха, той беше в относителна безопасност. Докато нямаше въпроси, нямаше да има и отговори.

Наистина ли сте, щяха да го попитат, онзи същият Инок Уолас, който през 1861 година е отишъл да се бие за Ейбръхам Линкълн? Имаше само един отговор на този въпрос, не можеше да има друг. Да, трябваше да каже, аз съм този човек.

И от всички въпроси, които биха могли да му зададат, този беше единственият, на който можеше да отговори правдиво. На всички останали трябваше да отвърне с мълчание или недомлъвки.

Щяха да го попитат как става така, че не остарява – как успява да запази младостта си, когато цялото човечество старее? И той не можеше да им каже, че докато е вътре в станцията, не старее, че старее само когато излезе вън от нея, че остарява с един час на ден по време на всекидневните си разходки, че можеше да остарее с час, час и нещо, докато работи в градината, или с петнайсетина минути, докато седи на стъпалата и се наслаждава на красивия залез. Но когато влезеше вътре, процесът на стареене напълно секваше.

Не можеше да им каже това. Имаше още много неща за които не можеше да говори. Знаеше, че ако един ден все пак се стигнеше до среща с тях, щеше да му се наложи да избяга от въпросите им и напълно да се изолира от света, като се затвори между четирите стени на станцията.

Подобно развитие на събитията нямаше да доведе до никакви физически неудобства, защото можеше да живее в станцията без каквито и да е притеснения. Нищо нямаше да му липсва, защото чуждоземните щяха да го снабдяват с всичко, което му беше необходимо да живее и да се чувства добре. Наистина от време на време си доставяше човешка храна – Уинслоу му я купуваше и докарваше от града, – но само защото понякога зажадняваше за храна от родната си планета, особено за онези обикновени неща за ядене, които помнеше от детските и войнишките години.

Но дори и тези храни, каза си той, можеха да се набавят чрез репродуциране. Би могъл да изпрати парче бекон или дузина яйца на някоя друга станция, където да останат като еталон, тъй че когато пожелаеше, можеше да поръча да бъдат възпроизведени и изпратени до него.

Но имаше едно, което чуждоземците не можеха да му доставят – контактът

му с хората, поддържан чрез Уинслоу и пощата. Защото, щом се затвореше в станцията, щеше да е напълно изолиран от света, който познаваше, тъй като вестниците и списанията представляваха единствената му връзка с него. Радиото не работеше вътре в станцията поради смущенията, предизвикани от различните уреди.

Нямаше да знае какво става по света, нямаше вече да получава информация за събитията отвън. Диаграмите му щяха да пострадат от това и да станат, общо взето, безполезни; въпреки че, каза си той, те и сега бяха кажи-речи безполезни, тъй като не можеше да бъде сигурен в правилното използване на факторите.

Но освен всичко друго щеше да му липсва и това малко кътче от външния свят, което обхождаше всеки ден. И тъкмо разходките, помисли си той, може би повече от всичко Друго, му бяха помотали да се запази като човек и гражданин на планетата Земя.

Запита се доколко бе от значение за него да си остане - интелектуално и емоционално - гражданин на Земята и представител на човешкия род. Може би, помисли си той, нямаше никакви причини за това. При положение че бе в досег с космополитизма на галактиката, желанието му да продължи да се отъждествява с родната си планета можеше да се приеме за проява на провинциална ограниченост. И може би губеше нещо от тази си ограниченост.

Но знаеше, че не би могъл да обърне гръб на Земята. Прекалено много я обичаше - обичаше я повече може би от всички други хора, които нямаха представа за онези далечни, неподозирани светове. Човек, каза си той, трябва да принадлежи на нещо и да бъде верен на това, с което се отъждествява. Галактиката бе прекалено голяма за един самотен, лишен от своята самоличност човек.

Една чучулига излетя от треволяците наоколо и се зарея високо в небето. Той спря, очаквайки от гърлото ѝ да бликне кръшна песен и трепетливи трели да огласят синевата. Но песен не последва, тъй като не беше пролет.

Продължи надолу по пътя и скоро пред погледа му се откри строгата фасада на станцията, кацнала на върха на склона.

Странно, помисли си той, че я наричам станция, а не дом, но като станция бе служила по-дълго, отколкото като дом.

Направи му впечатление, че от нея се излъчва някаква мрачна непоклатимост, сякаш сама се бе настанила на върха на склона и възнамеряваше да остане там во веки веков.

И щеше да остане, разбира се, стига някой да искаше и дотогава, докато искаше. Защото нямаше сила, която да я помръдне.

Дори да се наложеше някой ден да остане затворен зад стените ѝ, станцията щеше да издържи на всички опити на човечеството да надзърне или проникне в нея. Не можеха да я одраскат, не можеха да я разбият. Нищо не можеха да направят. Колкото да дебнеха, каквито и догадки и анализи да правеха, хората нямаше да научат нищо повече от това, че на този хълм се издига една необикновено сграда. Защото тя можеше да устои на всичко, с изключение на термоядрен взрив - а може би дори на него.

Влезе в двора и се обърна назад, за да хвърли поглед към дърветата, сред които бе видял онзи проблиясък, но не забеляза нищо, което да подсказва, че там има някой.

10.

Вътре в станцията апаратът за съобщения пишеше жално.

Инок закачи пушката си, остави пощата и статуетката върху бюрото и се отпрати към апарата в другия край на стаята. Натисна бутона, бутна лостчето и писукането спря.

Върху плаката прочете следното съобщение:

N:406302 ДО СТАНЦИЯ 18327. ПРИСТИГАМ РАНО ВЕЧЕРТА ЗЕМНО ВРЕМЕ. КАФЕТО

Инок се усмихна, Юлисис и това негово кафе! От всички чуждоземци единствено той бе харесал земните ястия и питиета. И други се бе случвало да ги опитат, но не повече от веднъж или два пъти.

Странно как се бе сблизил с Юлисис, помисли си той. Бяха си допаднали още при първата среща, през онзи бурен следобед, когато седяха на стъпалата и маската с човешки образ се бе свлякла от лицето на странника.

Уродливо, грубо и отблъскващо лице. Лице на жесток клоун, помисли си той. И веднага се учуди, че му хрумна тъкмо тази мисъл, защото клоуните никога не биваха жестоки. Но ето че имаше един, който беше – с лице, сякаш съшито от шарени крѳпки, със склучени челюсти и тънка като цепка уста.

После видя очите и те заличиха впечатлението от всичко останало. Бяха големи и благи, озарени от светлината на разума, очи, които търсеха досег с него, както друго същество би протегнало ръце в знак на дружелюбие.

Дъждът заприижда, свистейки през хълмовете, забарабани по покрива на навеса, после връхлетя и тях на коси талази, затопурка бясно по покрития с прах двор, измокри смаяните кокошки и те хукнаха панически да търсят сушина.

Инок скочи на крака, хвана странника за ръката и го дръпна на завет под верандата.

Докато стояха прави един срещу друг, Юлисис вдиша ръце и смъкна разцепената и охlabена маска, откривайки под нея малка, кръгла глава без нито един косъм по нея – и нашареното лице. Приличаше на див и кръвожаден индианец, оцветил лицето си преди началото на битката, само дето имаше нещо шутовско в тези шарки, сякаш всичкото това цапотепе целеше да покаже абсурдната уродливост на войната. Но още докато го гледаше, Инок разбра, че това не беше боя, а естествената пигментация на това същество, пристигнало от някоя далечна звезда.

Каквито и други съмнения да хранеше, колкото и да не беше за вярване, за Инок беше извън всякакво съмнение, че това странно същество няма земен произход. Защото не беше човек. Наистина приличаше на човешко същество – имаше два крака и две ръце, глава и лице. Но му липсваше някакво основно човешко качество и това изключваше човешката му природа.

Едно време сигурно така са си представяли демоните, но, помисли си той, минало беше времето (макар и не напълно в някои части на страната), когато хората вярваха в демони и духове или в разни друга дяволски изчадия, които, според народното поверие, някога са бродили по земята.

От звездите, бе казал странникът. И може би наистина идваше от звездите. Макар че бе трудно да се повярва. Подобно нещо и най-развинтената фантазия не можеше да си представи. Нямахме за какво да се хванеш, на какво да стъпиш. Нямахме с какво да го съпоставиш, липсваша каквито и да е предписания. В съзнанието му съществуваше някаква празнота, която с времето може би щеше да се запълни, но в момента там нямахме нищо, освен едно огромно учудване, сякаш се намираше в бездънен, безкраен тунел.

– Не бързайте – каза му чуждоземецът. – Зная, че не е лесно. И не виждам как мога да ви помогна. В края на краищата нямам възможност да ви докажа, че идвам от звездите.

– Но така добре говорите!

– На вашия език, искате да кажете. Не е чак толкова трудно. Ако знаехте какви езици има в галактиката, щяхте да се уверите, че не е никак трудно. Езикът ви лесно се усвоява. Спада към примитивните – много от понятията изобщо нямат названия.

Инок трябваше да признае, че това може и да е така.

– Ако желаете – предложи чуждоземецът, – мога да ви оставя сам няколко дена. Ще имате време да си помислите. После ще се върна. Дотогава сигурно ще сте премислили нещата.

Инок се усмихна, но усети, че усмивката стои неестествено, като замръзнала на лицето му.

– Мога да използвам времето – отвърна той, – за да вдигна под тревога

цялата околност. Може и клопка да ви устроят на връщане.

Чуждоземецът поклати глава.

- Сигурен съм, че не бихте го сторили. Готов съм да поема риска. Ако искате, бих могъл...

- Не - каза Инок толкова спокойно, че сам остана изненадан. - Няма смисъл. Човек трябва да е готов да приема фактите такива, каквито са. Това го научих през войната.

- Ще се справите - отвърна чуждоземецът. - Отлично ще се справите. Не съм сбъркал в преценката си за вас и това ме прави горд.

- Преценката си?

- Да не мислите, че дойдох тук ей така, без да съм се подготвил? Доста неща знаа за вас, Инок. Може би почти всичко, което сам знаете за себе си. Ако не и повече.

- Знаете името ми?

- Разбира се, че го знаа.

- Какво пък, в това няма нищо лошо - реши Инок. - А как е вашето?

- Карате ме да се чувствам доста неловко - отвърна чуждоземецът. - Защото нямам име - поне според тукашните разбирания. Разбира се, притежавам самоличност, съобразена с изискванията на моята раса, но не е нещо, което може да се изговори.

Изведнъж, без никакъв повод, Инок си спомни за онзи невероятен образ, който се бе разположил небрежно отгоре върху някаква ограда, с пръчка в едната ръка и джобно ножче в другата, и си дялкаше невъзмутимо, докато над главата му свистяха гюлета, а на по-малко от половин миля мускетите трещяха продрано сред облаците барутен дим, които се стелеха над фронтвата линия.

- В такъв случай имате нужда от име - каза той. - Нека бъде Юлисис. Все някак трябва да ви наричам.

- Нямам нищо против - отвърна странникът. - Но мога ли да попитам защо избрахте Юлисис?

- Защото - отговори Инок - това е името на един от великите мъже на моя народ.

Сравнението беше абсурдно, разбира се. Защото между двамата - онзи генерал от Федералната армия*, дялкаш си невъзмутимо върху оградата, и това същество, застанало до него на верандата - нямаше никаква прилика.

[* Има се предвид генерал Юлисис Грант (1822-1885) назначен за главнокомандващ войските на Севера по време на Гражданската война в САЩ. Б.пр.]

- Радвам се, че ми избрахте това име - заяви току-що кръстеният Юлисис на верандата. - Звучи достойно и благородно. И откровено казано, с удоволствие ще го нося. И аз ще се обръщам към теб на малко име, Инок, както подобава между приятели, тъй като ни предстоят дълги години съвместна работа.

Започваше вече да осъзнава какво става и дори самата идея му се стори зашеметяваща. И може би беше по-добре, каза си Инок, че това ставаше постепенно, че беше прекалено замаян, за да проумее всичко отведнъж.

- Може би - каза Инок, опитвайки се да потисне мислите, които нахлуваха, прекалено бързо нахлуваха в главата му - искате да хапнете нещо. Мога да направя и кафе...

- Кафе! - Юлисис премлясна с уста. - Имаш ли кафе?

- Ще направя цял кафеник. Ще чукна и едно яйце, за да се избистри...

- Чудесно! - каза Юлисис. - От всички питиета, които съм пил на всички посетени от мен планети, кафето най ми харесва.

Отидоха в кухнята. Инок разбърка жаравата в печката и сложи още дърва. Отнесе кафеника до мивката, наля вода от кофата и го сложи да заври. Отиде в килера, за да вземе няколко яйца, после слезе в мазето за шунка.

Юлисис седеше неподвижно на един кухненски стол и го наблюдаваше.

- Ядеш ли яйца с шунка? - попита Инок.

- Всичко ям - отвърна Юлисис. - Ние от моята раса много лесно се

приспособяваме. Тъкмо затова ме изпратиха на тази планета като... как се казва на това... проучвател може би.

- Разузнавач? - предложи Инок.

- Точно така, разузнавач.

Приятен събеседник, помисли си Инок, все едно с човек разговаряш, макар че, ей богу, твърде малко приличаше на човек. По-скоро приличаше на някаква зловеща карикатура на човешко същество.

- Сигурно отдавна живееш тук, в тази къща - отбеляза Юлисис. - Личи, че я обичаш.

- Това е моят дом - каза Инок - от деня, в който съм се родил. Нямаше ме почти четири години, но винаги съм го чувствал мой дом.

- И аз ще се радвам - поясни Юлисис - да се върна у дома. Много време мина, откакто го напуснах. Мисии като тази винаги продължават твърде дълго.

Инок остави ножа, с който режеше шунката, и се отпусна тежко върху един стол. Впери поглед в Юлисис, който седеше от другата страна на масата.

- Ти? - попита го той. - Ще се връщаш у дома?

- Ами да, разбира се - отвърна му Юлисис. - Почти съм си свършил работата. Аз също си имам дом. Да не би да си помислил, че нямам?

- Не зная - промълви Инок. - Не ми е минавало през ума.

И така си беше. Изобщо не си бе представял, че едно такова същество може да си има дом. Защото само човешките същества живееха в нещо, наречено дом.

- Някой ден - каза Юлисис - ще ти разкажа за моя дом. Един ден и на гости може да ми дойдеш.

- Там горе, сред звездите... - изрече Инок.

- Сега ти изглежда странно - каза Юлисис. - Трябва да мине малко време, докато свикнеш с мисълта. Но като започнеш да ни опознаваш - имам предвид всички нас, - и останалото ще проумееш. Всъщност ние не сме лоши същества. Сред цялото многообразие от раси няма ни една лоша.

Звездите, каза си Инок, бяха там горе, из необятната самота на пространството, и дори не можеше да си представи на какво разстояние се намират, нито пък какво представляват или защо ги има. Това е един друг свят, помисли си той, или по-точно - много други светове. На тях има живот, може би много други форми на живот; различни форми на живот, вероятно толкова много, колкото са и звездите. И един от тях седеше тук, в собствената му кухня, чакаше кафето да кипне и яйцата с шунка да се изпържат.

- Но защо? - попита той. - Защо?

- Защото - отвърна Юлисис - обичаме да пътуваме. И имаме нужда от междинна станция тук. Искаме да превърнем тази къща в станция и ти да бъдеш управителят ѝ.

- Моята къща?

- Не можем да си позволим нова станция, защото хората ще започнат да питат кой я строи и за какво ще служи. Ето защо сме принудени да използваме някоя готова сграда и да я пригодим за нашите нужди. Но само отвътре. Отвън я оставяме такава, каквато си е, поне на вид. За да няма никакви въпроси. Не бива...

- Но пътуването...

- От една звезда до друга? - прекъсна го Юлисис. - Става мигновено - докато си помислиш и готово. Използваме разни уреди и апарати, както би се изразил, но всъщност не са това, което си мислиш - или поне не приличат на тези, които познаваш.

- Извини ме - каза Инок смутено, - но всичко ми изглежда толкова невероятно.

- Помниш ли кога прокараха железница до Милвил?

- Да, това помня. Бях още малък.

- Ами тогава си представи следното. Представи си, че това е някаква нова железопътна линия, Земята е просто един град по тази нова линия, а тази къща ще бъде нещо като спирка или гара. Единствената разлика е в това,

че освен теб, никой на Земята няма да знае за тази линия. Защото това тук ще бъде само един жп възел, където можеш да си починеш или да смениш посоката. Никой на Земята не ще може да си купи билет и да пътува по тази линия.

Представени по този начин, нещата, разбира се, не бяха трудни за разбиране, но Инок усещаше, че не бяха никак прости.

- Значи влакове в Космоса? - попита той.

- Не, няма да има влакове - поясни Юлисис. - Другояче става, но не зная как да ти обясня...

- Може би е по-добре да избереш някой друг. Някой, който би разбрал.

- Няма ни един човек на тази планета, който би могъл да разбере каквото и да е. Не, Инок, ти ще се справиш не по-зле от който и да е друг. А в някои отношения доста по-добре от останалите.

- Но...

- Какво има, Инок?

- Нищо - каза Инок.

Защото изведнъж си спомни колко често бе седял на стълбите и размишлявал за това, че е съвсем сам и че тябва да започне отначало, осъзнавайки, че не му остава нищо друго, освен да тръгне от нулата и наново да изгради живота си.

И ето го, съвсем ненадейно, това ново начало - по-невероятно и страшно, отколкото си бе представял и в най-безумните си мечти.

11.

Инок регистрира съобщението и изпрати своя отговор:

N:406302 ПРИЕТО. КАФЕТО Е СЛОЖЕНО. ИНОК

Превключи апарата и се отправи към цистерна N:3, която бе подготвил още преди да излезе. Провери температурата и нивото на разтвора и още веднъж провери дали е здраво прикрепена към материализатора.

След това отиде при другия материализатор, служебния, резервен материализатор, който се намираше в ъгъла, и го огледа внимателно. Беше в изправност, разбира се. Винаги беше в изправност, но задължително го проверяваше преди всяко посещение на Юлисис. Нищо не би могъл да направи, ако нещо не беше наред, освен да изпрати спешно съобщение до Галактическата централа. В такъв случай щеше да пристигне някой по редовния канал и да го приведе в изправност.

Защото служебният - или аварияен, материализатор беше точно това, което името му предполагаше. Използваше се само при служебни посещения на представители на Галактическата централа или при евентуални аварийни ситуации и местната станция нямаше никакъв контрол върху него.

Като инспектор на тази и още няколко станции, Юлисис имаше право да използва служебния материализатор винаги, когато пожелаеше, и то без предизвестие. Но през всички тези години, откакто посещаваше станцията, нямаше ни един случай, припомни си Инок не без известна гордост, да е пристигнал, без да го уведоми. Знаеше, че по този начин му се засвидетелства уважение, на каквото се радваха далеч не всички станции от огромната галактическа мрежа, макар че сигурно имаше и други, удостоявани с тази почит.

Тази вечер, каза си той, може би вече трябваше да съобщи на Юлисис, че станцията е поставена под наблюдение. Вероятно трябваше да го предупреди и по-рано, но все не му се щеше да признае, че човешкият род може да се окаже заплаха за галактическия транспорт.

Тази негова мания, помисли си той, да представя земните люде като добри и разумни същества, беше лишена от всякакъв смисъл. Защото в много отношения те не бяха нито добри, нито разумни - може би защото все още не бяха напълно пораснали. Иначе бяха интелигентни и съобразителни, понякога проявяваха съчувствие и дори разбиране, но в много отношения бяха отчайващо

незрели.

Но ако имаха шанс, помисли си Инок, ако им се откриеше възможност, ако имаше как да им се каже какво има там, в необятния космос, може би тогава щяха да се вразумят и да заживеят достойно, и след време щяха да бъдат приети в голямото братство на звездните народи.

А веднъж приети, щяха да разгърнат заложите си, да покажат на какво са способни, защото все още бяха млада раса и пълни с енергия – може би понякога с прекалено много енергия.

Инок тръсна глава, прекоси стаята и седна зад писалището. Придърпа пакета с пощата пред себе си и развърза връвта, с която Уинслоу го бе пристегнал.

Имаше няколко всекидневника, един информационен седмичник, две списания – Природа и Наука – и писмото.

Той бутна настрана вестниците и списанията и взе писмото. Видя, че е изпратено по въздушна поща, с пощенски печат от Лондон, но името на изпращача му беше непознато. Учуди се, че някакъв непознат може да му пише от Лондон. Макар че, напомни си той, който и да му пишеше от Лондон – или откъдето и да е другаде – щеше да му бъде непознат. Не познаваше никого нито в Лондон, нито другаде по света.

Отвори писмото и го разгърна на писалището пред себе си. Придърпа настолната лампа по-наблизо, тъй че светлината да пада върху написаното.

Уважаеми господине (прочете той), предполагам, че името ми нищо не Ви говори. Аз съм един от редакторите на английското научно списание "Природа", на което сте абонат от много години. Не използвам служебна бланка на редакцията, защото писмото ми е лично и неофициално, а може би и не съвсем тактично.

Вероятно ще Ви с интересно да научите, че сте нашият най-стар абонат – повече от осемдесет години получавате нашето списание!

При все че съзнавам колко неуместно може да Ви се стори моето любопитство, бих желал да Ви запитам дали Вие самият сте абонат на нашето издание през всички тези години, или може би първоначално баща Ви или друг Ваш роднина се е абонирал за него, а Вие просто сте оставили абонамента да продължи на негово име.

Проявеният от мен интерес несъмнено представлява непростима и с нищо неоправдана проява на любопитство и ако решите, сър, да оставите писмото ми без отговор. Вие имате пълно право да сторите това. Но ще съм Ви благодарен, ако намерите за уместно да ми отговорите.

За свое оправдание мога да кажа само това, че толкова отдавна съм свързан с нашето издание, че в известен смисъл изпитвам гордост от това, че някой проявява интерес към него и го получава в продължение на повече от осемдесет години. Съмнявам се дали някое друго издание може да се похвали с абонат, които да има толкова дълъг стаж.

Приемете, сър, моите най-искрени благопожелания.

С почит:

Следваше подписът.

Инок бутна писмото настрана.

Пак същата история, каза си той. Ето още един, който го дебнеше, макар и да бе внимателен, учтив и най-вероятно нямаше да му причини неприятности.

Но така или иначе някой го бе забелязал и останал силно учуден, че един и същ човек се абонира за едно списание в продължение на повече от осемдесет години.

С годините тези хора щяха да стават все повече и повече. Трябваше да се съобразява не само с наблюдателите, които се бяха разположили около станцията, но и с потенциалните такива. Колкото и да се старае да остане незабелязан, човек не може да се скрие от хората. Рано или късно ще го разкрият и ще се струпат пред вратата му, изгарящи от любопитство да узнаят защо се крие.

Знаеше, че не разполага с много време. Външният свят настъпваше отвсякъде.

Защо не ме оставят на мира? – помисли си той. Ако можеше да им обясни как стоят нещата, може би щяха да го оставят на мира. Но не можеше да им обясни. А дори и да можеше, пак щяха да се намерят хора, които да се трупат пред вратата му.

В другия край на стаята материализаторът избибитка за да привлече вниманието му, и Инок се извърна.

Тубанецът бе пристигнал. Беше в цистерната – безформено, валчесто парче материя, – а над него в разтвора бавно се полюшваше нещо подобно на куб.

Дали не е багаж, зачуди се Инок. Но в съобщението пишеше, че багаж няма да има.

Още докато прекосяваше стаята, се чу характерният цъкащ звук – тубанецът му казваше нещо.

– Дар за вас – означаваше цъкането. – Починал растителен организъм.

Инок се вгледа в плаващия в течността куб.

– Вземете го – зацъка тубанецът. – За вас го нося.

Инок изтрака непохватно отговора си, потупвайки с пръсти по стъклената стена на цистерната.

– Благодаря ви, ваше благородие.

Не беше сигурен дали използва правилната форма на обръщение към това безформено парче материя. Човек, каза си той, може да допусне ужасни грешки по тази точка от протокола. С някои от тези същества трябваше да подбиращ по-изтънчени изрази (но дори и при тези случаи съществуваша различни нива на изтънченост), а с други можеше да разговаряш директно и без никакви официалности.

Бръкна в цистерната и извади куба – оказа се къс тежко дърво, черно като абанос и толкова плътно, че приличаше на камък. Стана му весело, като си помисли, че покрай Уинслоу бе станал експерт по художествената стойност на дървото.

Остави парчето дърво на пода и отново се обърна към цистерната.

– Имате ли нещо против – зацъка тубанецът – да обясните какво правите с него? На нас за нищо не ни служи.

Инок се поколеба, като трескаво се разрови в паметта си. Какъв беше, мъчеше се да си спомни, кодът за "вая"?

– Да? – подкани го тубанецът.

– Моля да ме извините, ваше благородие, но не използвам често този език. Не го владее добре.

– Оставете, ако обичате, това "благородие". Аз съм най-обикновено същество.

– Моделираме го – зачука той. – Придаваме му друга форма. Вие зрящо същество ли сте? Мога да ви покажа.

– Не, не съм – отвърна тубанецът. – Много други неща съм, но не и зрящ.

При пристигането си беше кълбовидно, но сега започваше да се сплесква.

– Вие – зацъка тубанецът – трябва да сте двуного същество.

– Да, така е.

– Вашата планета. Твърда ли е?

Твърда? – замисли се Инок. – А, да, твърда, за разлика от течна.

– Една четвърт твърда – зачука с пръсти той. – Три четвърти течна.

– Моята е почти изцяло течна. Съвсем малко твърда. Много спокойно място.

– Искам да ви питам нещо – подзе Инок.

– Питайте – насърчи го съществото.

– Вие се занимавате с математика. Искам да кажа всички на вашата планета.

– Да – каза съществото. – Чудесно забавление. Ангажира мозъка.

– Искате да кажете, че не я използвате за работа?

– О, да, едно време я ползвахме. Но вече не е необходимо. Постигнахме всичко, което ни е нужно, много отдавна. Сега се забавляваме.

- Чувал съм за вашата бройна система.
- Много е различна - изцъка тубанецът. - Много по-съвършена.
- Бихте ли ми я обяснили?
- Познавате ли бройната система, използвана от жителите на Поларис VII?

- Не, не я познавам - отговори Инок.

- Тогава няма смисъл да ви обяснявам нашата. Първо трябва да се запознаете с тази на Поларис.

Това е положението, помисли си Инок. Трябваше да се досети. В галактиката имаше толкова много знания за овладяване, а той знаеше толкова малко и разбираше толкова малко от малкото, което знаеше.

А на Земята имаше хора, които разбираха от тези неща. Хора, които едва ли не биха жертвали живота си, за да научат и малкото, което той знаеше, защото знаеха как да го използват.

Там сред звездите имаше огромно количество знания, част от които бяха продължение на човешките, но останалата се отнасяше до области, за които Човек дори не подозираше, че съществуват, и се използваше за цели, които Човек все още не можеше да си представи. А можеше и никога да не се сети, ако трябваше да разчита само на себе си.

Още сто години, помисли си Инок. Колко много неща можеше да научи за още сто години! А за хиляда?

- Сега искам да си почина - каза тубанецът. - Приятно ми бе да разговарям с вас.

12.

Инок обърна гръб на цистерната и вдигна парчето дърво. На пода остана да блести малка локвичка от течността, която се бе стекла от него.

Прекося стаята и отиде до един от прозорците, за да го разгледа по-добре. Беше тежко и черно на цвят. Много плътно и гладко, а в единия ъгъл се бе запазила малко от кората. Личеше, че е рязано с трион. Някой се бе погрижил да намали размерите му, тъй че да се вмести в цистерната, в която си почиваше тубанецът.

Сети се за една статия, която бе прочел в един вестник само преди няколко дена. В нея някакъв учен развиваше тезата, че на "течни" планети е невъзможно да се развият високоинтелигентни форми на живот.

Онзи учен, разбира се, грешеше, защото тубанците се бяха развили тъкмо в такава среда, а в галактическото братство членуваха и други подобни раси. Имаше много неща, които човечеството трябваше да забрави, както и много неща, които трябваше да научи, ако някой ден влезеше в досег с галактическата цивилизация.

Например това, че няма по-висока скорост от тази на светлината.

Защото, ако беше невъзможно едно тяло да се движи по-бързо от светлината, нямаше да съществува галактическата транспортна система.

Но не бива да се упреква човечеството, каза си той, за това, че е определило като пределна скоростта на светлината. Наблюденията бяха единственият източник на факти, които Човек - а и всяко друго същество - можеше да използва при изграждането на своите представи. И тъй като досега човешката наука не бе открила нищо, което принципно да се движи със скорост по-висока от тази на светлината, приемаше се за доказана хипотезата, че нищо не може и не би могло да се движи с по-голяма скорост. Но това си оставаше само една хипотеза и нищо повече.

Защото импулсната система, чрез която съществата се придвижваха от една звезда до друга, действаше почти мигновено, независимо от разстоянията.

Инок се опита да си го представи и трябваше да признае, че не е никак лесно човек да го проумее.

Допреди няколко минути съществото в цистерната се бе намирало в друга

цистерна на друга станция и материалаторът бе кодирал информацията за неговата структура – не само на тялото му, но и на самата му жизнена енергия, на онова, което го правеше живо същество. След това информацията бе предадена чрез импулс, прекосил почти мигновено огромното разстояние и достигнал приемателя на тази станция, където информацията бе декодирана, за да се възпроизведе тялото, мозъкът, паметта – животът на онова същество, което сега лежеше мъртво на много светлинни години оттук. И почти мигом в цистерната се бе оформило новото тяло, новият мозък, новата памет – новият живот. Едно съвсем ново същество, но точно като старото, тъй че личността и съзнанието продължаваха да живеят (дори мислите му не бяха прекъсвали за повече от миг), така че във всяко отношение това бе същото същество.

Възможностите на тази система не бяха неограничени, но това нямаше нищо общо със скоростта, защото импулсите можеха да прекосяват цялата галактика почти без никаква загуба на време. Но при определени условия импулсите отслабваха и това обясняваше необходимостта от много станции – хиляди, хиляди станции. Облаци от прах или газ, както и области с повишено ниво на йонизация, изглежда, изкривяваха сигнала и в тези сектори на галактиката, където съществуваха подобни препятствия, разстоянията между отделните станции бяха значително намалени, за да се запази точността на информацията. Съществуваха и области, които трябваше да се заобикалят поради прекалено високата концентрация на прах и газ.

Инок се замисли колко ли мъртви тела на това същество, което си почиваше сега в цистерната, бяха останали по другите станции по време на това пътуване – така както след няколко часа и това тяло щеше да лежи мъртво в резервоара, след като импулсът с кодираната информация бъде препратен нататък.

Път сред звездите, каза си той, осеян с мъртви тела, всяко от които следваше да бъде залято и унищожено с киселина и изхвърлено в някой от разположените дълбоко под земята резервоари. Но самото същество щеше да продължи нататък по пътя си, докато пристигне там, закъдето е тръгнало, за да осъществи целта на пътуването си.

И какви бяха тези цели, запита се Инок – безбройните цели на безбройните същества, преминаващи през пръснатите из цялата галактика станции? В отделни случаи по време на разговор някои от пътниците бяха споделяли с него целта на пътуването си, но повечето от тях изобщо не споменаваха за това – а и не му се полагаше да знае. Защото беше само управител на станция.

Нещо като хотелиер, помисли си, макар че не беше точно така, защото много от съществата нямаха никаква нужда от хотелиер. Така или иначе той беше човекът, който отговаряше за работата на станцията, за нейното функциониране, който подготвяше пристигането на пътниците и ги отправяше нататък, когато му дойдеше времето. И предлагаше дребни услуги и любезности на онези от тях, които имаха нужда от това.

Погледна парчето дърво и си каза, че Уинслоу ще остане много доволен. Толкова черно и гладко дърво беше изключителна рядкост.

Какво ли щеше да си помисли Уинслоу, запита се той, ако му кажеше, че материалът за неговите статуетки идваше от дървета, расли по неизвестни планети, на много светлинни години от Земята. Знаеше, че Уинслоу сигурно често си е задавал въпроса, какви са тези парчета дърво и как попадат у неговия приятел. Но досега не беше го питал. И, разбира се, не можеше да не е забелязал, че има нещо много странно около този човек, който всеки ден идваше да го чака при пощенската кутия. Но и за това нищо не беше го питал.

Това е то приятелството, каза си Инок. Парчето дърво, което държеше в ръцете си, също беше израз на едно приятелство – приятелството на звездите към един най-обикновен управител на някаква далечна, забутана станция, намираща се на едно от спиралните разклонения далеч от центъра на галактиката.

Очевидно мълвата, че има един управител, който колекционира екзотични парчета дърво, през годините се бе разнесла навред из галактиката – и

подаръците заприиха. Не само от расите, които смяташе за свои приятели, но и от напълно непознати, като това същество, което сега си почиваше в цистерната.

Остави дървото на масата и отиде до хладилника. Извади парче от отлежалото сирене, което Уинслоу му бе донесъл преди няколко дена, и малък пакет с плодове, които един пътник от Сира Х му бе донесъл предишния ден.

- Анализирани са - бе казал той - и можете да ги ядете без страх. Не ще причинят нарушения в обмяната на веществата. А може би вече сте ги опитвали? Не? Жалко. Много са вкусни. Ако ви харесат, следващия път ще ви донеса още.

От долапа до хладилника извади един малък, плосък на вид хляб - част от провизиите, доставяни му редовно от Галактическата централа. Пригответен от непознато на Земята житно растение, той имаше характерен, напомнящ лешник вкус, със съвсем лек дъх на някаква чуждоземна подправка.

Постави храната върху това, което наричаше кухненска маса, макар че в действителност нямаше кухня. После сложи кафеварката на печката и се върна на писалището.

Отвореното писмо лежеше отгоре, той го стъгна и пъкна в едно чекмедже.

Махна кафявите бандероли от вестниците и ги подреди един върху друг. От цялата купчина си избра "Ню Йорк Таймс" и се премести на любимия си стол, за да го прочете.

ПОСТИГНАТО СЪГЛАСИЕ ЗА НОВА МИРНА КОНФЕРЕНЦИЯ, гласеше заглавието на уводната статия.

Кризата се разгаряше вече повече от месец - последната от дългата поредица от кризи, които от години държаха света в напрежение. А най-лошото беше, каза си Инок, че почти всички бяха изкуствено предизвикани кризи, при които едната или другата страна се опитваше да получи надмощие в безпощадната игра на политически шах, която се разиграваше още от края на Втората световна война.

От статиите във вестника, посветени на конференцията, се долавяше някакъв отчаян, почти фаталистичен тон, сякаш авторите на статиите, а може би и политиците и всички участници в подготовката предварително са знаели, че конференцията нищо няма да постигне, че дори може да доведе до задълбочаване на кризата.

Наблюдателите в столицата (пишеше един от вашингтонските кореспонденти на "Таймс") не са убедени, че тази конференция ще успее, подобно на други конференции в миналото, които понякога са успявали, да отложи конфронтацията по спорните въпроси или да увеличи шансовете за постигане на съгласие в бъдеще. В много среди се забелязва едва прикрито безпокойство от това, че конференцията, напротив, още повече ще раздуха пламъците на враждата и ще направи още по-труден пътя към евентуалния компромис. Азбучна истина е, че една конференция се свиква, за да даде възможност на страните трезво да обсъдят фактите и становищата си по съществуващите противоречия, но повечето наблюдатели смятат, че няма изгледи това да се случи на тази конференция.

Кафеварката започна да свири и Инок хвърли вестника на пода, отиде до печката и я свали от котлона. После си взе една чаша от бюфета и отиде до масата.

Но преди да започне да се храни, се върна на писалището, дръпна едно чекмедже, извади диаграмите си и ги разгърна върху масата. За кой ли път се запита доколко можеше да им се вярва, въпреки че понякога отделни части му се струваха нелишени от логика.

Изчисленията му се основаваха на разработената на Мизар теория на статистиката, но поради естеството на проблема бе принуден да модифицира някои от факторите, да подмени някои величини. Сега за хиляден път се запита дали не бе допуснал някаква грешка. Дали при този подбор и подмяна не бе нарушил логиката на системата? И ако беше така, как можеше да поправи грешките и да възстанови валидността.

Ето ги фактите, каза си той: нивото на раждаемостта и броят на цялото

население на Земята; данните за смъртността; курсовете на различните валути; индексът на цените в отделните страни; броят на богомолците, посетили храмовете; откритията в медицината; техническите новости; ръстът на производството; трудовата заетост; тенденциите в световната търговия – и още много други, включително и такива, които на пръв поглед може би изглеждаха не съвсем уместни: аукционната цена на произведения на изкуството; предпочитаните места за почивка; скоростта на транспортните средства; броят на душевноболните.

Знаеше, че статистичният метод, разработен от математиците на Мизар, бе приложим навсякъде и за всичко, ако се използва правилно. Но му се наложи да го преправи малко, за да нагоди условията на една чужда планета към условията тук, на Земята – дали след това преправяне се запазваше валидността му?

Побиха го тръпки, като погледна диаграмите. Защото, ако не бе допуснал някаква грешка, ако всичко бе направил както трябва, ако трансформациите не бяха изопачили самия принцип, тогава Земята се бе запътила към нова световна война, към всеунищожителна ядрена катастрофа.

Пусна краищата на картоната и той сам се нави на руло. Взе си един от плодовете, които съществото от Сира му бе донесло, и отхапа едно парче. Повъртя го в устата си, наслаждавайки се на възхитителния му вкус. Увери се, че е чудесен, както бе гарантирало онова странно, приличащо на птица същество.

Едно време, спомни си той, все още хранеше надежда, че диаграмите, които бе изготвил въз основа на Мизарската теория, ако не посочат пътя към постигането на траен мир, то поне ще покажат как да се предотврати войната. Но в тях нямаше дори и намек за това, как може да се установи мир. Неотклонно, неумолимо те вещаеха война.

Още колко войни, запита се той, можеше да понесе Човечеството?

Никой не можеше да бъде сигурен, разбира се, но може би следващата щеше да бъде последната. Защото оръжията, които щяха да се използват в предстоящия конфликт, още не бяха изпробвани и никой не можеше да предвиди дори приблизително пораженията, които щяха да нанесат.

Войната винаги е била жестока – дори когато хората са се възправяли един срещу друг с оръжия, които могат да носят в ръцете си. Но при една бъдеща война щяха да загинат цели градове, защото от небето щяха да се изсипят заряди с огромна разрушителна сила – насочени не срещу военни обекти, а срещу мирното население.

Отново протегна ръка към диаграмите, но после се отказа. Не беше нужно да ги разглежда – знаеше ги наизуст. В тях нямаше никаква надежда. Можеше да ги разглежда и да си блъска главата над тях до второ пришествие: нищо нямаше да се промени. Нямаше да открие дори искрица надежда. Обзет от бяс, светът отново се носеше, сляпо и неудържимо, надолу по пътя към войната.

Продължи да яде плода и сега му се стори още по-вкусен, отколкото при първата хапка. "Следващия път, бе заявило съществото, ще ви донеса още." Но можеше да мине много време, докато се появи отново, а можеше изобщо да не дойде. Мнозина от тях минаваха само по веднъж, но имаше и такива, които го навестяваха почти всяка седмица – това бяха стари, редовни пътници, които му бяха станали близки приятели.

Спомни си за онази малка група Сияйни, които преди години нарочно бяха уредили престоят им в станцията да продължи по-дълго, за да могат да поседят на тази маса и да си поприказват на воля, и пристигнаха натоварени с кошници и чанти, пълни с ядене и пиене, сякаш бяха тръгнали на пикник.

Един ден престанаха да идват и от години не бе виждал ни един от тях. Мъчно му беше за тях, защото му беше много приятно в тяхната компания.

Изпи още една чашка кафе и се отпусна в стола, мислейки си за доброто старо време, когато бе навестяван от групичката Сияйни.

Ушите му доловиха някакво леко шумолене, той вдигна бързо поглед и я видя да седи на дивана, облечена в семпъл малакоф от шейсетте години на деветнайсети век.

- Мери! - каза той изненадан и се изправи на крака. Тя му се усмихваше по онзи много особен начин, както само тя можеше, и беше много красива - по-красива, каза си той, от всяка друга жена.

- Мери - рече ѝ той, - толкова се радвам, че си тук.

А ето че се появи - облегнат на камината, облечен в синята униформа на федералната армия, със сабя на кръста и огромни черни мустаци - още един негов приятел.

- Здравей, Инок - каза Дейвид Рансъм. - Надявам се, че не ти досаждаме.

- И таз добра - отвърна Инок. - Може ли двама приятели да досаждат?

Застанал до масата, усети как се потапя в миналото, доброто и безметежно минало, ухаещото на рози и несмущаваното от спомени минало, което винаги беше с него.

Някъде в далечината се чуваше военна музика и дрънченето на бойно снаряжение - момчетата тръгваха на война начело със славния полковник в пълна парадна униформа, възседнал огромен черен жребец, а полковите знамена плъщяха под напора на силния юнски вятър.

Прекося стаята и се спря пред дивана. Поклони се леко на Мери.

- Може ли? - попита я той.

- Разбира се - отвърна тя, - Ако случайно си зает...

- Изобщо не съм - възрази той. - Дори се надявах да наминете.

Седна на дивана, не много близо до нея, и видя, че ръцете ѝ са заключени скромно в скута. Прииска му се да протегне ръце и да вземе нейните в своите длани, да ги подържи за малко, но знаеше, че това е невъзможно.

Защото в действителност нея я нямаше.

- Мина почти седмица - каза Мери, - откакто се видяхме за последен път. Как вървят делата ти, Инок?

Той тръсна глава.

- Няма край проблемите. Наблюдателите са все още навън. И диаграмите ми показват война.

Дейвид напусна мястото си до камината и се приближи до тях. Седна на един стол, като придърпа сабята до себе си.

- Войната, като имам предвид как воюват днес - започна той, - би била нещо ужасно. Ние не воювахме така, Инок.

- Да - потвърди Инок, - ние не воювахме така. Една война сама по себе си би била нещо лошо, но има нещо още по-лошо. Ако Земята си позволи още една Световна война. Човечеството, ако не завинаги, то поне за векове ще бъде изключено от Космическото братство.

- Това може и да не е толкова лошо - каза Дейвид. - Може би не сме готови да се присъединим към онези от космоса.

- Сигурно е така - призна Инок. - Аз също се съмнявам, че сме готови. Но един ден ще бъдем. И този ден ще бъде изместен далеч-далеч в бъдещето, ако избухне една нова война. Нужно е поне да се държим като разумни същества, ако искаме да се приобщим към останалите цивилизации.

- А може и да не разберат - каза Мери. - За войната, искам да кажа. Те изобщо не излизат от станцията.

Инок поклати глава.

- Ще разберат. Мисля, че ни наблюдават. Така или иначе ще го прочетат във вестниците.

- За които ти си абониран?

- Събирам ги за Юлисис. Онази купчина в ъгъла. Отнася ги със себе си в Галактическата централа след всяко идване. Проявява голям интерес към Земята, може би заради годините, които е прекарал тук. А подозирам, че след като ги прочете, от Галактическата централа ги разпращат по всички краища на галактиката.

- Представяш ли си - попита Дейвид - как биха реагирали рекламните отдели на тези вестници, ако знаеха докъде достигат техните издания?

Инок се усмихна при мисълта за това.

- Има един вестник в Джорджия - продължи Дейвид, - който претендира,

че достига до всички точки на Юга, като утринната роса. Ще трябва да измислят нещо ново, което да се връзва с галактиката.

- Звезден дъжд - обади се веднага Мери. - Достига до всички точки на галактиката като звезден дъжд. Какво ще кажеш?

- Чудесно! - каза Дейвид.

- Горкият Инок - разкай се Мери. - Ние тук си правим шегги, а Инок има толкова проблеми.

- Разбира се, не аз трябва да ги решавам - обясни й Инок. - Просто съм угрижен. Но е достатъчно да си стоя в станцията и проблемите ще изчезнат. Като затворя тази врага, напълно се изолирам от проблемите на света.

- Но не можеш да го сториш.

- Да, не мога - отвърна Инок.

- Струва ми се, че си прав - каза Дейвид, - като допускаш, че ни наблюдават отгоре. Може би с цел един ден да поканят човешката раса да се приобщи към тях. Иначе защо им е да издигат станция тук на Земята?

- Непрекъснато разширяват мрежата си - поясни Инок. - Нужна им беше станция в тази слънчева система, за да осъществят връзка с този спирален клон на галактиката.

- Да, това е така - каза Дейвид. - Но защо точно на Земята? Можеха да си построят станция на Марс, да назначат един от своите за управител и целта им щеше да е постигната.

- Често съм си мислила за това - заяви Мери. - Те са желали да имат станция на Земята и землянин за управител. Сигурно си имат някаква причина.

- И аз се надявах да е така - отвърна й Инок. - Но се страхувам, че пристигнаха твърде рано. Човешката раса още не е готова. Не сме порасли. Все още сме прекалено малки.

- Колко жалко - възкликна Мери. - Толкова неща можем да научим! Те знаят много повече от нас. Представата им за религията например.

- Не съм сигурен - каза Инок, - че това наистина е религия. Несвойствени са й обредността и парадността, които обикновено свързваме с религията. И не се основава на вярата. Просто не е необходимо. Защото се основава на знанието. Разбирате ли, тези хора знаят.

- Имаш предвид духовната сила.

- Да, тя съществува - отвърна Инок - наред с всички останали сили, които изграждат вселената. Има духовна сила, така както има и време, и пространство, и гравитация, и всички останали фактори, които формират нематериалния космос. Тя съществува и те са способни да осъществяват контакт с нея...

- Но не мислиш ли - попита Дейвид, - че човешкият род може би усеща това? Не я познава, но я усеща. И се опитва да се докосне до нея. И тъй като го няма знанието, хората са принудени да се задоволят с това, което имат - вярата. И тази вяра е много стара - може би води началото си от праисторическата епоха. Трябва да е била доста примитивна, но все пак е някаква вяра, един копнеж за вяра.

- Да, вероятно е така - съгласи се Инок. - Но всъщност аз нямах предвид духовната сила. Има толкова много други неща, материални неща, технологии, философии, които биха били от полза на човешкия род. Който и клон от науката да вземем, все ще намерим нещичко за нас, нещо, което не знаем.

Но мислите му бяха заети с онази странна история с духовната сила и още по-странната машина, която е била сътворена преди много време, цяла вечност, и чрез която галактическите народи осъществяваха контакт със силата. Тази машина си имаше име, но в английския език нямаше дума, която да изразява смисъла на това име. "Талисман" беше най-близката по значение, но и тя беше прекалено неточна. Въпреки че тъкмо тази дума бе използвал Юлисис, когато преди години за пръв път разговаряха за нея.

Съществуваха толкова много неща в галактиката, помисли си той, толкова много понятия, които не можеха да бъдат изразени адекватно на нито един от езиците на Земята. Талисманът беше нещо повече от талисман и машината,

наречена с това име, беше нещо повече от една обикновена машина. Освен разни принципи на механиката, в нея бяха вплътени и психически свойства – вероятно някакъв вид психическа енергия, непозната на Земята. Навремето бе прочел някои материали за духовната сила на Талисмана и си спомни как тогава, още докато четеше, осъзна колко малко знае, колко малко човешкият род знае, за да разбере тези неща.

Талисманът можеше да бъде обслужван само от определена категория същества, обладаващи определен тип умствена нагласа плюс нещо друго освен това (може би, помисли си той, с определен вид душевност). Думата, която бе използвал при своя превод на понятието, обозначаващо тази категория хора, бе "екстрасенси", но и в този случай не можеше да бъде сигурен дали думата е точна или не. Талисманът се поверяваше на най-способния или най-ефективния, или най-предания (трудно беше да се каже точно кое) от галактическите екстрасенси и той го пренасяше от звезда на звезда, като по този начин се намираще във вечно движение. И на всяка планета хората идваха, за да установят самостоятелен и личен контакт с духовната сила, чрез посредничеството и съдействието на Талисмана и неговия пазител.

Усети, че се разтреперва при тази мисъл – представи си блаженството, което би изпитал при досега с духовността, с която бе пропита галактиката и несъмнено цялата вселена. И щеше да дойде вярата, помисли си той, вярата, че животът заема специално място във великото тайнство на съществуването, че човек, независимо колко е малък, слаб или нищожен, все пак има някаква стойност във времето и пространството на безкрайния всемир.

– Какво има, Инок? – попита Мери.

– Нищо – отвърна той. – Извинявай, замислих се нещо. Няма да се отвличам повече.

– Ставаше дума – каза Дейвид – за всички онези неща, които може да ни даде галактиката. Например онзи особен вид математика. Веднъж ни говореше за нея и каза, че е нещо...

– Имаш предвид математиката на Арктур – уточни Инок. – Едва ли мога да добавя нещо повече към това, което ви говорих. Твърде е сложна. Основава се на поведенческия символизъм.

Съществуваха известни съмнения, каза си той, дали изобщо може да бъде наречена математика, макар че, в края на краищата, сигурно беше тъкмо това. Беше нещо, което учените на Земята определено можеха да използват, за да станат социалните науки логични и ефикасни, така както обикновената математика се използваше при създаването на различните машини.

– Ами биологията, развита от онези същества на Андромеда – обади се Мери. – Същите, които колонизираха всички онези чудати планети.

– Да, зная. Но е нужно Земята да достигне една по-висока степен на интелектуална и емоционална зрялост, преди да си позволи да се възползва от опита на Андромеда. Кой знае, може и да ни е от полза.

Тръпки го побиха, като си помисли какво правят на Андромеда. И това несъмнено доказваше, че си оставаше земен човек и че не му бяха чужди пристрастията и предубежденията, и предразсъдъците, присъщи на човешкото съзнание. Защото това, което правеха на Андромеда, беше продиктувано от здравия разум. Щом не можеш да колонизираш една планета в настоящия си вид, тогава променяш външния си вид. Преобразуваеш се в такова същество, което е способно да живее на тази планета, и след това я завладяваш, възползвайки се от чуждия образ, който си възприел. Ако се наложи да бъдеш червей, ставаш червей – или насекомо, или мекотело, или каквото се наложи. И променяш не само тялото си, а и съзнанието си и го правиш такова, каквото е необходимо, за да живееш на онази планета.

– Ами всички онези лекове и медикаменти – продължи Мери. – Много неща от областта на медицината могат да бъдат приложени и на Земята. Сещам се за онзи малък пакет, който ти пратиха от Галактическата централа.

– Пакет с лекарства – каза Инок, – които могат да излекуват почти всяка болест на Земята. Може би от това ме боли най-много. Като знам, че си стоят там, в бюфета, а толкова хора на тази планета се нуждаят от тях.

- Би могъл да изпратиш мостри - обади се Дейвид - до някои медицински институти или фармацевтични концерни.

Инок поклати глава.

- Минавало ми е през ума, разбира се. Но трябва да се съобразявам с изискванията на галактиката. Поел съм ангажименти към Галактическата централа. Те държат никой нищо да не знае за станцията. А какво да кажа на Юлисис и останалите мои чуждоземни приятели? Не мога да проваля плановете им. Не мога да ги предам. Защото, ако трябва да бъда искрен, Галактическата централа и нейната дейност са по-важни от Земята.

- Предаността ти е раздвоена - отбеляза Дейвид с лека насмешка в гласа.

- Точно така е. Едно време, преди много години, бях решил да пиша статии и да ги пращам по разни научни списания. Не медицински, разбира се, защото от медицина нищо не разбирам. Лекарствата са там, на рафта, към тях има и указания как да се прилагат, но за мен това са просто някакви хапчета, прахчета и мазила - нищо повече. Но от някои неща бях почнал да разбирам, бях научил някои неща. Не беше кой знае колко, естествено, но можех да предложа някоя и друга нова идея. Колкото някой да ги подхване и доразвие. Някой, който знае какво да прави с тях.

- Виж какво - каза Дейвид, - нищо нямаше да излезе от тази работа. Нямах нито техническа, нито научна квалификация, дори диплома нямаш. Не работиш към някой институт или университет. Списанията просто отказват да те публикуват, ако не успееш да им докажеш, че си някой.

- Това ми е ясно, разбира се. Затова и не написах онези статии. Знаех, че няма смисъл. Не бива да се обвиняват списанията. Те трябва да си пазят реномето. Страниците им не са открити за всеки срещнат. Но дори и да бяха приели статиите ми и да бяха преценили, че са достатъчно ценни, за да ги публикуват, щяха да поискат да узнаят кой съм. И това щеше да ги насочи право към станцията.

- Но и да успееш да ги залъжеш някак - отбеляза Дейвид, - пак нямаше да си на чисто. Току-що ни каза, че си поел ангажимент към Галактическата централа.

- Ако в този конкретен случай - каза Инок - бях съумял да ги залъжа, нямаше да имам проблеми с Централата. Ако просто подхвърляш идеи и оставяш някой земен учен да ги разработи. Галактическата централа няма да пострада от това. Основният проблем е, разбира се, да не се разкрие източникът.

- И така да е - продължи Дейвид, - това, което можеше да им кажеш, не е много. В смисъл че нямаше да е достатъчно като отправна точка. В по-голямата си част галактическата наука е направо непонятна.

- Зная - каза Инок. - Да вземем например психогенетичното инженерство на Манкалинен III. Ако Земята знаеше за това, нашите хора сигурно биха съумели да открият ключа към лечението на неврозите и психическите заболявания. Бихме могли да опразним всички лудници и да ги разрушим или използваме за нещо друго. Щяха да станат излишни. Но никой друг освен народа на Манкалинен III не би могъл да ни осветли по този въпрос. Аз зная само, че са известни с психогенетичното си инженерство, и това е всичко. Нямам никаква представа какво значи това. Можем да го научим единствено от тях.

- Всъщност - уточни Мери - става дума за всички онези безименни науки, за чието съществуване хората дори не подозират.

- Като за нашето съществуване може би - каза Дейвид.

- Дейвид! - извика Мери.

- Няма никакъв смисъл - продължи Дейвид гневно - да се преструваме, че сме хора.

- Но вие сте - възпротиви се Инок възбудено. - За мен вие сте хора. Единствените хора, които имам. Какво ти става, Дейвид?

- Смятам - каза Дейвид, - че е дошло времето да си кажем какво сме в действителност. Че сме една илюзия. Че сме сътворени от теб и се явяваме, когато ни повикаш. Че съществуваме с една-единствена цел - да идваме и да

разговаряме с теб, да заместим истинските хора, с които не можеш да контактуваш.

- Мери - извика Инок, - ти нали не мислиш така? Ти не можеш да мислиш така!

Протегна ръце към нея и веднага ги дръпна - ужаси се, като осъзна какво щеше да направи. Никога досега не се бе опитвал да я докосне. Никога досега, през всички тези години, не бе забравял.

- Съжалявам, Мери, не биваше да правя това.

В очите ѝ блестяха сълзи.

- Ще ми се да можеше - каза тя. - Ох, как ми се ще да можеше.

- Дейвид - изрече той, без да се обръща.

- Дейвид си отиде - обади се Мери.

- Повече няма да се върне - промълви Инок.

Мери поклати глава.

- Какво има, Мери? Какво става с вас? Какво ви сторих?

- Нищо - отвърна Мери, - освен че ни направи прекалено много като хора. Тъй че все повече се вживявахме в човешките си роли, докато накрая съвсем се превърнахме на човеци. Вече не сме марионетки или красиви кукли, а истински човешки същества. Мисля, че Дейвид съжалява - не за това, че е човек, а че бидейки човек, продължава да бъде една сянка. Това нямаше значение, докато бяхме кукли и марионетки, защото тогава не бяхме човеци. И не изпитвахме човешки чувства.

- Моля те, Мери - каза Инок, - моля те да ми простиш.

Тя се наклони към него и лицето ѝ се озари от дълбока нежност.

- Няма за какво да ти прощavam. Дори мисля, че трябва да ти благодарим. Ти ни създаде, защото ни обичаше и имаше нужда от нас, а няма нищо по-хубаво от това да знаеш, че си обичан и желан.

- Но аз престанах да ви създавам - възрази Инок. - Едно време, много отдавна, се налагаше. Но вече не. Сега вие ме посещавате, когато пожелаете.

Колко години оттогава, замисли се той. Най-малко петдесет. Мери беше първата, Дейвид беше втори. От всички останали те му бяха най-близки и най-скъпи.

А преди това, преди да направи първия си опит, години наред бе изучавал онази безименна наука, водеща началото си от чародейците на Алфард XXII.

В други времена и при други обстоятелства това би било черна магия, но не беше черна магия. Всъщност всичко се свеждаше до методичното манипулиране на някои реални аспекти на вселената, чието съществуване човечеството още не подозираше. И може би никога нямаше да открие. Защото, поне в настоящия момент, на научната мисъл липсваше нужната ориентация, за да се започнат изследвания, които биха довели до откритие.

- Дейвид реши - каза Мери, - че това не може да продължава вечно, тази игра на изискани визити. Все някога трябваше да си кажем в лицето какво представляваме в действителност.

- А другите?

- Съжалявам, Инок. Другите също.

- А ти? Ти какво мислиш, Мери?

- Не зная - отвърна тя. - При мен е по-различно. Аз много те обичам.

- И аз...

- Не, нямах тона предвид. Не разбираш ли! Аз съм влюбена в теб.

Поразен, той остана на мястото си, загледан в нея. Светът се изпълни с оглушително бучене, сякаш той самият стоеше неподвижно, светът и времето профучаваха край него със страхотна скорост.

- Ако имаше начин - каза тя - всичко да остане така, както беше в началото. Тогава бяхме радостни, че съществуваме, чувствата ни бяха толкова повърхностни и ние изглеждахме толкова щастливи. Като малки деца, щастливи, че траят на слънце. Но после пораснахме. А аз - повече от останалите.

Тя му се усмихна и в очите ѝ се появиха сълзи.

- Не го приемай толкова трагично, Инок. Бихме могли...

- Скъпа моя - каза той, - обичам те от първия ден, в който те видях. А може би и от по-рано.

Протегна ръка към нея, но веднага се опомни и я дръпна.

- Не знаех - отвърна тя. - Не биваше да ти казвам. Един ден... все някога щеше да разбереш, че и аз те обичам.

Той кимна безмълвно. Мери оброни глава.

- О, боже, не заслужаваме тази участ. Не сме сторили нищо, за да я заслужим!

Тя вдигна глава и го погледна.

- Как искам да те докосна!

- Бихме могли - каза той - да се виждаме както преди. Можеш да идваш при мен но всяко време, когато пожелаеш. Можем...

Тя поклати глава.

- Нищо няма да излезе - изрече тя. - Нито ти, нито аз можем да го понесем.

Знаеше, че е права. Знаеше, че това е краят. Вече петдесет години тя и останалите идваха да го навестяват. Отсега нататък нямаше да идват. Защото възшебният му свят се бе разпаднал, магията се бе развалила. Щеше да остане сам - по-самотен отпреди, по-самотен отпреди да я познава.

Тя повече нямаше да се появи, а и той нямаше да се реши да я повика, дори и да можеше, и неговият свят от сенки, заедно с любовта му към една сянка, единствената му истинска любов, щеше завинаги да изчезне.

- Сбогом, любов моя - каза той.

Но беше късно. Тя вече бе изчезнала.

Някъде в далечината се чу протяжен писък - пристигнало бе ново съобщение.

13.

Тя бе заявила, че трябва да си кажат в лицето що за същества са в действителност.

А какво бяха те? Не какво той смяташе, че са, а какво наистина бяха. Какво те самите смятаха, че са? Защото сигурно те знаеха много по-добре от него.

Къде отиде Мери? Когато напусна тази стая, в кой ли край на небитието се пренесе? Дали все още съществува? И ако е така, що за съществуване би било това? Дали са я приютили някъде, както малкото момиченце приютява куклата си в кутия, забутана в дъното на шкафа при останалите кукли?

Опита се да си представи небитието. Не беше ли това абсолютното нищо? Ако е така, създанията, попаднали там, съществуваха сред една лишена от съществуване пустош. В небитието не би могло да има нищо - нито пространство, нито време, нито светлина, нито цвят, нито надежда: просто едно безкрайно нищо, което би трябвало да се намира някъде извън вселената.

Мери! - извика той безгласно. - Какво съм ти сторил, Мери?

Отговорът беше налице - суров и неподправен.

Беше се захванал с нещо, което не познава. Нещо повече, беше допуснал непростимата грешка да си въобразява, че го познава. А всъщност знаеше тъкмо толкова, колкото бе необходимо, за да осъществи идеята си, но не знаеше достатъчно, за да си даде сметка какви могат да бъдат последствията.

Със сътворяването идваше и отговорността, но той не бе способен да поеме нещо повече от морална отговорност за стореното от него зло, а моралната отговорност, ако не е съчетана със способността да предложиш някаква утеха, беше напълно безполезно нещо.

Те го мразеха и го осъждаха, но той не им се сърдеше, защото ги бе повел и им бе показал обетованата земя на човечеството, а след това ги бе върнал обратно. Бе ги дарил с всичко, което едно човешко същество притежава, с изключение на най-важното - способността да съществуват в човешкия свят.

Всички го мразеха, освен Мери, но щеше да е по-добре за нея, ако го мразеше. Защото бе осъдена, благодарение тъкмо на човешката си природа, с която я бе надарил, да обича чудовището, което я бе създало.

Намрази ме, Мери – замоли я той. – Намрази ме като другите!

Мислено ги бе наричал хората сенки, но това бе просто едно име, което бе измислил за свое собствено улеснение, един удобен етикет, който им прикачваше, за да може все някак да ги назовава, когато си мислеше за тях.

Но етикетът не беше точен – те не бяха нито сенки, нито духове. На вид бяха съвсем реални, от плът и кръв. Едва като се опиташ да ги докоснеш, ставаше ясно, че не са от плът и кръв – защото там, където бяха те, нямаше нищо.

Плод на въображението, казваше си той в началото, но сега не беше сигурен. Първоначално те идваха само когато ги повикаше, използвайки знанията и уменията, които бе усвоил при изучаването на работата, извършена от чародейците на Алфард XXII. Но през последните години вече не ги викаше. Просто нямаше нужда – предсещаха желанието му и се появяваха, преди да ги е повикал. Чувстваха кога има нужда от тях, преди той самият да го е почувствал. И бяха тук, очакваха го, за да прекарат един час или една вечер с него.

Разбира се, в известен смисъл бяха плод на въображението му, защото сам ги бе създал, може би без да осъзнава тогава, без да разбира защо ги създава точно такива, но през последните години вече знаеше, макар че се бе опитал да не узнае и щеше да е много по-щастлив, ако не знаеше. Досега бе спотайвал това, което знаеше, избутвал го бе далеч назад и дълбоко в съзнанието си. Но сега, когато всичко бе свършило, когато вече нямаше значение, най-сетне можеше да бъде откровен пред себе си.

Дейвид Рансъм беше самият той – такъв, какъвто бе желал да бъде, какъвто бе мечтал да бъде, но, разбира се, не беше. Дейвид беше безстрашен офицер от армията на Севера, с не толкова висок чин, че да бъде надут и скован, но доста над обикновения войник. Беше строен и елегантен, и непременно луда глава, любимец на всички жени, уважаван от всички мъже. Беше роден водач, но същевременно и голям добряк, който се чувстваше еднакво добре и на бойното поле, и на официален прием.

А Мери? Странно, помисли си той, че винаги я бе наричал само Мери. Тя нямаше презиме. Тя беше просто Мери.

Тя беше най-малко две жени, ако не и повече. Тя беше Сали Браун, която живееше малко по-надолу – а колко отдавна, каза си той, не се бе сещал за нея. Беше толкова странно, че не се бе сещал за нея, че сега просто се изуми при спомена за някогашната си съседка на име Сали Браун. Защото навремето двамата се обичаха, или може би само си мислеха, че се обичат. Защото дори след години, докато все още се сещаше за нея, не бе напълно уверен, въпреки романтичната мъгла, забулила миналото, че това наистина е любов, а не просто сантименталното умиление на войника, който тръгва на война. Това бе една недоизказана любов, плаха и невинна, каквато може да бъде любовта между фермерската дъщеря и сина на съседа фермер. Бяха се разбрали да се оженят, когато се върне от войната, но няколко дена след битката при Гетисбърг получи писмото, написано преди повече от три седмици, с което му съобщаваха, че Сали Браун е починала от дифтерит. Сега си спомни, че скърби за нея, но не помнеше колко дълбоко, макар че сигурно е било дълбоко, защото по онова време беше прието да се скърби дълго и дълбоко.

Така че Мери беше отчасти Сали Браун, но не изцяло Сали. Тя беше и онази висока, величествена дъщеря на Юга, жената, която бе видял само за миг-два, докато маршируваше по прашния път под горещото слънце на Вирджиния. Минаваха край една от онези огромни плантаторски къщи, разположени навътре от пътя, и тя стоеше на портика, до една от високите бели колони, и наблюдаваше как неприятелят дефилира край нея. Имаше черна коса и лице по-бяло от колоната, а стойката ѝ беше тъй изправена и горда, тъй предизвикателна и надменна, че я бе запомнил и носил в мислите и

мечтите си – макар да не знаеше името ѝ – през всички прашни, пропити с кръв и пот дни на войната. И докато мислеше и мечтаеше за нея, се питаше дали в мислите и мечти те си не изневерява на Сали. Седнал край лагерния огън, когато разговорите стихнеха, или завит в одеялото, вперил поглед в звездите, той си бе представял как, когато свърши войната, ще се върне при онази къща във Вирджиния и ще я намери. Може и да не живееше вече там, но той щеше да преброди целия Юг и щеше да я открие. Но не се върна; всъщност той изобщо не бе възнамерявал да я търси. Тя бе една мечта, родена край лагерния огън.

Така че Мери беше и двете заедно – и Сали Браун, и непознатата красавица от Вирджиния, застанала до колоната, за да наблюдава марша на войските. Мери беше тяхната сянка, а може би и на много други, все още неосъзнати от него жени – обобщен образ на всичко, което бе познавал, виждал или обожавал у жените. Тя беше един идеал, едно съвършенство. Тя беше неговата съвършена жена, сътворена от неговия ум. А сега, подобно на Сали Браун, потънала в небитието; подобно на онази красавица от Вирджиния, изчезнала в мъглата на времето; подобно на всички онези, които може би са допринесли за нейното оформяне, сега и тя го бе напуснала.

А той наистина я обичаше, защото тя съчетаваше в себе си всички негови любови – едно, тъй да се каже, напречно сечение на всички жени, които някога бе обичал (ако изобщо бе обичал някоя), или на онези, които бе мислил, че обича, макар и абстрактно.

Но че и тя може да го обича, беше нещо, което изобщо не му бе минавало през ума. И докато все още не знаеше, че и тя го обича, бе напълно възможно да таи любовта си дълбоко закътана в сърцето, осъзнавайки, че това е една безнадеждна и невъзможна любов, но единствено достъпната.

Отново се запита къде ли е сега, къде ли е намерила убежище – в небитието, което се бе опитал да си представи, или в някое друго измерение на несъществуването, очакваща, незнаеща кога отново ще бъде повикана при него.

Вдигна ръце, оброни глава в тях и остана така, обзет от мъка и разкаяние, заровил лице в дланите си.

Тя никога нямаше да се върне. Молеше се да не се връща. И за двамата щеше да е по-добре, ако тя никога не се върнеше.

Ако можеше да бъде сигурен, помисли си той, къде се намира тя сега! Ако имаше как да се увери, че се намира в състояние, подобно на смъртта, и мислите ѝ вече не я терзаят! Защото самата идея, че съзнанието ѝ е будно, му се струваше непоносима.

До слуха му достигна звуковият сигнал, известяващ пристигането на съобщение, и той вдигна глава. Но не стана от дивана.

Ръката му сковано се протегна към малката масичка, върху която бяха струпани някои от по-живописните багатели и джунджурии, подарени му от разни пътници.

Взе един куб, изработен от нещо, което можеше да бъде някакъв странен вид стъкло или прозрачен камък – така и не успя да разбере кое от двете, а можеше да бъде и от нещо друго, – и го обгърна с длани. Взирайки се в него, успя да забележи една миниатюрна, но доста детайлна и стереоскопична картина на някакъв приказен свят. Едно гротескно-красиво място, разположено на нещо като горска поляна, заобиколена от дървета, прилични на цъфнали отровни гъби, а отгоре се сипеше нещо, сякаш част от самия въздух, и много приличаше на сняг от скъпоценни камъни, искрящи и проблясващи във виолетовата светлина на огромно синьо слънце. Някакви същества танцуваха на полянката, но приличаха повече на цветя, отколкото на животни, а движенията им бяха толкова грациозни и изпълнени с поезия, че кръвта заиграваше при тази гледка. После приказната страна изчезна и на нейно място се появи друга – една дива и мрачна страна, където зловещи, голи, урвести скали се издигаха високо на фона на червено и смръщено небе, а нагоре и надолу по скалите прехвърчаха огромни същества, които приличаха на крилати парцали за миене на чинии, докато други бяха накацали в отвратителни пози по рошавите

израстъци, които вероятно бяха уродливи дървета, поникнали направо от отвесната стена на скалата. А долу, в бездната, за чиято дълбочина можеше само да се гадае, самотно бучеше буйна река.

Остави куба на масата. Интересно, каза си той, какво беше това, което се виждаше вътре в него. Все едно че прелистваше страниците на книга – всяка страница представляваше картината на един нов свят, но нищо не подсказваше къде се намира този свят. В началото, когато му го подариха, бе направо очарован и с часове наблюдаваше как се сменят картините, докато го държи в ръцете си. Нямаше никаква прилика между отделните картини, а те сякаш нямаха край. Имаше чувството, че това всъщност не бяха картини, а самата действителност се простираше пред погледа му и той всеки момент можеше да се отлепи от мястото, където бе кацнал, и да полети право надолу към тази действителност.

Но накрая му омръзна, защото беше безсмислено да седи и да зяпа тази безкрайна поредица от картини, които нищо не му говореха. Безсмислено за него, разбира се, каза си той, но не и за онзи пътник от Ениф V, който му бе подарил куба. Напълно бе възможно, помисли си Инок, това да е някакъв изключително ценен предмет, притежаваш огромна стойност.

Това се отнасяше за повечето от нещата, които му подаряваха. Знаеше, че дори и тези, които му доставяха удоволствие, не винаги използваше правилно или най-малкото не за това, за което бяха предназначени.

Но имаше и такива – не много на брой, – чиято стойност той разбираше и оценяваше, макар че в повечето случаи изобщо не му вършеха работа. Например миниатюрният часовник, който показваше местното време във всички сектори на галактиката – един интересен, а при дадени обстоятелства изключително необходим уред, който обаче му беше почти ненужен. Или например смесителят на миризми – по-подходящо наименование не можа да измисли, – с чиято помощ човек можеше да сътвори какъвто аромат пожелае. Достатъчно бе да се набере нужната комбинация и стаята ухаеше на този аромат, докато не го изключеше. Спомни си как си игра с него един мразовит зимен ден и след дълга експерименти успя да постигне аромата на ябълков цвят, и цял ден живя сред пролетни ухания, докато навън бушуваше виелица.

Пресегна се и взе едно друго нещо – една много красива вещь, която винаги го бе интригувала, но която така и не разбра за какво служи – ако изобщо служеше за нещо. Защото, каза си той, можеше да бъде просто произведение на изкуството, изящен предмет, предназначен само да радва окото. Но от него лъхаше нещо (ако това бе точната дума), което го караше да мисли, че е възможно да има някакво по-специално предназначение.

Представляваше пирамида от сфери, чиито размери последователно се смалваха към върха. Съвършено творение, високо около трийсет и пет сантиметра; всяка сфера имаше различен цвят – и то не просто нанесен отгоре, а толкова наситен и чист, че човек инстинктивно усещаше, че цветовете са естествени и присъщи на всяка сфера, че всяка една сфера, от центъра до повърхността, имаше свой характерен цвят.

По нищо не личеше да е използвано нещо като лепило при подреждането на сферите по местата им. Сякаш някой чисто и просто бе нахвърлял сферите една върху друга и те си бяха останали по местата.

Докато я държеше в ръцете си, той се опита да си спомни кой му я бе подарил, но не можа да се сети.

Апаратът за съобщения продължаваше да пищи – работата го зовеше. Не можеше да си седи цял следобед, каза си, и да си пилее времето. Постапи пирамидата обратно на масата, стана и се отправи към другия край на стаята.

Съобщението гласеше:

N:406302 ДО СТАНЦИЯ 18327. ПЪТНИК ОТ ВЕГА ХХІ ПРИСТИГА В 16532.82. ЧАСЪТ НА ЗАМИНАВАНЕ – НЕОПРЕДЕЛЕН. БЕЗ БАГАЖ. ОБИКНОВЕНА КАСА, ЗЕМНИ УСЛОВИЯ. ПОТВЪРДЕТЕ.

Сърцето на Инок се изпълни с радост, когато видя съобщението. Щеше да е хубаво да бъде отново с някой Сияен. Последният бе минал през станцията преди повече от месец.

Припомни си деня, в който за пръв път видя Сияен - когато онези петимата пристигнаха. Трябва да е било, помисли си той, през 1914 или може би 1915. Помнеше, че Първата световна война, която всички по него време наричаха Голямата война, бе вече в разгара си.

Сияйният щеше да пристигне горе-долу по същото време с Юлисис и тримата щяха да прекарат една приятна вечер. Не се случваше много често двама добри приятели да го посетят едновременно.

Остана малко изненадан при мисълта, че възприема един Сияен като приятел, защото най-вероятно никога досега не бе виждал това същество. Но това едва ли имаше значение, тъй като всеки Сияен, който и да е Сияен, щеше да се окаже приятел.

Нагласи касата под материализатора и много внимателно провери дали всичко е наред, после се върна при апарата за съобщения и изпрати потвърждението.

И през цялото време се мъчеше да си спомни дали беше 1914 или малко по-късно.

Отиде до шкафа с картотеката, дръпна едно чекмедже и намери Вега XXI - първата отбелязана дата беше 12.07.1915. Откри дневника на рафта; измъкна го и го отнесе на писалището. Прелисти го набързо, докато стигна до тази дата.

14.

12.07.1915 - Днес следобед (15:20 ч.) пристигнаха пет същества от Вега XXI, първите представители на тази раса, минали през станцията. Те са двуноги, хуманоиди и човек остава с впечатлението, че не са от плът и кръв - че плътта е прекалено груба за същества като тях, - но, разбира се, те са от плът и кръв като всички хора. Те греят, но не с някаква видима светлина, от тях се излъчва едно сияние, което ги съпътства навсякъде.

Доколкото разбрах, петимата заедно представляваха интегрирана полова единица, макар да не ми стана съвсем ясно какво точно означава това, защото е нещо много сложно. Те бяха щастливи и дружелюбни: от тях се излъчваше чувство на непринудена радост, но не предизвикана от нещо конкретно, а бликаща от цялата вселена, сякаш току-що са се смяли на някаква космическа и същевременно много лична, позната само на тях шега. Бяха в отпуск и отиваха на някакъв фестивал (макар че това не беше най-точната дума) на друга планета, където най-различни форми на живот се събираха за едноседмичен карнавал. Така и не можах да разбера как и защо са били поканени, но сигурно за тях бе голяма чест да присъстват на този фестивал, а доколкото можех да съдя, те не мислеха така, полагало им се по право. Чувстваха се много щастливи и безгрижни, безкрайно самоуверени и изпълнени с достойнство, но сега, като си помисля, ми се струва, че те винаги са такива. Дори малко ми се зловиди, че и аз не мога да бъда тъй безгрижен и весел като тях, и само като си представих колко прекрасен им се струва животът и изобщо цялата вселена, малко им завидях, че толкова лесно и без никакви усилия могат да бъдат тъй щастливи.

Според инструкциите бях им приготвил хамаци, за да могат да си починат, но те не ги използваша. Със себе си носеха кошници, пълни с ядене и пиене - разположиха се на масата ми и започнаха да разговарят и да се веселят. Поканиха ме да седна при тях и ми избраха две ястия и една бутилка, които ме увериха, че мога да ям и да пия без страх, докато останалите провизии можели да имат съмнителен ефект върху моя тип обмяна на веществата. Храната беше изключително вкусна и съвсем непозната за мене - едното блюдо имаше дъх на най-отбрани и фини сирена, а другото притежаваше неповторима сладост. Питието напомняше първокласен коняк, кехлибарено на цвят и не по-силно от вода.

Помолиха ме да им разкажа за себе си и за моята планета, изслушаха ме с внимание и непресторен интерес и много бързо схванаха това, което им

описах. Споделиха с мен, че са се отправили към някаква планета, името на която изобщо не бях чувал, и продължиха да разговарят помежду си, но така, че не се чувствах изолиран. От разговора стана ясно, че по време на фестивала на тази планета ще бъде представено особен вид художествено произведение, нито чисто музикално, нито чисто изобразително, а композирано от звук и цвят, и чувство, и образ, а също и от такива компоненти, за които не съществуват думи в земните езици и които не ми станаха съвсем ясни, защото от приказките им; добих само смътна представа за какво става въпрос. Останах с впечатлението, че е нещо като триизмерна симфония – въпреки че това не е най-точният израз, – композирана не от едно-единствено същество, а от цял екип същества. Говорех с голям ентузиазъм за това представление, което, доколкото разбрах, щяло да продължи не просто часове, а няколко дни и щяло да бъде по-скоро едно преживяване, отколкото само гледане и слушане, защото зрителите или публиката не само седели и слушали, а можели, ако желаят, и дори трябвало, ако искат да му се насладят максимално, да вземат активно участие в представлението. Но не ми стана ясно в какво се изразява това участие, а да ги питам, ми се стори неуместно. Разговаряха за хората, които щяха да видят там, за това, кога са се срещали с тях за последен път, и доста надълго и нашироко ги коментираха, макар и съвсем доброжелателно. Останах с впечатлението, че те и много други хора пътуват от планета на планета с цел да се развличат. Но дали пътуваха и с някаква друга цел, освен да се радват на живота, не можах да установя. Но ми се стори, че не е изключено.

Стана дума и за други фестивали, не всички посветени на гореспоменатия вид изкуство, а на други, по-специализирани аспекти на изкуството, за които не успях да добия ясна представа. Изглежда, тези фестивали ги изпълваха с огромна радост и задоволство, но ми се стори, че и други фактори, освен самото изкуство, допринасяха за тяхното щастие. Не взех участие в тази част на разговора, защото, откровено казано, не ми се предостави такава възможност. Щеше ми се да им задам някои въпроси, но нямаше как. Предполагам, че ако бях успял, въпросите ми щяха да им се сторят глупави, но ако ми бяха дали възможност да ги задам, това нямаше да ме безпокои кой знае колко. И въпреки всичко съумяха някак да ме накарат да се чувствам приобщен към техния разговор. Не разбрах как го постигнаха, но ме накараха да се почувствам един от тях, а не просто някакъв си управител на станция, с когото щяха да прекарат някой и друг час. От време на време разменях няколко думи на езика на своята планета – един от най-благозвучните, които някога съм чувал, – но през по-голямата част от времето разговаряха на онзи характерен диалект, използван от някои хуманоидни раси, които го бяха създали на базата на няколко езика, за да улеснят контакта помежду си. Предполагам, че го използваха от уважение към мен, и ако това беше така, наистина ми оказваха голяма чест. Убеден съм, че това са най-възпитаните хора, които някога съм срещал.

Вече споменах, че от тях се излъчва някаква светлина, но може би е по-правилно да се каже, че душите им греят. Някакво златисто, искрящо сияние витаеше около тях и даряваше с щастие всеки, до когото се докоснеше. Сякаш се движеха в един свой, непознат за другите свят. Докато седях на масата с тях, аз също се чувствах обгърнат от това златисто сияние и усещах как вените ми бавно се изпълват с някакво дълбоко, необяснимо щастие. Запитах се по какви ли пътища те и техният свят са достигнали до това прекрасно състояние и дали и моят свят щеше някой ден да го постигне.

Но зад това щастие личеше и една огромна жизненост, една кипяща, ликуваща пламенност с незIBLEМИ вътрешни устои, едно жизнелюбие, което сякаш изпълваше всяка тяхна клетка и всяка секунда от времето им.

Престоят им беше само два часа и мина толкова бързо, че накрая се наложи да им напомня, че е време да тръгват. Преди да отпътуват, поставиха на масата два пакета, казаха, че са за мен, благодариха за моята трапеза (странно как се сетиха за този израз), после се сбогуваха и се настаниха в касата (специалната, с по-големите размери), и аз ги отпратих по пътя им.

Но дори и след като си заминаха, златистото сияние сякаш продължаваше да огрява стаята и минаха часове, докато изчезна напълно. Много ми се искаше да можах да тръгна с тях към онази планета и нейния фестивал.

Единият от пакетите съдържаше дванайсет бутилки с онова подобно на коняк питие – бутилките сами по себе си представляваха истинско произведение на изкуството, нямаше две еднакви и съм сигурен, че са изработени от диамант – но дали от синтетичен, или от огромни самородни камъни, не мога да кажа. Във всеки случай всяка една от тези бутилки е безценна и върху всяка са гравирани най-различни удивителни мотиви, всеки притежаващ своя собствена красота. Във втория пакет имаше нещо, което – поради липса на по-удачно име – може да се нарече музикална кутия. Самата кутия е от слонова кост – стара, пожълтяла от времето слонова кост, гладка като коприна и осеяна с множество геометрични фигури, които вероятно означават нещо, което не разбирам. Отгоре, разположено в средата на разграфена скала, има едно копче и когато го завъртях на първото деление, се разнесе музика, из цялата стая затанцуваха пъстроцветни светлини, сякаш всички цветове на дъгата я изпълниха от край до край, И сред всичко това се долавяше едва забележимото присъствие на онова златисто сияние. От кутията лъхаха и разни благоухания, изпълващи стаята, лъхаше и някакво чувство или емоция – наречете го както щете, – но това бе нещо, което обсебва човек и го прави тъжен или щастлив, изобщо кара го да усеща онова, което хармонира с музиката и цветовете, и уханията. От тази кутия вееше един свят, в който човек преживява композицията – преживява я с цялата си същност, с всички свои чувства и сетива, с всичката си вяра и интелект, на които е способен. За мен няма съмнение, че това е запис на онзи вид художествено произведение, за което си говореха. И то не на едно-единствено произведение, а на цели 206, защото толкова са и деленията на скалата, като на всяко деление съответства отделно произведение. По-нататък възнамерявам да прослушам всички композиции, да ги опиша и може би да им дам имена, съобразени със специфичните им внушения. Освен удоволствие, надявам се да извлека и някакви познания от тях.

15.

Дванайсетте диамантени бутилки, отдавна празни, бяха подредени в искряща редица върху полицата над камината. Музикалната кутия, бидейки една от най-ценните му вещи, се съхраняваше в специален шкаф, за да не се повреди. И през всички тези години, припомни си Инок с тъга, въпреки редовната употреба, така и не бе успял да прослуша всички композиции. Толкова много от първите просто плачеха да бъдат чути повторно, че едва бе намогнал да прехвърли малко повече от половината от разграфената скала.

Оттогава Сияйните – същите онези петима – го бяха посещавали многократно: изглежда, в тази станция, а вероятно и у човека, който я управляваше, бяха открили някакво достойнство, което им допаднаше. Бяха му помогнали да научи езика на Вега, носеха му свитъци с веганска литература, както и много други неща и без никакво съмнение бяха най-близките му приятели (като изключим Юлисис) сред чуждоземните. Докато един ден престанаха да идват. Нямаше представа каква е причината и неизменно разпитваше другите Сияйни, които минаваха през станцията, но така и не научи какво е станало с тях.

Сега знаеше много повече неща за Сияйните и за тяхното изкуство, за нравите и обичаите им, за тяхната история, отколкото в онзи ден през 1915-а година, когато за пръв път писа за тях в дневника си. Но все още му беше трудно да проумее много от понятията, които – за тях – бяха съвсем елементарни.

Много Сияйни го бяха посещавали от онзи ден през 1915-та, а имаше един, когото никога нямаше да забрави – старият, мъдър философ, починал тук на пода до кушетката.

Бяха седнали на кушетката и разговаряха – дори си спомняше темата на разговора. Старецът му разказваше за причудливите норми на поведение, едновременно и абсурдни, и комични, възприети от някакво странно общество от растителни форми на живот, които бе срещнал по време на посещенията си на една забутана планета от другата страна на галактическата спирала. Старият Сияен вече бе изпил една-две чашки, настроението му бе чудесно и с огромна охота разказваше случка след случка.

Изведнъж, насред изречението, спря да говори и се отпусна тихо напред. Инок се стресна и понечи да го хване, но преди да успее да го спре, старият чуждоземец се свлече бавно на пода.

Златистото сияние напусна тялото му и бавно се изгуби, а тялото остана да лежи там, на пода – неугледно, мършаво, противно, едно ужасно чуждо същество, което бе и жалко, и уродливо. По-уродливо, помисли си Инок, от всички чуждоземни форми на живот, които някога бе виждал.

Докато беше живо, това бе едно прекрасно същество, но сега, когато бе мъртво, представляваше отвратителна купчина стари кокали, покрити с груба и суха като пергамент кожа, за да не се разпаднат. Значи единствено златистото сияние, каза си Инок, потискайки с мъка надигащия се в него ужас, правеше Сияйния толкова прекрасен, толкова красив и витален, толкова ведър и енергичен, толкова изпълнен с достойнство. Златистото сияние им придаваше жизненост и когато сиянието ги напуснеше, се превръщаха в отвратителни чудовища, предизвикващи гадене.

А дали това сияние, запита се той, не бе жизнената сила на Сияйните, която ги обгръща като мантия и представлява нещо като дегизировка? Дали жизнената им сила не е изложена на показ, като дреха, докато всички други същества я носят вътре в себе си?

Лек ветрец пропяваше жално сред дървените орнаменти горе под стрехите, а през прозореца се виждаше как цели пълчища опърпани облаци бягат в безредица пред светлия лик на луната, преполовила пътя си нагоре по източното небе.

От станцията лъхаше хлад и самота – всеобхватна самота, която се простираше навред и надхвърляше пределите на чисто земната самота.

Инок остави тялото и се отправи сковано към апарата за съобщения в другия край на стаята. Прати известие, че иска директна връзка с Галактическата централа, и зачака прав, стиснал с две ръце апарата.

ИМАТЕ ВРЪЗКА – предадоха от Централата.

Накратко и колкото може по-обективно Инок им съобщи какво се бе случило.

От другия край реагираха мигновено, без да задават никакви въпроси. Просто му изпратиха конкретни указания (сякаш такива неща се случваха всеки ден) как да се оправи при създалата се ситуация. Веганецът трябва да остане на планетата, на която е починал, с тялото му трябва да се постъпи така, както повеляват местните закони на тази планета. Такъв беше обичаят на Вега, а също така и въпрос на чест за тях. Жител на Вега, когато издъхнеше, трябваше да остане там, където е издъхнал, и това място ставаше во веки веков част от Вега XXI. Такива места имаше, уточниха от Галактическата централа, из цялата галактика.

ОБИЧАЯТ ТУК (предаде Инок) Е МЪРТЪВЦИТЕ ДА СЕ ПОГРЕБВАТ.

В ТАКЪВ СЛУЧАЙ ПОГРЕБЕТЕ ВЕГАНЕЦА.

ОБИКНОВЕНО ПРОЧИТАМЕ ЕДИН ИЛИ ДВА СТИХА ОТ НАШАТА СВЕЩЕНА КНИГА.

ТОГАВА ПРОЧЕТЕТЕ ЕДИН СТИХ И ЗА ВЕГАНЕЦА. МОЖЕТЕ ЛИ ДА ГО НАПРАВИТЕ?

ДА, МОГА. НО ОБИКНОВЕНО ТОВА СЕ ПРАВИ ОТ ПРАКТИКУВАЩ СВЕЩЕНОСЛУЖИТЕЛ.

ПРИ ДАДЕНИТЕ ОБСТОЯТЕЛСТВА ОБАЧЕ ТОВА НЕ Е МНОГО РАЗУМНО.

ПРАВИЛНО (отговориха от Галактическата централа). МОЖЕТЕ ЛИ САМ ДА СЕ СПРАВИТЕ?

МОГА.

НАПРАВЕТЕ ТОГАВА КАКВОТО Е НЕОБХОДИМО.

ЩЕ ПРИСЪСТВАТ ЛИ РОДНИНИ ИЛИ ПРИЯТЕЛИ НА ОБРЯДА?

НЕ.

ЩЕ ГИ УВЕДОМИТЕ ЛИ?

ОФИЦИАЛНО ДА, РАЗБИРА СЕ. НО ТЕ ВЕЧЕ ЗНАЯТ.

НО ТОЙ ПОЧИНА ЕДВА ПРЕДИ ЕДНА-ДВЕ МИНУТИ.

ВЪПРЕКИ ТОВА ТЕ ЗНАЯТ.

ЩЕ ИСКАТ ЛИ СМЪРТЕН АКТ?

НЯМА НУЖДА. ТЕ ЗНАЯТ ОТ КАКВО Е ПОЧИНАЛ.

А БАГАЖЪТ? ПРИСТИГНА С КУФАР.

ЗАДРЪЖТЕ ГО. ТОЙ Е ВАШ. КАТО ОТПЛАТА ЗА ГРИЖИТЕ, КОИТО ПОЛАГАТЕ ЗА БЛАЖЕНО-ПОЧИВИШИЯ. ТАКЪВ Е ТЕХНИЯТ ОБИЧАЙ.

НО В НЕГО МОЖЕ ДА ИМА ЦЕННИ ВЕЩИ.

ЗАДРЪЖТЕ КУФАРА. АКО ОТКАЖЕТЕ, ЩЕ ОБИДИТЕ ПАМЕТТА НА МЪРТВИЯ.

НЕЩО ДРУГО? (попита Инок) ТОВА ЛИ Е ВСИЧКО?

ТОВА Е ВСИЧКО. ДЕЙСТВАЙТЕ ТАКА, СЯКАШ ВЕГАНЕЦЪТ Е ОТ ВАШАТА РАСА.

Инок изключи апарата и се върна в другия край на стаята. Застана прав над Сияйния, опитвайки се да събере кураж, за да се наведе и вдигне тялото върху кушетката. Изпитваше погнуса при мисълта, че ще го докосне. Изглеждаше толкова нечисто и ужасно, толкова уродливо в сравнение с лъчезарното същество, което седеше тук и разговаряше с него.

Обикна Сияйните още след първата си среща с тях, възхищаваше им се и с нетърпение очакваше всяко тяхно посещение, на всеки един от тях. А сега кършеше пръсти като някой малодушен страхливец, неспособен да докосне един мъртвец.

Но не само ужасът го възпираше, защото през всички тези години като управител на станцията се бе нагледал на чисто външните, зрими проявления на ужаса, въплътен в образа на чуждоземните форми на живот. И се бе научил да потиска този ужас, да не обръща внимание на външния вид и да гледа на всички живи същества като на братя, да ги посреща и зачита като хора.

Но това, което усещаше сега, беше друго. Това бе едно непознато чувство, което не бе продиктувано от ужас. И все пак, напомни си той, това същество бе негов приятел. А мъртвият приятел имаше нужда от последни почести, имаше нужда и от любов, и от грижи.

Стисна зъби и си наложи да се захване със задълженията си. Наведе се и вдигна тялото. Стори му се леко като перце, сякаш в смъртта си бе изгубило едно свое измерение, бе се смалило и станало по-незначително. Възможно ля бе, запита се, златистото сияние да притежава своя собствена тежест?

Той положи тялото върху кушетката и го пооправи, доколкото му бе възможно. След това излезе навън, запали фенера в навеса и се отправи към обора.

От години не бе влизал тук, но почти нищо не се бе променило. Защитен, благодарение на здравия си покрив, от атмосферните влияния, той беше сух и непокътнат; От гредите висяха паяжини и всичко беше покрито с прах. От процеците между дъските на сеновала висяха рошави кичури старо сено, останало там от едно време. Из цялото помещение се носеше мирис на нещо сухо, сладко и прашно, целият букет от ухания на добитък и тор, отдавна забравени.

Инок окачи фенера на един гвоздей зад преградите за добитъка и се качи по стълбата на сеновала. Като се движеше в тъмното, защото не смееше да докара фенера сред този прахоляк и сухото като барут сено, успя да открие наредените току до стряхата дъбови дъски.

Тук, спомни си той, под тези полегати стрехи, някога се намираше неговата импровизирана пещера, в която като малък бе прекарал много щастливи дни, когато заради дъжда не можеше да излиза навън. Той беше Робинзон Крузо в пещерата на неговия пустинен остров или някой разбойник със забравено вече име, който се крие от преследвачите си, или някой, който се спотайва, за да не го скалпират индианците. Имаше си и пушка - дървена пушка, която бе изрязал с трион от една дъска, после я оформи с ренде и нож и накрая я изглади с парче стъкло.

През цялото детство това бе любимата му играчка - чак до деня, когато баща му, завръщайки се вкъщи след едно пътуване до града, му подари

истинска пушка. Беше на дванайсет години.

Опитвайки с ръце купчината дъски в тъмнината, подбра тези, които щяха да му свършат работа. Занесе ги до стълбата и внимателно ги спусна долу.

После и той слезе по стълбата и изкачи няколкото стъпала до хамбара, където се съхраняваха инструментите. Отвори капака на големия сандък с инструментите и откри, че е пълен с отдавна напуснати миши гнезда. Изхвърляйки с шепи сламата, сеното и треволяците, които гадинките бяха довлекли, за да си устроят някогашните домакинства, успя да стигне до инструментите. Блясъкът им бе изчезнал, отгоре сивееха с меката патина на годините, през които не са били ползвани, но по тях нямаше никаква ръжда и режещите части бяха запазили остротата си.

Избра си нужните инструменти, върна се в обора и се залови за работа. Също като преди сто години, помисли си той, когато на светлината на фенера скова един друг ковчег. Тогава баща му лежеше мъртъв в къщата.

Дъбовите дъски бяха сухи и твърди, но инструментите бяха в добро състояние и работата му спореше. Рязане, рендосване и коване, докато въздухът се изпълни с мирис на дървени стърготини. В обора беше уютно и тихо, дебелият слой слама под покрива заглушаваше жаловития вой на вятъра отвън.

Измайстори ковчеза, но той се оказа по-тежък, отколкото бе очаквал, и се наложи да потърси старата количка, подпряна на гърба на клетката, в която някога държеше конете. Натовари ковчеза върху нея и с доста усилия, като си почиваше често, успя да го закара до малкото гробище, намиращо се вътре в ябълковата градина.

И тук, до гроба на баща си, изкопа още един гроб с лопатата и кирката, които бе донесъл със себе си. Не го направи толкова дълбок, колкото би искал, защото си даде сметка, че ако се съобрази с обичая и изкопае двуметров гроб, няма да му стигнат силите да спусне ковчеза в него. Реши, че метър и двайсет-трийсет ще са достатъчни. Работи на мъждивата светлина на фенера, поставен отгоре на купчината изкопна пръст. Един бухал долетя от гората, кацна някъде в тъмната градина и загука и загърка между отделните бухукания. Луната залезе на запад, дрипавите облаци се пръснаха и зад тях се показаха звездите.

Най-сетне всичко бе готово – гробът изкопан, ковчезът – спуснат в него. Фенерът едва мъждукаше, газта беше на свършване, а стъклото бе опушено от едната страна, защото фенерът бе стоял накриво.

Инок се върна в станцията и извади един чаршаф, в който да увие мъртвеца. Пъхна библията в джоба си, вдигна обвития в бял саван веганец и при първия блед светлик, предхождащ зората, се отправи надолу към ябълковата градина. Положи веганеца в ковчеза, закова капака и излезе от гроба.

Застана прав до него, извади библията от джоба си и намери нужното място. Зачете на глас и дори не беше необходимо да напънча очите си при слабата светлина, за да следи текста, защото много пъти бе чел тази глава:

В дома на Отца Ми има много жилища. Ако да нямаше, щях да ви кажа..._

Докато четеше, му мина през ум, че това звучи съвсем уместно; че трябва да има много жилища, в които да се вместят душите на всички жители на галактиката – и на всички останали галактики, които се простират в безкрайната вселена. Макар че, ако имаше разбирателство, и едно жилище щеше да е достатъчно.

Затвори библията и по памет, доколкото успя да си спомни, изрече заупокойната молитва. Не беше сигурен, че всичко е съвсем точно, но беше достатъчно точно, каза си той, за да не се загуби смисълът. След това зарина гроба.

Звездите и луната се бяха скрили, вятърът бе утихнал. В тихата утрин небето на изток бе седефенорозово.

Инок застана до гроба с лопатата в ръка.

– Сбогом, приятелю – изрече той.

После се обърна и се върна в станцията, сподирен от първите зари на утрото.

Инок стана от писалището и върна дневника обратно на мястото му върху лавицата.

Обърна се и се спря нерешително.

Имаше няколко неща, които трябваше да свърши. Трябваше да прочете вестниците. Трябваше да попълни дневника. В последните броеве на списанието Геофизични изследвания имаше няколко статии, които трябваше да прегледа.

Но не му се занимаваше с нито едно от тези неща. Прекалено много мисли, прекалено много грижи, прекалено много скръб имаше в съзнанието му.

Наблюдателите все още бяха там, отвън. Беше загубил хората сенки. А светът неумолимо отиваше към война.

Макар че той самият може би нямаше причини да се безпокои какво ще стане със света. Можеше да изостави света, можеше и да се откаже от човешкия род, когато пожелаеше. Ако не излизаше навън, ако не отваряше тази врата, за него нямаше да има никакво значение накъде първи светът, какво става с него. Защото той имаше свой свят. И неговият свят бе далеч по-голям, отколкото който и да е извън тази станция можеше да си представи. Той нямаше нужда от Земята.

Но още докато го мислеше, си даде сметка, че това не е вярно. Защото по някакъв много странен и особен начин все още имаше нужда от Земята.

Отиде до вратата, каза нужната фраза и тя се отвори. Влезе в пристройката и вратата се затвори зад него.

Заобиколи къщата и седна на стъпалата, които водеха към верандата.

Ето тук, каза си той, започна всичко. Седеше си на стъпалата през онзи летен ден преди толкова години, когато звездите протегнаха ръка през необятните бездни на пространството и го посочиха с пръст.

Слънцето беше слязло ниско до хоризонта на запад и скоро щеше да настане вечер. Дневната горещина вече започваше да отслабва, хладен ветрец повяваше откъм дълбокия валог, който стигаше до долината на реката. В небето, оттатък нивата и досами гората, кръжаха гарвани и грачеха.

Знаеше, че ще му е много трудно да затвори вратата и никога да не я отваря. Трудно щеше да се лиши от ласките на слънцето и вятъра и да забрави завинаги мириса на сменящите се годишни времена. Човек, каза си той, все още не беше готов за това. Все още не се бе превърнал в същество, способно да вирее в изкуствена, сътворена от самия него действителност, и затова не можеше напълно да скъса с естествената среда на родната си планета. Имаше нужда и от слънцето, и от земята, и от вятъра, за да бъде човек.

Мина му през ум, че по-често трябва да прави това: да идва тук и да седи, без да нрави нищо, и просто да гледа – да гледа дърветата и реката на запад, синеещите хълмове на Айова отвъд Мисисипи, да зяпа как гарваните кръжат в небето и гълъбите пристъпват важно по хоризонталната греда на покрива на обора.

Заслужаваше си всеки ден да прави това, нищо че щеше да остарява с някой и друг час. Нямаше нужда да пести и часовете – поне засега. Може би някой ден и те щяха да му станат много скъпи, но когато му дойдеше времето, можеше да пастри всеки час, всяка минута, дори секунда и да ги изразходва най-пестеливо.

Чу шума на бягащи стъпки откъм горния край на къщата – препъващи се стъпки на човек, капнал от умора, сякаш тичал километри.

Скочи на крака и излезе на двора, за да види кой е. Залитайки, с разперени ръце, към него тичаше Луси. Протегна ръка и я хвана, когато се приближи до него, притискайки я до гърдите си, за да не падне.

– Луси! – извика той. – Луси! Какво се е случило, детето ми?

Дланите му усетиха нещо топло и лепкаво на гърба ѝ. Дръпна едната си ръка и видя, че е изцапана с кръв. Забеляза, че гърбът на роклята ѝ също е прогизнал и тъмен.

Страбчи я за раменете и я отдалечи от себе си, за да види лицето ѝ. Беше мокро от сълзи и по него се четеше ужас – ужас и молба.

Тя се отскубна от ръцете му и се обърна. Смъкна презрамките на роклята и я остави да се свлече надолу по гърба ѝ. Кожата по раменете ѝ беше набраздена от дълги белези от камшик, от които все още се процеждаше кръв.

След това вдиша роклята и се обърна с лице към него. Направи умолителен жест и посочи назад към хълма и нивите, които стигаха до гората.

Там долу нещо мърдаше, някой се движеше насам през гората и почти бе стигнал до края на старата изоставена нива.

Изглежда, и тя го забеляза, защото се върна при него – трепереща, търсеща закрила.

Той се наведе, вдигна я на ръце и се затича към пристройката. Каза фразата, вратата се отвори и той влезе в станцията. Зад себе си чу как вратата се плъзга и затваря.

Щом се намери вътре, той се спря, притиснал Луси Фишър до гърдите си, и веднага осъзна, че това, което прави, е огромна грешка – че е нещо, което никога не би направил, ако разсъждаваше хладнокръвно, че ако дори за секунда се бе замислил, нямаше да го направи.

Но беше действал импулсивно, без да се замисля. Момичето го помоли за закрила, а тук щеше да бъде в безопасност, тук нищо от външния свят не можеше да я засегне. Но тя беше човешко същество, а освен него никое друго човешко същество нямаше право да прекрачва прага на станцията.

Но бе станало и нямаше как да се върне назад. Веднъж прекрачили прага, нищо не можеше да се върне назад.

Пренесе я през стаята, постави я върху кушетката и се отдръпна назад. Тя остана така, загледана в него, и му се усмихна плахо, сякаш не знаеше дали е редно да се усмихва в стая като тази. После вдигна ръка и се опита да избърше сълзите по лицето си.

Огледа набързо стаята и зяпна от учудване.

Той клекна до нея, потупа по кушетката и поклати пръст, надявайки се, че ще разбере, че не трябва да напуска мястото си и не бива да ходи никъде другаде. С широк жест на ръката обхвана останалата част от станцията и поклати глава колкото може по-строго.

Тя го наблюдаваше като хипнотизирана, после се усмихна и кимна с глава, може би за да покаже, че го е разбрала.

Той се пресегна, хвана едната ѝ ръка и като я положи между своите, нежно я потупа, опитвайки се да я успокои и да я накара да разбере, че всичко ще е наред, ако не мърда от мястото си.

Сега вече се усмихваше спокойно, очевидно без да се притеснява дали е редно да се усмихва.

Тя протегна свободната си ръка и направи леко пърхащо движение към масичката за кафе, отрупана с чуждоземните джунджурии.

Той кимна с глава и тя взе едно от нещата, и прехласнато започна да го върти в ръката си.

Той се изправи и отиде до стената, за да вземе пушката си.

После излезе навън, за да посрещне преследвачите ѝ, които и да бяха те.

17.

Двама мъже идваха напреки нивата към къщата и Инок видя, че единият от тях е Ханк Фишър, бащата на Луси. Беше го срещнал веднъж, съвсем за кратко, преди няколко години по време на една от своите разходки. Тогава Ханк започна да му обяснява – доста смутено и без да има нужда от каквито и да е обяснения, – че е тръгнал да търси някаква крава, която се била изгубила. Но от гузния му вид Инок заключи, че никаква изгубена крава, а по-скоро някаква съмнителна история го води насам, макар че нямаше представа каква точно.

Другият беше съвсем млад, най-много на шестнайсет-седемнайсет години. Най-вероятно, каза си Инок, това бе един от братята на Луси.

Инок се спря до верандата и зачака.

Ханк, забеляза той, носеше в ръка дълъг плетен камшик и като се вгледа в него, Инок разбра от какво са причинени раните по раменете на Луси. Усети как в него се надигна гняв, но се помъчи да го потисне. По-лесно щеше да се справи с Ханк Фишър, ако запази спокойствие.

Двамата мъже се спряха на около три крачки от него.

- Добър ден - поздрави ги Инок.

- Да си виждал щерка ми? - попита Ханк.

- И какво, ако съм? - отвърна с въпрос Инок.

- Ще й смъкна кожата от гърба - изрева Ханк, размахвайки камшика.

- В такъв случай - отсече Инок - от мен нищо няма да научиш.

- Ти си я скрил - нападна го Ханк.

- Ами върви я търси - каза Инок.

Ханк понечи да тръгне, но после се отказа.

- Как й е - изрева той. - Търсеше си го. Но още не съм свършил с нея.

Никой, дори собствената ми дъщеря, не може да ми прави магии.

Инок нищо не каза. Ханк стоеше, обзет от нерешителност.

- Тя сама се намеси - продължи той. - Нямахме право да се меси. Какво й влиза в работата, по дяволите!

- Аз просто се опитвах да дресирам Бучър - обади се младежът. - Бучър - поясни той на Инок - е още кутре и го готвя за лов на миещи мечки.

- Точно така - потвърди Ханк. - Нищо лошо не правеше. Снощи момчетата хванаха едно мече. Да не мислиш, че е лесно. Този тук, Рой, върза мечето за едно дърво. И Бучър беше вързан на каишка. Просто насъскваше Бучър да напада мечето. Но нищо лошо не му правеше. Дърпаше Бучър назад, преди да успее да го захапне. Оставяше го да си почине и после пак го насъскваше по мечето.

- Това е най-добрият начин - обади се Рой - да се дресира едно куче за лов на миещи мечки.

- Точно така - повтори Ханк. - Тъкмо затова хванаха мечето.

- Трябваше ни - обясни Рой, - за да дресираме нашия Бучър.

- Много хубаво - каза Инок - и се радвам да го чуя от вас. Но какво общо има Луси с цялата тази работа?

- Ами тя започна да се бърка - викна Ханк. - Опита се да го спре! Опита се да грабне Бучър от момчето! От Рой!

- За глухонямо - каза Рой - прекалено много си позволява.

- Ти си затваряй устата - сръза го баща му.

Рой измърмори нещо и отстъпи крачка назад. Ханк отново се извърна към Инок.

- Рой я събори на земята - продължи той. - Не биваше да го прави. Трябваше да е по-внимателен.

- Но аз не исках - извиняваше се Рой. - Просто магнах с ръка, за да не закача Бучър.

- Така е - потвърди Ханк - Само дето замагна малко по-силно. Но това не й дава право да прави това, което направи. Взе, че вцепени Бучър, за да не може да налита на мечето. И то без да го докосне с пръст, представяш ли си, направо го вцепени! Това вече вбеси Рой. Ти ако беше, нямаше ли да се вбесиш? - попита той, търсейки подкрепата на Инок.

- Мисля, че не - отвърна Инок. - Пък и не си падам много по кучета за лов на миещи мечки.

Ханк го зяпна, учуден, че не среща разбиране. Но продължи да разказва.

- Рой направо побесня. Той отгледа Бучър. И много държи на него. На никого не можеше да позволи, дори на собствената си сестра, да прави номера на кучето му. Хвърли се върху нея, а тя взе, че и него вцепени, също като Бучър. Таквоз нещо не съм виждал, откакто съм се родил. Рой просто се вдърви и после тупна на земята, краката му се стърчиха до корема, ръцете му се обвиха около тялото му и гой остана да лежи на земята, свит на кълбо.

Бучър и той. Ама на онова мече нищо не направи. Него не го скова. Само на своите посегна.

- Не болеше - каза Рой. - Изобщо не болеше.

- А аз си седях - продължи Ханк - и преплитах този камшик. Върхът му беше се разнишил, та го оправях. Виждах какво става, ама изобщо не помръднах, докато не видях Рой свит на кълбо на земята. Тогаз вече не изтраях. Аз съм търпелив човек. Нямам нищо против магиите против брадавици и разни други глупости. Много хора могат да го правят. Не е нещо срамно. Но туй да сковаваш кучета и хора, тъй че да не мърдат...

- И ти я нашиба с камшика - каза Инок.

- Длъжен бях - заяви Ханк тържествено. - Никакви вещици няма да търпя в моето семейство! Шибнах я един-два пъти с камшика и тя започна да мята ръце и да ми прави знаци да спра да я бия. Но аз трябваше да си изпълня дълга и продължих да я шибам. Виках си, че ако я натупам хубавичко, ще я откажа от тия глупости. Тогава и на мен ми направи магия. Като на Рой и Бучър, но при мен беше друго. Мен ме ослепи - собствения си баща ослепи! Нищо не виждах. Просто се препъвах из двора, крещях и си търках очите. После прогледнах, ама нея я нямаше. Видях, че тича през гората нагоре по хълма. Та Рой и аз тръгнахме да я гоним.

- И мислиш, че е при мен?

- Знам, че е при теб - каза Ханк.

- Добре - съгласи се Инок. - Върви я търси!

- И още как - заяви Ханк мрачно. - Рой, виж в обора. Може там да се е скрила.

Рой тръгна към обора. Ханк влезе в пристройката, почти веднага излезе и се насочи към порутения кокошарник.

Инок остана на мястото си и зачака, с пушката в ръка.

Разбра, че става опасно - по-опасно от когато и да е било преди. Да се разбере разумно с тип като Ханк Фишър беше изключено. Каквото и да му кажеше в момента, нямаше да успее да го убеди. Даде си сметка, че не му остава нищо друго, освен да чака, докато Ханк се поуспокои. Едва тогава имаше макар и минимална вероятност да се разбере с него.

Бащата и синът се върнаха.

- Никъде я няма - каза Ханк. - Трябва да е в къщата.

Инок поклати глава.

- Никой не може да влезе в тази къща.

- Рой - викна Ханк, - качи се по тези стълби и отвори вратата.

Рой погледна уплашено към Инок.

- Давай - насърчи го Инок.

Рой тръгна бавно напред и се изкачи по стъпалата.

Прекоси верандата, постави ръка върху топката на входната врата и се опита да я завърти. Опита пак. После се обърна.

- Тате - обади се той, - не мога да я завъртя. Не мога да отворя вратата.

- По дяволите - възмути се Ханк, - за нищо не те бива.

Ханк изкачи стъпалата на два скока и премина гневно през верандата. Протегна ръка, страбчи топката и с все сила я завъртя. После опита пак и пак. Обърна се вбесен към Инок.

- Какво става тук? - изрева той.

- Казах ти - напомни му той, - че не можеш да влезеш.

- Аз ли не мога! - кресна Ханк.

Хвърли камшика на Рой, слезе от верандата и закрачи към купчината дърва, които бяха отрупани до навеса. С един замах измъкна от дръвника тежката, двуостра брадва.

- По-внимателно с тази брадва - предупреди го Инок. - Имам я отдавна и много държа на нея.

Ханк нищо не каза. Отново се качи на верандата и зае позиция пред вратата.

- Дръпни се - каза той на Рой. - Трябва ми място да замахна.

Рой отстъпи назад.

- Чакай малко - обади се Инок. - Да не би да искаш да разбиеш вратата?

- Точно така, по дяволите.

Инок кимна мрачно.

- Е? - попита Ханк.

- Нямам нищо против, щом искаш да опиташ.

Ханк се разкрачи и стисна здраво дръжката на брадвата. Стоманата проблясва над главата му и се понесе стремително надолу.

Острието на брадвата се стовари върху вратата, отплесна се и се отклони встрани, отскачайки от вратата. По пътя си надолу и назад мина само на един-два сантиметра от разкращения крак на Ханк, а инерцията го завъртя почти кръгом.

За миг остана в тази глупава поза, с протегнати напред ръце, в които продължаваше да стиска дръжката на брадвата. Погледна към Инок.

- Опитай пак - подкани го той.

Ханк изпадна в бяс. Лицето му се наля с кръв от гняв.

- Ще опитам, дявол да те вземе! - изкрещя той.

Отново зае удобна позиция, но този път замахна не към вратата, а към прозореца, разположен до нея.

Острието се стовари върху стъклото и от него се разнесе висок, звънлив звук, а във въздуха се разхвърчаха блестящи парченца стомана.

Ханк се сви, за да ги избегне, и пусна брадвата. Тя падна на пода на верандата и отскочи встрани. Едното острие беше повредено, стоманата се бе поддала и нащърбила. На прозореца нищо му нямаше. Дори и драскотина нямаше по него.

За момент Ханк остана така, загледан в счупената брадва, сякаш не можеше да повярва на очите си.

Безмълвно протегна ръка и Рой постави плетения камшик в ръката му.

Двамата заедно слязоха по стъпалата.

Спряха се при най-долното и впериха очи в Инок. Ръката на Ханк потрепваше върху дръжката на камшика.

- На твоє място - каза Инок - не бих правил подобни опити, Ханк. Страшно съм бърз.

Потупа приклада на пушката.

- Ще ти откъсна ръката, преди да си успял да замахнеш с камшика.

Ханк дишаше тежко.

- Дяволът се е вселил в теб, Уолас - каза той. - В нея също. Заедно си вършите работата, вие двамата. Мъкнете се из горите, срещате се тайно.

Инок го изчака да продължи, наблюдавайки и двамата.

- Господ да ми е на помощ - извика Ханк. - Собствената ми дъщеря е вещица!

- Мисля, че е по-добре да се връщате вкъщи - каза Инок. - Ако случайно открия Луси, ще ви я доведе там.

И двамата останаха по местата си.

- Още не съм ти казал всичко - изкрещя Ханк. - Скрил си някъде дъщеря ми и ще отговаряш за това.

- Когато кажеш - отвърна Инок, - но не сега.

Движението, което описа дулото на пушката, не търпеше възражение.

- А сега се махайте - каза той. - И повече не се връщайте. И двамата.

За миг се поколебаха, вперили поглед в нето, опитвайки се да го преценят, опитвайки се да отгатнат какво може да направи.

После бавно се обърнаха и крачейки един до друг, се отправиха надолу по хълма.

18.

Трябваше да убие и двамата, каза си той. Тези хора не заслужаваха да живеят.

Сведе поглед към пушката и видя ръцете си, силно стиснали оръжието, пръстите му се бяха схванали и изглеждаха бели върху кафявото, гладко като коприна дърво на приклада.

Чак се задъха от усилието да потисне гнева, който бушуваше в него и малко оставаше да избухне. Ако бяха останали още минута, ако не бе успял да ги прогони, нямаше да може да овладее клокочещия си гняв.

И добре, че се получи така, много по-добре. Дори се изненада малко, че е съумял да се овладее.

И слава богу, че успя. Защото и така нямаше да му е лесно.

Щяха да кажат, че е побъркан, че ги е изгонил, като ги е заплашил с пушката. Можеха дори да кажат, че е отвлякъл Луси и я държи против полята ѝ. Пред нищо нямаше да се спрат, за да му причинят колкото се може повече зло.

Изобщо не се съмняваше, че са способни на всичко, защото познаваше породата им – отмъстителни в нищожеството си, дребните, зли насекоми на човешкия род.

Остана до верандата, загледан след тях, докато крачеха надолу по хълма, и се чудеше как в едно толкова пропаднало семейство е могло да се роди такова чисто момиче като Луси. Може би недъгът ѝ е послужил като преграда срещу тяхното влияние, не ѝ е позволил да стане като тях. Може би, ако ги чуваше и разговаряше с тях, след време щеше да се превърне в също такава покварена отрепка, каквато бе всеки един от тях.

Голяма грешка направи, като се замеси в тази история. Човек в неговото положение нямаше право да се забърква в подобни работи. Прекалено много можеше да загуби, затова беше длъжен да стои настрана.

И все пак какво можеше да направи? Можеше ли да откаже да помогне на Луси, когато роклята ѝ беше мокра от кръвта, която се стичаше от раните по раменете ѝ? Трябваше ли да се направи, че не вижда отчаяния зов за помощ, изписан върху лицето ѝ?

Би могъл да постъпи и другояче, помисли си той. Сигурно имаше и други, по-умни начини за овладяване на положението. Но не разполагаше с никакво време, за да измисли нещо по-умно. Имаше време колкото да я отнесе вътре и да се върне, за да ги посрещне.

Но сега, когато се замисли, си даде сметка, че най-добре щеше да е, ако изобщо не се бе върнал навън. Ако бе останал в станцията, нищо нямаше да се случи.

Действа инстинктивно, когато излезе навън да ги пресрещне. Нормално беше човек да постъпи така, но не беше много разумно. Но беше го сторил и не можеше да го върне назад. Ако имаше как да върне нещата назад, щеше да постъпи другояче, но това беше невъзможно.

Обърна се мрачно и влезе в станцията.

Луси продължаваше да седи на кушетката и държеше някакъв бляскав предмет в ръка. Гледаше го прехласнато и по лицето ѝ бе изписано същото онова възторжено, одухотворено изражение, което бе забелязал нея сутрин, когато държеше пеперудата.

Постави пушката върху писалището и застана неподвижно до него, но тя сигурно бе доловила някакво движение, защото бързо вдигна очи. После отново сведе поглед към бляскавия предмет, който държеше в ръцете си.

Видя, че това е пирамидата от сфери и че всички сфери бавно се въртят ту по посока на часовниковата стрелка, ту в обратната посока, и че докато се въртят, искрят и греят, всяка със своя собствен цвят, сякаш някъде дълбоко във всяка една от тях имаше източник на мека, топла светлина.

Инок затаи дъх пред тази красота и отново си зададе въпроса, стария, труден въпрос, какво представлява това нещо и за какво ли служи. Стотици пъти го бе разглеждал и опитвал да разреши загадката, но така и не бе успял да открие нещо съществено. Доколкото можеше да съди, единственото му предназначение бе да радва окото, макар и да не го напускаше онова натрапливо чувство, че може би все пак служи за нещо, че по някакъв начин може да се задейства.

И ето че сега действаше. Стотици пъти се бе мъчил да го проумее, а Луси просто го взе в ръка и от първия път успя да го задейства.

Видя с какъв възторг разглеждаше пирамидата. Възможно ли бе, запита се той, да с разбрала и за какво служи?

Прекося стаята и я докосна по ръката. Тя вдиша глава, за да го погледне, и той видя, че очите ѝ блестят от щастие и вълнение.

Посочи към пирамидата и се опита с жестове да я попита дали знае какво представлява. Но тя не го разбра. Или може би знаеше, но знаеше и това, че ще е невъзможно да се обясни за какво служи. Отново запърха щастливо с ръка, посочвайки масата и натрупаните върху нея чудесии, и сякаш се опита да се засмее – или поне лицето ѝ изразяваше такова желание.

Като малко дете е, каза си Инок, пред кутия, пълна с нови и интересни играчки. Но наистина ли бе така? Дали беше щастлива и развълнувана само защото изведнъж бе открила всички тези красиви и непознати неща върху масата?

Обърна се уморено и се върна при писалището. Вдигна пушката и я закачи на стената.

Тя не трябваше да е тук. Нито едно човешко същество, освен него, нямаше право да влиза в станцията. Довеждайки я тук, той бе нарушил негласното споразумение с извънземните, които го бяха назначили за управител. Макар че от всички човешки същества, които би могъл да доведе тук, Луси бе единственият човек, за когото това неписано ограничение може би не се отнасяше. Защото на никого не можеше да разкаже какво е видяла.

Знаеше, че тя не може да остане тук. Трябваше да я върне къщи. Ако не я върнеше, всички щяха да тръгнат да издирват изгубеното момиче – при това красиво и глухонямо.

Мълвата за изчезналата глухоняма щеше да привлече и вестникарите след ден-два. Историята щеше да се раздуха и от вестниците, и от телевизията, и от радиото, и по горите наоколо щяха да плъзнат стотици издирвачи.

Ханк Фишър щеше да разкаже как се е опитал да влезе в къщата и не е успял. Щяха да се появят и други желаещи, които да се опитат да насилят вратата, и тогава вече щеше да стане страшно.

Инок чак се изпоти, като си го представи.

Всички тези години, през които се бе старал да не се набива в очите на хората, да бъде колкото се може по-незабележим, щяха да отидат на вятъра. Тази странна къща, кацнала върху самотния хребет, щеше да се превърне в загадка за света, предизвикателство и обект за изпробване на силите на всички умници по света.

Отиде до аптечката, за да вземе лековития мехлем, изпратен му заедно с другите медикаменти от Галактическата централа.

Намери го и отвори малката кутийка. Беше пълна до половината. От много години го ползваше, но много пестеливо. Всъщност не му се бе налагало да го ползва много често.

Върна се при Луси и спря пред кушетката. Показа ѝ мехлема и със знаци ѝ обясни за какво служи. Тя смъкна роклята от раменете си и той се наведе, за да разгледа раните.

Кървенето беше спряло, но кожата беше зачервена и възпалена. Много внимателно намаза с мехлема белезите от камшика.

Тя излекува пеперудата, помисли си той, но себе си не може да излекува.

Върху масичката пред нея пирамидата от сфери продължаваше да проблясва и просветва, изпълвайки стаята с разноцветни сенки.

Да, сега действаше, но какво ли правеше? Най-сетне действаше, но нищо не се случваше в резултат на това, че действаше.

Инок и Луси току-що бяха свършили да вечерят и все още бяха на масата, когато Инок чу стъпките му.

Върху чуждоземеца падаше сянка и Инок си помисли, че повече отвсякога прилича на жесток клоун. Високата му, жилава фигура сякаш беше обвита с опушена, щавена еленова кожа, съшита от различни на цвят парчета, които грееха с бледа светлина. Острите, груби черти на лицето му, лъскавата плешива глава, плоските заострени уши, прилепнали плътено към черепа, му придаваха зловещ и страшен вид.

Ако човек не познаваше благия му нрав, си каза Инок, само с появяването си можеше тъй да го уплаши, че да забави със седем години развитието му.

- Очаквахме те - каза Инок. - Кафето е готово.

Юлисис пристъпи бавно напред, после се спря.

- С теб има още някой. Човек, доколкото виждам.

- Не представлява опасност - успокои го Инок.

- От друг пол. Женска, нали? Намерил си си другарка?

- Не - отговори Инок. - Не ми с другарка.

- Досега винаги си постъпвал благоразумно - каза Юлисис. - При твоето положение не е много добре да имаш другарка.

- Не се безпокой. Тя страда от една болест. Неспособна е да общува с другите. Не може нито да чува, нито да говори.

- Болест значи.

- Да, страда от нея, откакто се е родила. Нито чува, нито говори. Не може да разкаже какво е видяла тук.

- А езикът на жестовете?

- Не го знае. Отказала да го учи.

- Приятелка ли ти е?

- От няколко години - отвърна Инок. - Дойде тук, за да търси закрила от мен. Баща ѝ я бил с камшик.

- Този баща знае ли, че тя е тук?

- Предполага, но не може да е сигурен.

Юлисис излезе бавно от сянката и застана на светло. Погледът на Луси се спря върху него, но върху лицето ѝ не се изписа ужас. Очите ѝ го гледаха спокойно и доверчиво и дори не трепнаха.

- Добре ме възприе - каза Юлисис. - Не се разкрещя, не търти да бяга.

- Не би могла да крещи - поясни Инок, - дори да иска.

- Сигурно съм отвратителна гледка - продължи Юлисис - за човек, който ме вижда за пръв път.

- Тя не вижда само външността. Тя вижда и вътре в теб.

- Ще я уплаша ли, ако ѝ се поклоня, както правят хората?

- Смятам - отвърна Инок, - че много ще се зарадва.

Юлисис ѝ се поклонил с малко пресилена тържественост, поставил ръка върху подобния на щавена кожа корем, пречупвайки се от кръста.

Луси се усмихна и запляска с ръце.

- Знаеш ли - извика Юлисис, видимо доволен, - тя може и да ме хареса!

- Ами сядай тогава - предложи му Инок - и да прием по едно кафе.

- Съвсем забравих кафето. Изхвъркна ми от главата, като видях, че при теб има друго човешко същество.

Юлисис се настани пред третата чаша, която го очакваше.

Инок понечи да стане, но Луси го изпревари и отиде да донесе кафето.

- Тя сякаш разбира? - досети се Юлисис.

Инок поклати глава.

- Ти просто седна пред чашата, която беше празна.

Луси наля кафето, после отиде да седне на канапето.

- Няма ли да остане при нас? - попита Юлисис.

- По-интересни са ѝ онези дрънкулки на масичката. Дори успя да задейства едно от тях.

- Възнамеряваш ли да я оставиш тук?

- Не мога да я оставя тук - отвърна Инок. - Ще тръгнат да я търсят.

Трябва да я върна у дома ѝ.

- Не ми харесва тази история - отбеляза Юлисис.

- И на мен не ми харесва. Нека си го кажем направо - не биваше да я водя тук. Но тогава ми се стори, че това е единственото, което мога да сторя. Нямах никакво време за обмисляне.

- Нищо страшно не е станало - каза Юлисис благо.

- Не може да ни навреди - каза Инок. - Като не може да общува...

- Не в това е проблемът - прекъсна го Юлисис. - Тя просто усложнява положението, което и без това е сложно. Пристигнах тази вечер, Инок, за да ти кажа, че имаме проблеми.

- Проблеми? Но досега не е имало никакви проблеми.

Юлисис вдигна чашата и отпи голяма глътка кафе.

- Хубаво е - каза той. - И въщи го правя, и кафето го нося оттука, но няма същия вкус.

- Кажи за проблемите.

- Помниш ли веганеца, който почина тук преди няколко земни години?

Инок кимна.

- Сияйния.

- Той си има име.

Инок се засмя.

- Не ти харесват нашите прякори.

- При нас не е прието - каза Юлисис.

- Имената, които им давам - обясни Инок, - са израз на добрите ми чувства.

- Ти погребя този веганец.

- В семейното гробище - потвърди Инок. - Все едно, че ми е роднина. Прочетох един стих от библията над гроба му.

- Това е много хубаво - каза Юлисис. - Добре си постъпил. Както подобава. Но тялото е изчезнало.

- Изчезнало? Не може да бъде! - извика Инок.

- Няма го в гроба.

- Но ти откъде знаеш? - възрази Инок. - Ти не можеш да знаеш!

- Аз не. Веганците. Веганците знаят.

- Но те са на светлинни години...

После млъкна, разколебан. Защото през онази нощ, когато почина мъдрият старец и той съобщи това на Галактическата централа, оттам му отговориха, че веганците са разбрали това в момента, в който е починал. И че нямат нужда от смъртен акт, защото вече знаят от какво е починал.

Разбира се, това му се стори невъзможно, но в галактиката имаше прекалено много неща, които изглеждаха невъзможни, а след време се оказваха напълно възможни, за да може човек да бъде сигурен в преценките си.

Възможно ли бе, запита се той, всеки един веганец да поддържа нещо като мисловна връзка с останалите веганци? Или може би нещо подобно на централно статистическо управление - едно земно название за нещо почти непонятно - официално поддържаше контакт с всеки жив веганец и знаеше къде се намира, как се чувства и с какво се занимава?

Че нещо подобно е напълно възможно, Инок бе готов да допусне. Особено като се имат предвид изумителните постижения, които се срещаха във всички краища на галактиката. Но да се поддържа подобен контакт с един мъртъв веганец бе съвсем друга работа.

- Тялото е изчезнало - повтори Юлисис. - Казвам ти го с пълната увереност, че това е така. И отговорността пада върху теб.

- Веганците ли смятат така?

- Да, веганците. А също и галактиката.

- Но аз направих каквото можах - възкликна Инок разпалено. - Каквото поискаха, направих! Изпълних всички изисквания на веганските закони. Почетох покойника според обичаите на моята планета. Не е честно отговорността да лежи върху мен вечно! Да не говорим, че не вярвам тялото наистина да е изчезнало. Просто няма кой да го вземе. Никой не знае за

него,

- Според човешката логика - каза Юлисис - ти, разбира се, си прав. Но не и според веганската логика. А в този случай Галактическата централа е склонна да подкрепи веганците.

- Веганците - заяви Инок раздразнено - са мои приятели. Досега не съм срещал нито един, който да не ми е харесвал и с когото да не съм се разбирал. Мисля, че и сега ще мога да се разбера с тях.

- Ако ставаше дума само за веганците - каза Юлисис, - сигурен съм, че щеше да успееш. Нямах да се безпокоя толкова. Но положението е доста сложно. На пръв поглед случката изглежда съвсем незначителна, но са замесени много фактори. Например веганците знаеха от известно време, че тялото е откраднато, и се безпокояха, разбира се. Но поради някои съображения досега пазеха мълчание.

- Не е било нужно. Можеха да дойдат при мен. Не знам какво можех да направя...

- Не заради теб мълчаха. Причината е друга.

Юлисис допи кафето си и си сина още една чаша. Допълни и чашата на Инок и остави настрана кафеарката.

Инок го чакаше да продължи.

- Ти може и да не знаеш - каза Юлисис, - но по времето, когато се създаваше тази станция, имаше значителна съпротива от страна на някои народи в галактиката. Изтъкваха се много причини, както е обичайно в подобни ситуации, но основната причина се свежда главно до едно - до несекващата борба за расово и регионално влияние. Една ситуация, която, предполагам, доста прилича на боричканията и интригите тук, на Земята, за спечелване на икономическо влияние от една или друга групировка, от една или друга нация. В галактиката, разбира се, икономическите съображения твърде рядко са основният фактор. Съществуват много друга фактори, освен икономическия.

Инок кимна с глава.

- Бях усетил нещо подобно. Не напоследък. Но не му обърнах сериозно внимание.

- Става дума най-вече за избор на направление - продължи Юлисис. - Когато Галактическата централа започна експанзията си към този спирален клон, това означаваше, че няма да има нито време, нито сили, необходими за експанзия в други направления. Има една голяма група народи, които от векове мечтаят за експанзия към някой от по-близките звездни купове. Това не е съвсем лишено от логика, разбира се. При техниката, с която разполагаме, е напълно възможно да се направи един по-дълъг скок в пространството до някои от по-близките купове. И още нещо - изглежда, куповете са изключително чисти откъм прах и газове, тъй че веднъж пристигнали там, бихме могли да се разгърнем из целия куп по-бързо, отколкото в някои други части на галактиката. Но в най-добрия случай това е една доста рискована работа, защото нямаме представа какво ще намерим там. Възможно е, след като сме изразходвали толкова време и усилия, да се окаже, че там няма нищо или почти нищо. Може би само недвижими имоти, а точно това в галактиката си имаме предостатъчно. Но куповете изглеждат изключително привлекателни за тези, които имат съответната нагласа.

Инок кимна.

- Разбирам ги. Това би бил първият опит да се напуснат пределите на самата галактика. Първата малка крачка по пътя, който би могъл да ни отведе към други галактики.

Юлисис се взря в него.

- Значи и ти - каза той. - Трябваше да се досетя.

- И аз мисля като тях - заяви Инок самодоволно.

- Така или иначе, съществуваше тази фракция - нека я наречем фракция "Път към звездните купове" - и когато започнахме придвижването си насам, подеха упоритата борба срещу нас. Ти разбираш - убеден съм в тона, - че ние едва-що сме започнали експанзията си в тази посока. Изградихме едва

десетина-дванайсет станции, а се нуждаем от сто. Ще минат векове, докато завъртим цялата мрежа.

- Значи тази фракция продължава да се противопоставя - каза Инок. - Все още не е късно да се спре осъществяването на проекта в този спирален клон.

- Така е. И точно това ме безпокои. Защото онези са решили да използват този инцидент с изчезналото тяло като емоционално зареден аргумент срещу по-нататъшното разрастване на мрежата. Към тях се присъединяват и други групировки, ръководени от някои по-специални интереси. И според тези групировки с по-специални интереси шансът да се сдобият с това, което искат, е по-голям, ако съумеят да провалят този проект.

- Да го провалят?

- Да, да го провалят. Веднага щом инцидентът с изчезналия труп стане обществено достояние, ще нададат вой, че една толкова варварска планета като Земята не е подходящо място за междинна станция. Ще настояват тази станция да бъде изоставена.

- Но те не могат да направят такова нещо!

- Могат - каза Юлисис. - Ще кажат, че е унижително и опасно да се поддържа станция на една планета, която е толкова варварска, че дори гробовете се оскверняват, където няма мир дори за праха на блаженопочившите. И един такъв силно емоционален довод ще получи одобрение и подкрепа в някои среди на галактиката. Веганците направиха каквото можаха. Опитаха се да потулят историята заради проекта. Досега никога не са правили подобно нещо. Те са горд народ и усещат, че е засегната честта им - може би по-остро, отколкото много други народи, - и въпреки това, заради общото благо, бяха готови да преглътнат обидата. Но случаят излезе най-вече - очевидно шпионите добре са си свършили работата - и достойнството не им позволява да мълчат, когато унижението им стане известно на всички. Веганецът, който ще пристигне тази вечер, е техен официален представител, натоварен със задачата да ти връчи протестна нота.

- На мен?

- На теб, а чрез теб и на Земята.

- Но това няма нищо общо със Земята. Земята дори не знае.

- Разбира се, че не знае. Но що се отнася до Галактическата централа, Земята си ти. Ти представляваш Земята.

Инок поклати глава. Абсурдно беше да се разсъждава така. Но, каза си той, не биваше да се учудва. Би трябвало да очаква да разсъждават така. Той самият бе прекалено ограничен, прекалено тесногръд. Разсъждаваше като човек и дори след всички тези години продължаваше да се придържа към този начин на мислене. И то в такава степен, че всяка друга логика, противоречаща на неговата, автоматично му изглеждаше погрешна.

Тези приказки за закриването на земната станция също бяха абсурдни. Бяха лишени от всякакъв смисъл. Защото закриването на станцията нямаше да провали проекта. Макар че най-вероятно щеше да сложи край на всички надежди, които бе възлагал на човешкия род.

- Но дори ако изоставите Земята - каза той, - бихте могли да отидете на Марс. Там бихте могли да изградите станция. Има и други планети, щом е необходимо да имате станция на тази слънчева система.

- Не ме разбра - отвърна Юлисис. - Тази станция е просто първата позиция, която трябва да превземат, колкото да се закрепят, да поставят началото. Крайната цел е да се провали проектът, да се освободят усилията и времето, вложени тук, за някой друг проект. Ако успеят да ни принудят да изоставим дори една станция, ние ще се дискредитираме. И тогава всички наши мотиви, всички наши решения могат да бъдат преразгледани.

- Но дори и да провалят проекта - изтъкна Инок, - няма никаква гаранция, че някой ще спечели от това. Просто въпросът, как да бъдат използвани времето и ресурсите, ще бъде поставен на публично обсъждане. Твърдиш, че много фракции, които имат специални интереси, са се обединили в

борбата си срещу нас. Да допуснем, че те наистина спечелят. Тогава трябва да се обърнат и да започнат да се борят помежду си.

- Разбира се, че точно така ще стане - съгласи се Юлисис. - Но тогава всяка фракция ще има шанса да получи това, което иска, или поне си мисли, че ще има шанса. Но така, както стоят нещата, нямат никакъв шанс. Преди да се открие какъвто и да е шанс, този проект трябва да бъде ликвидиран. В другия край на галактиката има една групировка, която иска да се отправим към рядко населения район на един определен участък от спиралния ръкав. Все още вярват в една древна легенда, според която тяхната раса води началото си от преселници от друга галактика, които се установяват в самия ѝ край и постепенно, в продължение на много галактически години, си поправят път навътре. Смятат, че ако успеят да се доберат дотам, ще превърнат легендата в история и ще се покрият с още по-голяма слава. Друга групировка иска да се насочим към един малък спирален клон, тъй като според едно далечно предание преди хиляди години прадедите им са уловили едно на практика неразгадаемо съобщение, което вярват, че е дошло от тази посока. През годините тази история е била доразвита и днес те са убедени, че онзи спирален клон е населяван от интелектуални гиганти. И разбира се, открай време съществува стремежът да се проучат дълбините на галактиката. Би трябвало да ти е известно, че ние едва сме започнали, че в голямата си част галактиката е все още неизследвана, че хилядите народи, съставляващи Галактическата централа, са все още пионери. И в резултат на това Галактическата централа постоянно е подложена на натиск от най-различни посоки.

- Говориш така - каза Инок, - сякаш няма голяма надежда тази станция тук, на Земята, да бъде запазена.

- Почти никаква - призна Юлисис. - Но що се отнася до теб самия, ти имаш право на избор. Можеш да останеш на Земята и да заживееш нормално или ако искаш, можеш да бъдеш преместен на друга станция. В Галактическата централа се надяваме, че ще предпочетеш да останеш при нас.

- Изглежда, всичко е решено.

- Страхувам се - каза Юлисис, - че е така. Съжалявам, Инок, че съм приносител на лоши новини.

Инок седеше, вцепенен и смазан от мъка. Лоши новини ли! Та това беше много по-лошо! Това беше краят на всичко!

Усети стромолясането не само на своя собствен свят, но и на всичките си надежди за Земята. С изчезването на станцията Земята отново щеше да бъде забутана в глуха линия, без никаква надежда за помощ, без никакъв шанс да бъде призната, в пълно неведение за това, колко неща я очакват в галактиката. Изоставен и беззащитен, човешкият род щеше да продължи да се препъва по стария, изпълнен с неизвестности път към едно мрачно, белязано с безумие бъдеще.

20.

Сияйният се оказа доста възрастен. Златистото сияние, с което бе обгърнат, бе загубило младежкия си блясък. Сега грееше с по-мека, дълбока и плътна светлина. Нямаше го онова ослепително сияние, характерно за по-младите същества. Държеше се с подчертано достойнство, а ветрилообразната украса на главата му, която не бе нито коса, нито пера, беше бяла, с онази чиста и непорочна белота. Лицето му изразяваше нежност и топлота - нежността и топлотата, която върху човешкото лице се изписва с благодрушни бръчици.

- Съжалявам - каза той на Инок, - че се налага да се срещнем по такъв повод. Но се радвам да ви видя, независимо от обстоятелствата. Чувал съм за вас. Не се случва често същество от външна планета да стане управител на станция. Затова, млади човече, се заинтересувах от вас. Любопитно ми беше що за същество ще се окажете.

- Няма от какво ла се опасявате - обади се Юлисис малко рязко. - Гарантирам за него. Приятели сме от години.

- Да, забравих - отвърна Сияйният. - Вие сте този, който го откри. Обиколи с поглед стаята.

- Тук има още някой - отбеляза той, - Не знаех, че са двама. Знаех само за един.

- Приятели са с Инок - поясни Юлисис.

- Значи имате контакт. Контакт с планетата.

- Не, нямаме контакт.

- Може би е станала грешка.

- Може би - каза Юлисис, - но причината е такава, че се съмнявам дали вие или аз бихме могли да я избегнем.

Луси бе станала на крака и пристъпваше към тях плавно и безшумно, сякаш плуваше.

Сияйният се обърна към нея.

- Радвам се да ви видя. Много се радвам.

- Тя не може да говори - каза Юлисис. - Нито да чува. Неспособна е да общува.

- Може. С други средства - възрази Сияйният.

- Мислите ли? - попита Юлисис.

- Сигурен съм.

Тръгна бавно към Луси, която се спря да го изчака.

- То... тя, както я нарекохте... тя не се страхува.

Юлисис се засмя.

- Дори и от мен - каза той.

Сияйният протегна ръка към нея. Тя се поколеба за момент, но после едната ѝ ръка се вдигна и пое подобните на пипала пръсти на Сияйния.

За миг на Инок му се стори, че златистото сияние се разтваря като наметало и обгръща земното момиче с блясъка си. Инок примигна и видението, ако изобщо е било видение, изчезна пред погледа му и само Сияйният се оказа обгърнат от златистото наметало.

И как бе възможно, учуди се Инок, тя да не изпитва страх нито от Юлисис, нито от Сияйния? Дали не се дължеше на това, че тя наистина, както каза на Юлисис, умееше да прониква зад външната маска и да долавя някак човешката същност (Бог да ми е на помощ, дори и сега не мога да разсъждавам с други понятия, освен човешките!), заложен в тези същества? И ако това бе така, не се ли дължеше на факта, че самата тя не беше съвсем като другите хора? Разбира се, по външност и произход не се отличаваше от другите, но не бе отгледана под влияние на общочовешката култура. Вероятно тя беше това, което би представлявало едно човешко същество, ако не бе всячески сковавало от нормите на поведение и мислене, превърнали се с течение на годините в закон, изискващ от него стандартно отношение към света.

Луси пусна ръката на Сияйния и се върна на кушетката.

- Инок Уолас - изрече Сияйният.

- Слушам ви.

- И тя ли е от вашата раса?

- Да, разбира се.

- Никак не си приличате. Сякаш сте от две различни раси.

- На Земята има само една раса.

- Има ли много други като нея?

- Нямам представа - отвърна Инок.

- Мога ли да ви предложа едно кафе? - обърна се Юлисис към Сияйния,

- Кафе?

- Изключително вкусно питие. Най-великото творение на Земята.

- Не го познавам - каза Сияйният, - Предпочитам да се въздържа.

- Знаете ли защо съм тук? - обърна се той към Инок.

- Мисля, че да.

- Искрено съжалявам - продължи Сияйният, - но съм длъжен...

- Ако не възразявате - каза Инок, - да считаме, че сте изразили

протеста си. Смятайте, че съм го приел.

- Защо не? - обади се Юлисис. - Няма смисъл, струва ми се, и тримата да се подлагаме на това малко или много мъчително преживяване.

Сияйният се поколеба.

- Но ако мислите, че трябва... - каза Инок.

- Не е задължително - отвърна Сияйният. - Ще бъда удовлетворен, ако неизказаният ми протест бъде великодушно приет.

- Приемам го - каза Инок, - но при едно условие. Искам да се уверя, че обвинението не е неоснователно. Трябва да изляза и да проверя.

- Нямате ли ми доверие?

- Не става въпрос за доверие. Това е нещо, което може да се провери. Докато не сторя това, не мога да го приема нито от свое име, нито от името на моята планета.

- Инок - обади се Юлисис, - веганецът се държи коректно. Не само сега, но и преди това да се случи. Неговият народ отправя обвинението с най-голяма неохота. Доста страдаха, за да защитят Земята и теб самия.

- И ти смяташ, че ще бъде некоректно от моя страна, ако не приема протеста и обвинението само въз основа на неговото твърдение.

- Съжалявам, Инок - каза Юлисис. - Това имах предвид.

Инок поклати глава.

- От години се опитвам да проявявам разбиране и да се съобразявам с моралните принципи и убежденията на всички хора, които минават през тази станция. Абстрахирал съм се от собственото си човешко съзнание и подготовка. Опитвал съм се да разбирам чужди те гледища и да оценявам чуждия начин на мислене - макар често да са противоречали на моите собствени. И не съжалявам за това, защото ми даде възможност да преодолее тесногърдието на Земята. И мисля, че спечелих нещо от всичко това. Но тези неща не засягаха Земята, само мен. Тази история обаче засяга Земята и аз съм длъжен да подхожда към нея от позициите на жител на Земята. В този конкретен случай не съм просто управител на галактическа станция.

Нито единият, нито другият казаха нещо. Инок изчака малко, но и двамата продължаваха да мълчат,

Накрая се обърна и тръгна към вратата.

- Ще се върна - обеща им той.

Докато изрече фразата, вратата започна да се отваря.

- Ако нямате нищо против - каза Сияйният тихо, - бих желал да дойда с вас.

- Добре - съгласи се Инок. - Да вървим.

Навън беше тъмно и Инок запали фенера. Сияйният го наблюдаваше внимателно.

- Течно минерално гориво - обясни му Инок. - Гори на върха на напоен фитил.

- Нищо по-добро ли нямате? - попита Сияйният, ужасен.

- И по-добро имаме сега - отвърна Инок. - Просто аз съм старомоден.

Той тръгна напред с фенера, който очертаваше малък светъл кръг. Сияйният го последва.

- Дива планета - констатира той.

- Тук е дива. Но някои места се обработват.

- Моята собствена планета е под контрол - каза Сияйният. - Всяка педя земя е регулирана.

- Зная. Разговарял съм с мнозина веганци. Те ми описаха планетата.

Насочиха се към обора.

- Искате ли да се върнете? - попита Инок.

- Не - отвърна Сияйният. - Чувствам се освежен. Онова там диви растения ли са?

- Наричаме ги дървета - обясни Инок.

- И вятърът духа накъдето си иска?

- Точно така - повтори Инок. - Все още не умеем да контролираме времето.

Лопатата стоеше съвсем близо до вратата на обора и след като я взе, Инок се отправи към овощната градина.

- Разбира се, знаете - каза Сияйният, - че няма да намерите тялото.

- Готов съм да приема, че го няма.

- Тогава защо? - попита Сияйният.

- Защото трябва да се уверя. Не го разбирате това, нали?

- В станцията заявихте - напомни Сияйният, - че се опитвате да ни разберете нас, извънземните. Може би е време поне един от нас да се опита да разбере вас.

Инок пое по пътеката, минаваща през градината. Стигнаха до грубата ограда, зад която се намираха гробовете. Ключалата врата беше отворена. Инок мина през нея, последван от Сияйния.

- Тук ли сте го погребали?

- Тук са гробовете на моите родители. И майка ми, и баща ми са тук.

Положих го до тях.

Подаде фенера на веганеца и с лопатата в ръка отиде при гроба. Заби лопатата в земята.

- Бихте ли държали фенера малко по-близо, ако обичате?

Сияйният се приближи една-две крачки. Инок коленичи и разчисти с ръка листата, които покриваха земята. Под тях земята беше мека и влажна, сякаш наскоро прекопана. На едно място се бе образувала вдлъбнатина, в долния край на която имаше дупка. Докато махаше листата, чу как няколко буци пръст падат през дупката и се удрят в нещо, което не беше почва.

Сияйният отново бе преместил фенера и не се виждаше добре. Но не бе необходимо да вижда. Знаеше, че няма смисъл да копае - знаеше какво ще намери. Не трябваше да го оставя без наблюдение. Не трябваше да поставя надгробен камък, за да не привлича вниманието. Но от Галактическата централа му казаха "Все едно, че е от вашата раса". Точно така и постъпи.

Вдигна глава, но продължи да стои на колене, усещаше как влагата от земята прониква през плата на панталоните му.

- Нищо не ми казаха - промълви Сияйният тихо.

- Какво не ви казаха?

- За паметната плоча. И какво пише на нея. Не предполагам, че знаете нашия език.

- Доста отдавна го учих. Искан да прочета едни свитъци. Страхувам се, че не го знам много добре.

- Две правописни грешки - уточни Сияйният - и един малко тромав израз. Но тези неща нямат значение. Но е от значение - и то от голямо значение, - че когато сте го писали, сте мислели тъй, сякаш сте един от нас.

Инок се изправи и протегна ръка за фенера.

- Да се връщаме - каза той рязко, почти припряно. - Сега зная кой го е направил. Трябва да го открия.

21.

Високо над тях горните клони на дърветата застанаха от надигания се вятър. Пред тях, осветена от бледото зарево на фенера, брезовата горичка изглеждаше белезникава. Инок знаеше, че брезите растат на ръба на недълбоката, спускаща се на шест-седем метра пропаст, и тук трябваше да завие надясно, за да я заобиколи и продължи надолу по хълма.

Инок леко се извърна и погледна назад. Луси го следваше отблизо. Тя му се усмихна и с жест му показа, че се чувства добре. Направи й знак, че трябва да завият надясно и че трябва да върви по петите му. Макар че, каза си той, едва ли имаше нужда - тя познаваше местността не по-зле от него, а може би и по-добре.

Зави надясно и продължи да се движи покрай ръба на пропастта. Като стигна до пролуката в скалата, промуши се през нея и се спусна на долния скат. Някъде отляво се чуваше ромоленето на бързотечното поточе, което

тръгваше от извора под нивата и слизаше надолу по каменистия овраг.

На това място хълмът ставаше много стръмен и той пое по една по-полегата пътека.

Интересно, помисли си той, че дори в тъмнината различаваше някои подробности от пейзажа – кривия, усукан бял дъб, който стърчеше под странен ъгъл над ската; малката горичка от грамадни червени дъбове, които растяха на върха на куполообразно скалисто възвишение, толкова недостъпно, че досега ни един дървар не се бе дори опитвал да ги отсече; миниатюрното, пълно с папур блато, което се гущеше удобно върху малка тераса, врязана в склона.

Долу в ниското проблесна осветен прозорец и той свърна към него. Хвърли един поглед назад и видя, че Луси идва след него.

Стигнаха до една груба ограда от преплетени пръти и се провряха през нея. Тук земята ставаше по-равна.

Някъде в ниското изляя куче, после още едно се разля в тъмнината. И други се присъединиха към тях и цялата глутница се юрна нагоре по хълма. Пристигнаха, препъвайки се в устрема си, заобиколиха Инок и фенера и се втурнаха към Луси – и изведнъж, щом я видяха, от зорка стража се превърнаха в радостни посрещачи. Изправиха се на задните си крака, а тя, застанала сред кучешката гмеж, протегна ръце и ги потупа по главите. После, сякаш по подаден сигнал, хукнаха нанякъде, подскачайки доволно, направиха един кръг и пак се върнаха.

Малко зад плета имаше зеленчукова градина и Инок тръгна през нея, следвайки внимателно пътеката между лехите. После се озоваха на двора и къщата изникна пред тях – порутена съборетина, които очертания се губеха в тъмнината и само кухненските прозорци грееха от меката, топла светлина на лампата.

Инок прекоси двора към кухненската врата и почука. Отвътре се чува стъпки.

Вратата се отвори и в светлия правоъгълник се очертаха формите на мама Фишър – едра, кокалеста жена, облечена в нещо, което приличаше повече на торба, отколкото на рокля.

Впери поглед в Инок – в очите и се четеше и страх, и предизвикателство. След това забеляза момичето зад него.

– Луси! – извика тя.

Девојката се втурна към нея и майка ѝ я взе в обятията си.

Инок остави фенера върху земята, намести пушката под мишницата си и прекрачи прага.

Завари семейството да вечеря около голяма кръгла маса в центъра на кухнята. Насред масата стоеше красива газена лампа. Ханк се бе изправил, но тримата му сина и непознатият продължаваха да седят.

– Докара я значи – обади се Ханк.

– Намерих я – отвърна Инок.

– Преди малко спряхме да я търсим – продължи Ханк. – Но пак щяхме да излезем.

– Помниш ли какво ми каза днес следобед? – попита го Инок.

– Много неща ти казах.

– Каза ми, че дяволът се е вселил в мен. Ти вдигни още веднъж ръка срещу това момиче и ей богу, кълна се, че ще видиш дявол по пладне.

– Не можеш ме уплаши – развика се Ханк.

Но личеше, че е уплашен. Издаваха го отпуснатата му уста и напрегнатото тяло.

– Ти само опитай – предупреди го Инок. – Ще видиш тогава какво ще стане.

В продължение на една минута двамата мъже стояха така, един срещу друг, после Ханк седна.

– Ела да хапнеш с нас – покани го той.

Инок поклати глава. След това погледна към непознатия.

– Вие ли сте оня, дето събира женшен? – попита.

Мъжът кимна.

- И така може да се каже.

- Искам да говоря с вас. Навън.

Клод Луис се изправи.

- Не си длъжен да излизаш - обърна се Ханк. - Не може да те накара. И тук може да разговаря с теб.

- Няма нищо - каза Луис. - Всъщност и аз искам да говоря с него. Вие сте Инок Уолас, нали?

- Той е ами - каза Ханк. - Преди петдесет години трябваше да е умрял от старост. А я го вижте! Дяволът се е вселил в него. Казвам ви, той и дяволът са се стоворили!

- Ханк - прекъсна го Луис, - затваряй си устата.

Луис заобиколи масата и излезе през вратата.

- Лека нощ - каза Инок на останалите.

- Мистър Уолас - обърна се към него мама Фишър, - благодаря ви, че доведохте моето момиче. Ханк повече няма да я бие. Обещавам ви. Лично аз ще се погрижа за това.

Инок излезе навън и затвори вратата. Вдигна фенера и отиде при Луис, който го чакаше на двора.

- Да се отдалечим малко - предложи той.

Спряха се на края на градината и застанаха един срещу друг.

- Наблюдавате ме от известно време - каза Инок.

Луис кимна.

- Служебно или просто от любопитство?

- Страхувам се, че е служебно. Казвам се Клод Луис. И няма защо да крия - аз съм от ЦРУ.

- Не съм нито предател, нито шпионин - заяви Инок.

- Никой не твърди, че сте. Просто ви наблюдаваме.

- Знаете за гроба, нали?

Луис кимна.

- Извадили сте нещо от него.

- Да - потвърди Луис. - От гроба със странната надгробна плоча.

- Къде е?

- Имате предвид тялото? Във Вашингтон.

- Не трябваше да го вадите - каза Инок мрачно. - Сума неприятности причинихте. Трябва да го върнете. Колкото се може по-скоро.

- Няма да стане веднага - отвърна Луис. - Ще се наложи да го докарат със самолет. Може би след двайсет и четири часа.

- Не можете ли по-бързо?

- Ще видя какво мога да направя.

- Направете всичко възможно. Много е важно тялото да се върне навреме.

- Ще го върна, Уолас. Не знаех...

- И още нещо, Луис.

- Да?

- Не се опитвайте да хитрувате. Не ми пробутгвайте разни номера. Просто направете това, което ви казвам. Опитвам се да се държа благоразумно, защото така е по-добре. Но един номер да ми изиграете...

Протегна ръка, страбчи Луис за ризата и здраво я стисна.

- Разбрахте ли ме, Луис?

Луис запази спокойствие. Дори не се опита да се освободи.

- Да - отвърна той. - Разбрах.

- Изобщо кой дявол ви накара да го направите?

- Такава ми е службата.

- Да, да ме наблюдавате. Но не и да ограбвате гробовете.

Инок пусна ризата.

- Искам да ви питам нещо - каза Луис. - Какво беше това нещо в гроба?

- Това не ви влиза в работата - сръза го Инок грубо. - Вашата работа е да върнете тялото. Сигурен ли сте, че ще се справите? Има ли нещо, което може да ви попречи?

Луис поклати глава.

- Не, нищо. Ще се обадя веднага щом намеря телефон. Ще им кажа, че е абсолютно наложително.

- И е така - натърти Инок. - Връщането на това тяло е най-важното нещо, което някога сте правили. Не го забравяйте дори за миг. Това засяга всички хора на Земята. И вас, и мен, и всички останали. Ако се провалите, лично вас ще държа отговорен.

- С тази пушка?

- Може би - отвърна Инок. - Така че без глупости. И не се заблуждавайте - окото ми няма да мигне да ви убия. При тази ситуация бих убил всеки - буквално всеки!

- Уолас, има ли нещо, което може да ми кажете?

- Не, нищо - отвърна Инок.

Вдигна фенера от земята.

- Прибирате ли се?

Инок кимна.

- Изглежда, нямате нищо против да ви наблюдаваме?

- Не - каза Инок, - нямам. Наблюдавайте си, но не ми пречете. Върнете онова тяло и продължавайте да ме наблюдавате, щом искате. Но не ме безпокойте. Не ми задавайте въпроси. Оставете ме на мира. И нищо не пипайте.

- Но за бога, човече, тук става нещо. Все нещичко можете да ми кажете!

Инок се поколеба.

- Колкото да добия представа - продължи Луис - за какво става дума. Не подробностите, просто...

- Първо върнете тялото - каза Инок бавно. - Тогава може пак да поговорим.

- Ще го върна - обеща Луис.

- Ако ме излъжете - предупреди Инок, - още отсега можете да се считате за мъртъв.

После се обърна, мина през градината и продължи нагоре по хълма.

Луис още дълго остана на двора, загледан в подскачащата светлина на фенера, докато накрая се изгуби от погледа му.

22.

Юлисис беше сам, когато Инок се върна в станцията. Беше изпратил тубанеца по пътя му, а Сияйния - обратно на Вега.

Сложил бе още кафе на печката и сега се излежаваше върху кушетката, без да прави нищо.

Инок окачи пушката на мястото ѝ и изгаси фенера. Съблече самото си, метна го върху писалището и се настани на един стол срещу кушетката.

- Тялото ще бъде тук - съобщи той - най-късно утре по това време.

- Ще ми се да вярвам - подзе Юлисис, - че това ще ни помогне. Но съм склонен да се съмнявам.

- Може би - каза Инок с горчивина - не си струваше труда.

- Поне ще докаже добрите ни намерения - отвърна Юлисис. - Може и да го вземат предвид, когато издават окончателната си присъда.

- Сияйният можеше и да ми каже - продължи Инок - къде се намира тялото. Щом е знаел, че го няма в гроба, не може да не е знаел къде мога да го намеря.

- Съмнявам се, че е знаел - каза Юлисис. - Но и да знаеше, пак нямаше право да ти каже. Имаше право единствено да ти връчи протеста си. За останалото имаше грижа ти. Не можеше да се откаже от достойнството си и да ти подсказва какво да правиш. Макар и формално, той продължава да бъде засегнатата страна.

- Понякога - заяви Инок - тези неща могат да докарат човек до лудост. Въпреки инструкциите на Галактическата централа все се намира нещо, което

те изненадва, все има някой капан, в който се набутваш.

- Ще дойде ден - каза Юлисис, - когато няма да е така. Виждам в мечтите си галактиката, може би след хилядолетия, обединена от една култура, като едно огромно поле на разбирателство. Разбира се, местните и расовите отличия ще се запазят. И така трябва. Но над всички тези различия ще властва търпимостта, която ще бъде в основата на нещо, което се изкушавам да нарека братство.

- Говориш почти като землянин - отбеляза Инок. - Подобни надежди са хранили и много от нашите мислители.

- Възможно е - съгласи се Юлисис. - Знаеш, че съм възприел доста неща от Земята. Ако си прекарал на една планета толкова време, колкото съм прекарал аз на твоята планета, не може да не усвоиш поне нещичко от нея. Между впрочем ти направи добро впечатление на веганеца.

- Не забелязах - каза Инок. - Разбира се, той беше коректен и учтив, но това беше всичко.

- Онзи надпис върху надгробната плоча му направи силно впечатление.

- Не съм го поставял, за да правя някому впечатление. Написах го, защото така го усещах. И защото Сияйните ми харесват. Просто се опитах да бъда лоялен към тях.

- Ако не ги притискаха разните галактически фракции - каза Юлисис, - сигурен съм, че веганците биха били готови да забравят инцидента, а това е много по-голям компромис, отколкото си представяш. Нищо чудно, дори при това положение, да застанат на наша страна, ако се стигне до открит конфликт.

- Искаш да кажеш, че са в състояние да спасят станцията?

Юлисис поклати глава.

- Съмнявам се, че някой е способен да го стори. Но ако ни подкрепят, на всички ни в Галактическата централа ще стане по-леко.

Кафеварката бе започнала да пици и Инок отиде да я вземе. Юлисис бе избутал на една страна някои от дрънкулките върху ниската масичка, за да направи място за двете чаши. Инок ги напълни и постави кафеварката на пода.

Юлисис вдигна чашата си, поддържа я малко в ръцете си и после я остави обратно на масата.

- Положението ни никак не е добро - каза той. - Няма го доброто старо време. В Галактическата централа сме доста обезпокоени от всички тези караници и боричкания между отделните раси, от всички тези нападки и контранападки.

Погледна Инок в очите.

- А ти си мислеше, че си живеем приятно и безметежно.

- Не - отвърна Инок, - не е точно така. Знаех, че съществуват противоположни гледища, знаех и за някои проблеми, но откровено казано, мислех си, че това става на едно доста високо равнище - добронамерено, джентълменски.

- Така беше едно време. И преди е имало противоречия, но са били на принципна, етична основа, а не заради някакви специални интереси. Ти знаеш за духовната сила, разбира се - всемирната духовна сила.

Инок кимна.

- Чел съм някои материали. Не ми стана съвсем ясно, но съм готов да я приема. Знам, че има начин да се осъществи контакт с нея.

- Чрез Талисмана - каза Юлисис.

- Точно така. Талисмана. Нещо като машина.

- И така може да се нарече - съгласи се Юлисис. - Въпреки че думата "машина" не е най-удачната. Той е нещо повече от едно обикновено творение на механиката. Той е нещо уникално - втори като него не е изработван. Създаден е от една мистична личност преди десет хиляди земни години. Ще ми се да можем да ти кажа какво представлява и как е конструирана, но се страхувам, че никой не знае това. Правени са опити да се изработи втори Талисман, но досега никой не е успял. Онзи, който го е изработил, не е оставил никакви чертежи, никакво описание, никакви технически данни, нито

един ред. Никой нищо не знае за него.

- Предполагам - каза Инок, - че нямате причини да не искате втори Талисман. Не е някакво свещено табу, искам да кажа. Няма да е светотатство, ако направите още един.

- Ни най-малко - увери го Юлисис. - Всъщност имаме страшна нужда от още един. Защото сега нямаме Талисман. Изчезна.

Инок подскочи от изненада.

- Изчезна? - попита той.

- Изгуби се - каза Юлисис. - Няма го. Може да са го откраднали. Никой не знае.

- Но аз...

Юлисис се усмихна мрачно.

- Нищо не си чувал. Зная. Не е нещо, за което разговаряме често. Не смеем. Не бива да се разчува. Поне известно време.

- Но как може да се скрие подобно нещо?

- Не е толкова трудно. Нали знаеш как действаше - пазителят му го разнасяше от планета на планета, събираха се огромни тълпи. Талисманът се излагаше на показ и чрез него се установяваше контакт с духовната сила. Нямахме установено разписание за движението му - пазителят просто кръстосваше галактиката. Сто и повече земни години можеха да минат между две посещения на някоя конкретна планета. Хората не са знаели кога да очакват поредното посещение. Просто знаят, че ще има такава, макар и неизвестно кога - че някой ден пазителят ще се появи с Талисмана.

- И по този начин с години можете да го запазите в тайна.

- Да - каза Юлисис, - не е никакъв проблем.

- Ръководителите ви знаят, разбира се. Административните органи.

Юлисис поклати глава.

- Малцина са известени. Малцината, на които имаме доверие. В Галактическата централа знаем, разбира се, но ние умеем да си държим езика зад зъбите.

- Тогава защо...

- Защо го казвам на теб. Зная, че не биваше. И аз не зная защо се разприказвах. Всъщност зная. Как ти се харесва, приятелю, ролята на милосърден изповедник?

- Ти си разтревожен - каза Инок. - Не съм предполагал, че ще те видя разтревожен.

- Положението е много странно - додаде Юлисис. - Талисмана го няма вече от няколко години. И никой не знае за това - освен Галактическата централа и... как би ги нарекол... посветените може би - братството на свръхчувствителни същества, които имат грижата за духовното ни устройство. И въпреки че никой нищо не знае, галактиката започва да се разпада, да се пука по шевове. Сякаш Талисманът представлява сила, която, без да го съзнаваме, е сплотявала народите на галактиката, успявала е да ни въздейства дори когато с била невидима.

- Но дори и при това положение той трябва да се намира някъде - изтъкна Инок, - Би трябвало да продължава да ни въздейства. Не може да е бил унищожен.

- Забравяш - напомни му Юлисис, - че без избрания пазител, без екстрасенса, който го обслужва, той не може да действа. Защото машината сама по себе си нищо не прави. Тя служи за посредник между екстрасенса и духовната сила. Тя е просто един придатък на екстрасенса. Усилва способностите на екстрасенса и е нещо като свързващо звено. Дава възможност на екстрасенса да изпълнява задълженията си.

- Смяташ ли, че изчезването на Талисмана има нещо общо с положението тук?

- На земната станция? Е, не директно, но е нещо типично. Това, което става по отношение на станцията, е симптоматично. Има връзка с дребните караници и глупавите вражди, които избухват в много части на галактиката. В доброто старо време борбата щеше да се води... как го нарече...

джентълменски, на принципна и етична основа.

Известно време седяха, без да говорят, заслушани в шума на вятъра, който виеше сред дървените фигури под стряхата.

- Ти не се безпокой - обади се Юлисис. - Това не е твоя грижа. Не биваше да ти казвам. Проявих неблагоприятно отношение.

- Искаш да кажеш, че не бива да го разправам на друга. Можеш да бъдеш сигурен, че няма.

- Знам, че няма - каза Юлисис. - Не съм и помислял, че ще го направя.

- Наистина ли смяташ, че отношенията в галактиката се влошават?

- Едно време - отърча Юлисис - народите бяха единни. Имало е разногласия, естествено, но тези разногласия бяха уреждани, понякога формално и не съвсем задоволително, като и двете страни се стараеха да поддържат престореното съгласие, и, общо взето, успяваха. Защото го желяха. Имахме обща цел - създаването на едно велико братство на всички разумни същества. Защото осъзнавахме, че като цяло всички народи, взети заедно, разполагахме с огромен потенциал от знания и технически умения и че работейки заедно, обединявайки нашите знания и способности, бихме могли да постигнем нещо, което би било много по-голямо и значимо от това, което всяка една нация поотделно е в състояние да сътвори. Имало е проблеми, разбира се, а, както казах, и противоречия, но вървахме напред. Хвърлихме под миндера дребнавите вражди и малките различия и се захванахме с големите проблеми. Вярвахме, че ако решим големите проблеми, малките ще ни изглеждат толкова незначителни, че просто ще изчезнат. Но сега става точно обратното. Наблюдава се тенденцията да се вадят дребните неща изпод миндера и да се раздухват до такива размери, че наистина важните неща остават на заден план.

- Почти като на Земята - каза Инок.

- Да, в много отношения - съгласи се Юлисис. - Макар че в основата си обстоятелствата са твърде различни.

- Нали четеш вестниците, които събирам за теб?

Юлисис кимна.

- Положението не изглежда много розово.

- Отиваме към война - призна Инок без заобикалки.

Юлисис се размърда неспокойно.

- При вас няма войни - каза Инок.

- В галактиката, искаш да кажеш. Не, така, както стоят нещата сега, войни не може да има.

- Прекалено сте цивилизовани.

- Престани да се самоизмъчваш - укори го Юлисис. - Един-два пъти сме били на ръба, но не в последно време. В галактическото братство има много народи, които в началните години на своето развитие са водили войни.

- В такъв случай и за нас има надежда. Като израснем, може и да забравим войната.

- След време - може би.

- Не е ли сигурно?

- Не, не бих казал.

- Работя върху една диаграма - каза Инок. - На базата на статистическата система на Мизар. Диаграмата показва, че скоро ще има война.

- Това се вижда - съгласи се Юлисис - и без диаграми.

- Има и нещо друго. Целта ми беше не просто да разбера дали ще има война. Надявах се диаграмата да покаже как може да се запази мирът. Не може да няма начин. Сигурно има някаква формула. Ако знаехме тази формула или поне ако знаехме къде да я потърсим, кого да попитаме...

- Има един начин - каза Юлисис - да се избегне войната.

- Искаш да кажеш, че...

- Това е драстична мярка. Прилага се само в краен случай.

- А ние не сме ли краен случай?

- Струва ми се, че може би сте. Войната, такава, каквато ще се води на

Земята, би могла да сложи край на хиляди години прогрес, да унищожи цялата култура. Ще остане само някакво жалко подобие на цивилизация. Би могла – напълно е възможно – почти изцяло да ликвидира живота на планетата.

- Това ваше средство – досега използвано ли е!

- Няколко пъти.

- И е давало резултат?

- О, разбира се. Дори не бихме го обсъждали, ако не даваше резултат.

- И може да се приложи на Земята?

- Би могъл да се обърнеш с молба към нас.

- Аз?

- Като представител на Земята. Би могъл да се явиш пред Галактическата централа и да ни помолиш да го приложим. Като представител на твоята раса, можеш да изложиш аргументите си и ще бъдеш изслушан. Ако прецени, че доводите ти са основателни, Централата може да назначи екип, който да разследва случая и въз основа на данните, съдържащи се в техния доклад, ще се вземе и съответното решение.

- Казваш, че аз трябва да подам молбата. А не може ли всеки жител на Земята?

- Всеки, който има достъп. А за да имаш достъп, трябва да знаеш за съществуването на Галактическата централа и ти си единственият човек на Земята, който знае. Освен това ти си един от служителите на Галактическата централа. Имаш дълъг стаж като управител. Ползваш се с добро име. Теб бихме те изслушали.

- Един-единствен човек! Един-единствен човек не може да говори от името на цялата раса.

- Ти си единственият, който има това право.

- Да можеш поне да се консултирам с други представители на моята раса.

- Не можеш. Но дори да можеше, кой щеше да ти повярва?

- И това е вярно – каза Инок.

Разбира се, че беше вярно. На него вече не му изглеждаше никак странна идеята за едно галактическо братство, за една транспортна мрежа, която се простираше сред звездите. Някои неща го учудваха понякога, по усещането за странност до голяма степен бе изчезнало. Макар че, спомни си той, му бяха нужни години – дори и при всички тези веществени доказателства тук, пред очите му, – докато съзнанието му напълно го възприеме. Но ако го кажеше на който и да е друг човек на Земята, щяха да го вземат за луд.

- И какво е това средство? – попита той, почти уплашен от въпроса си, готов да приеме и най-лошото, каквото и да е то.

- Глупостта – отвърна Юлисис.

Инок зяпна от изненада.

- Глупостта? Не те разбирам. И сега сме достатъчно глупави в много отношения.

- Ти имаш предвид интелектуалната глупост, каквато не само на Земята, но из цялата галактика има предостатъчно. Аз ти говоря за нещо като умствена ограниченост. Неспособността да се развиват науката и технологиите, които правят възможна онзи вид война, която би се водила на Земята. Неспособността да се управляват машините, необходими за воденето на този вид война. Връщането назад в умственото развитие, тъй че постиженията на научно-техническия прогрес да станат непонятни на хората. Тези, които имат знания, ще ги забравят. Онези, които нямат, няма да могат да ги придобият. Назад към простотата на колелото и лоста. Това ще направи невъзможна войната в сегашния ѝ вид.

Инок седеше вцепенен и неподвижен, неспособен да проговори, обзет от сковаващ ужас, а през главата му преминаваха една след друга безброй несвързани мисли.

- Казах ти, че това е крайно средство – продължи Юлисис. – Няма как да не е. Предотвратяването на една война коства много усилия. Цената е висока.

- Не, не мога – каза Инок. – Никой не би могъл.

- Може и да не можеш. Но си помисли за следното: ако има война...

- Зная. Ако има война, може да стане и по-лошо. Но това няма да сложи край на войните. Не такова нещо имах предвид. Хората пак ще се бият, пак ще убиват.

- С тояги - каза Юлисис. - Може би с лъкове и стрели. С пушки, докато все още имат пушки и не са им се изчерпали боеприпасите. После няма да знаят как се прави барут или как се добива металът, от който са изработени куршумите, дори няма да знаят как да си направят куршуми. Може и да продължат да се бият, но до всеизстребление няма да се стигне. Няма да загиват цели градове, поразени от атомни бойни глави, защото никой няма да може да изстрелва ракети или да монтира бойни глави - вероятно дори няма да знаят какво е ракета или бойна глава. Съвременните съобщителни средства ще изчезнат. Всички видове транспортни средства, с изключение на най-простите, също ще изчезнат. Войната, освен в ограничен, локален мащаб, ще стане невъзможна.

- Но това би било ужасно - каза Инок.

- Войната също - повтори Юлисис. - Изборът е твой.

- Но колко? - попита Инок. - Колко ще продължи това? Нали глупостта няма да продължи вечно?

- Няколко поколения - отговори Юлисис. - Дотогава действието на - как да го нарека? - лечението/?/ постепенно ще започне да отслабва. Хората полека-лека ще се освободят от слабоумието си и отново ще започнат да се развиват интелектуално. На практика ще им бъде даден втори шанс.

- Биха могли - каза Инок - няколко поколения по-късно да стигнат точно там, където сме днес.

- Не е изключено. Но е малко вероятно. Почти невъзможно е да се повтори културното развитие на една раса. Имате шанса да станете една по-висша цивилизация, с един по-миролюбив народ.

- Прекалено трудно е за един човек...

- И нещо обнадеждаващо - продължи Юлисис, - което би могъл да имаш предвид. Това средство се предлага само на онези раси, които смятаме, че заслужават да бъдат спасени.

- Трябва да ми дадеш време - каза Инок.

Но знаеше, че не разполага с никакво време.

23.

Човек щеше да си има работа и изведнъж щеше да се окаже неспособен да я върши. Нито пък останалите около него щяха да продължат да правят това, което са правели по-рано. Защото щяха да им липсват знанията и подготовката, за да изпълняват предишните си задължения. Може би щяха да упорстват - сигурно щяха да упорстват известно време, но вероятно не за дълго. И тъй като никой нямаше да може да си върши работата, фирмата или корпорацията, или предприятието щеше да прекрати дейността си. Просто щеше да спре. И не само защото нямаше да има кой да работи или да организира нещата тъй, че дейността да продължи, а също и затова, защото транспортът и комуникациите - необходимо условие за всяка дейност - също щяха да спрат да действат.

Нито локомотивите, нито самолетите и корабите щяха да се движат, защото нямаше да има кой да ги задвижва. Хората, притежаващи нужната квалификация, щяха да забравят как се управляват. Някои може би щяха да продължат да правят опити - с трагични последици. Отделни хора вероятно щяха да запазят смътен спомен как се управлява кола или камион, или автобус, защото това са прости дейности и шофирането става нещо като втора природа. Но още при първата повреда щяха да станат неизползваеми, защото никой нямаше да има технически знания, за да ги поправи.

Нямаше да минат и няколко часа, и човешкият род щеше да се озове в един свят, където разстоянието отново щеше да се превърне в основен фактор. Светът щеше да стане по-голям, океаните - трудно преодолими, а преходът от

една миля - дълъг път. След няколко дена щеше да настъпи паника, обзети от ужас тълпи щяха да хукнат да се спасяват от една ситуация, която никой нямаше да разбира.

Колко време, запита се Инок, щеше да мине, докато един град изразходва и последните си запаси от храна по складовете и започне да гладува? Какво щеше да стане, когато спреше токът? Колко време, при това положение, едно безполезно парче хартия или една сечена монета щеше да запази стойността си?

Нямаше да има движение на стоки; търговията и производството щяха да загинат; правителството щеше да се превърне в една сянка, която нямаше да разполага нито със средствата, нито с интелекта, необходими за понататъшното му функциониране; комуникациите щяха да се разпаднат; нямаше да има ред и законност; светът щеше да премине през един нов дивашки период и после бавно щеше да започне да се приспособява. Това приспособяване щеше да отнеме години и докато продължаваше този процес, щеше да настане глад и мор, неопикуема мизерия и отчаяние. С времето нещата щяха да се установят, светът щеше да свикне с новия си начин на живот, но в преходния период мнозина щяха да загинат, а много други щяха да загубят всичко, което представляваше смисълът и целта в живота им.

Но щеше ли всичко това, колкото и да бе лошо, да е по-лошо от войната?

Мнозина щяха да умрат от студ и глад, и болести (защото медицината щеше да сподели съдбата на всичко останало), но милиони хора щяха да бъдат спасени от унищожителната огнена стихия на ядрената реакция. От небето нямаше да се изсипе радиоактивен прах, водите щяха да останат чисти, а земята - плодородна. Като минеше първият етап на промяната, пред човешкия род се откриваше възможност да продължи да живее и да изгради едно ново общество.

Ако човек можеше да е сигурен, каза си Инок, че ще има война, че войната е неизбежна, изборът нямаше да е толкова труден. Но винаги съществуваше възможността светът да избегне войната и крехкият, несигурен мир да бъде запазен. В такъв случай нямаше да има нужда от ужасното средство за премахване на войната, което галактиката предлагаше. Преди да вземе решение, каза си той, човек трябваше да е сигурен. А как можеше да е сигурен? Според диаграмите в чекмеджето на писалището му щеше да има война. Много дипломати и наблюдатели смятаха, че предстоящата мирна конференция няма да постигне нищо друго, освен да ускори войната. И въпреки всичко човек не можеше да е сигурен.

И дори да беше, как можеше, запита се Инок, един човек - един-единствен човек - да поеме отговорността да се разпорежда като Господ с целия свят? Кое даваше право на един човек да вземе решение, което засяга съдбата на всички останали, на милиарди човешки същества? И ако все пак вземеше това решение, можеше ли някога да докаже правотата на своя избор?

Можеше ли човек да реши кое е по-лошо - евентуалната война или глупостта? Отговорът, изглежда, беше, че не може. И в двата случая нямаше как да се изчислят възможните загуби.

Вероятно след време щяха да се намерят разумни доводи в полза на едното или другото решение. Ако разполагаше с време, у човек можеше да се оформи някаква увереност, която да му позволи да стигне до едно решение, което, макар и може би не най-правилното, щеше поне да е в съгласие с неговата съвест.

Инок стана и отиде до прозореца. Шумът от стъпките му отекна глухо в станцията. Погледна часовника си и видя, че минава полунощ.

В галактиката имаше народи, помисли си той, които вземаха бързи и точни решения по почти всички въпроси, светкавично откриваха изход и от най-заплетената ситуация, ръководени от логически принципи, които бяха по-конкретни и недвусмислени от онова, което човешкият род бе способен да сътвори. Това беше много хубаво, разбира се, в смисъл, че решенията се вземаха бързо, но при тази бързина не се ли пренебрегваха, а може би и напълно изключваха, някои от тъкмо онези аспекти на проблема, които за

човешкия род биха могли да бъдат от по-голямо значение и от самото решаване на проблема.

Застанал прав до прозореца, Инок се загледа в зелените с лунна светлина поля, които стигаха до тъмните очертания на гората. Облаците се бяха разпръснали и нощта бе спокойна. Това парче земя винаги щеше да бъде спокойно, защото бе затънтено и се намираше далеч от каквато и да е евентуална цел на атомно нападение. Като се изключи твърде малката вероятност в древността тук да е станало някое невлязло в историята, отдавна забравено незначително сражение, на това място никога не бе имало военни действия, нито пък щеше да има. И въпреки това нямаше да избегне общата съдба – отровена почва и вода, – ако светът изведнъж, в един фатален час на безумие, пуснеше в употреба цялата мощ на ужасните си оръжия. Тогава небесата щяха да се изпълнят с радиоактивен прах, който щеше да се изсипе върху земята и вече нямаше да има значение къде се намира човек. Рано или късно войната щеше да дойде при него, ако не като ослепителен, чудовищен взрив, то под формата на смъртоносен сняг, падащ от небето.

Върна се от прозореца при писалището, взе вестниците, които бяха пристигнали със сутрешната поща, и започна да ги подрежда един върху друг. Тогава забеляза, че Юлисис бе забравил да вземе със себе си купчината вестници, приготвени за него. Трябва да е бил много разтревожен, каза си той, иначе не би забравил да вземе вестниците. Господ да ни е на помощ, помисли си той, защото и двамата си имаме своите проблеми.

Това бе един доста натоварен ден и сега си даде сметка, че успя да прочете само две или три статии в "Таймс", все за предстоящата мирна конференция. Прекалено много неща се случиха през този ден, прекалено много неприятни неща.

Цели сто години, помисли си той, всичко вървеше нормално. Имал бе и добри, и лоши дни, но, общо взето, животът му бе протекъл спокойно и без тревожни инциденти. И ето че настъпи днешният ден, и спокойствието на всички тези години отиде по дяволите.

Едно време хранеше надеждата, че Земята ще бъде приета за член на галактическото семейство и че той самият ще бъде емисарят, който ще ѝ издейства това признание. А сега всичките му надежди рухваха, и то не само защото станцията можете да бъде закрыта, а и поради факта, че самото закриване можеше да бъде обосновано с дивашината на човешкия род. Разбира се, Земята щеше да стане изкупителна жертва на политическите игри в галактиката, но позорният печат, веднъж поставен, трудно можеше да бъде изтрит. Във всеки случай, дори това да бе възможно, Галактическата централа би била вече склонна да наложи на планетата едно крайно унижително средство за нейното спасяване.

Все пак, даваше си сметка той, имаше нещо, което можеше да бъде запазено. Можеше да остане на Земята и да предаде на земните хора цялата информация, която бе събирал през годините и записвал – педантично, с най-големи подробности, заедно със своите собствени впечатления, изобщо всичко, което му се бе случило, дори и най-дребното – в дългите редици от дневници, подредени върху етажерката на стената. Щеше да им предаде и извънземната литература, която бе получил, прочел и съхранил. А също и разните предмети и джунджурии, дошли от чуждите светове. От всичко това хората на Земята биха могли да научат нещо, което да им помогне да извървят пътя, водещ до звездите и до онова по-висше знание и по-дълбока мъдрост, които бяха тяхно неотменимо право – може би неотменимото право и наследството на всички разумни същества. Но този ден беше далече, а сега се отдалечаваше повече от всякога след всичко случило се днес. А информацията, с която разполагаше и която с толкова труд бе събирал в течение на почти цяло столетие, бе толкова недостатъчна в сравнение с всички онези знания, които би могъл да натрупа след още сто – или хиляда – години, че дори му беше неудобно да я предлага на своя народ.

Да имах малко повече време, помисли си той. Но, разбира се, никога нямаше да има достатъчно време. Нямаше го сега, нямаше да го има и в

бъдеше. Колкото и векове да посветеше на това дело, в галактиката имаше толкова много знания, че наученото до момента винаги щеше да му се струва нищожно малко.

Отпусна се тежко на стола пред писалището и сега, за пръв път, се запита дали е способен да стори това - дали е способен да напусне Галактическата централа, да се откаже от галактиката заради една-единствена планета, макар и това да бе неговата родна планета.

Изтерзаният му мозък се мъчеше да открие отговора, но отговор нямаше.

Беше сам.

А сам човек трудно можеше да устои на напора и на Земята, и на галактиката.

24.

Слънчевата светлина, която струеше през прозореца, го събуди, но миг-два той остана на мястото си, без да помръдне, за да се наслади на топлината. Имаше нещо приятно в тази ярка светлина, нещо успокояващо и за миг се опита да забрави грижите и тревожните въпроси. Но усети, че се канят да го връхлетят, и отново затвори очи. Може би, ако поспеше още малко, щяха да се махнат и изчезнат някъде и когато се събудеше по-късно, нямаше да ги има.

Но нещо не беше наред, нещо друго, освен грижите и въпросите.

Вратът и раменете го боляха, цялото му тяло сякаш се бе схванало, а възглавницата беше прекалено твърда.

Отново отвори очи, подпря се на ръцете си, за да се изправи, и разбра, че не се намира в леглото си. Седеше на стола и вместо върху възглавницата, главата му лежеше върху писалището. Примлясна един-два пъти, за да провери вкуса в устата си, и установи, че е тъкмо толкова лош, колкото очакваше да е.

Изправи се бавно на крака, протегна се и се разкърши, за да раздвижи вдървените си жили и мускули. И още докато стоеше прав, се появиха спотайвалите се неизвестно къде грижи и тревоги, и ужасно напористи въпроси, и се опитаха да го обсебят. Но той ги отпъди от себе си, макар и не съвсем успешно, но достатъчно уверено, за да ги принуди да отстъпят малко назад и да се свият, готови всеки момент да го връхлетят отново.

Отиде до печката и потърси кафеварката, после се сети, че предишната вечер я бе поставил на пода до ниската масичка. Върна се да я вземе. Двете чаши все още бяха на масата, по дъното им личеше тъмнокафявата утайка от кафето. Сред купчината от извънземни вещи, които Юлисис бе избутал настрана, за да отвори място за чашите, беше и пирамидата от сфери, която се бе катурнала на една страна, но продължаваше да искри и да проблясва, като всяка сфера се въртеше обратно на посоката на съседните ѝ сфери.

Инок протегна ръка и я вдигна. Прокара внимателно пръсти по основата, върху която бяха положени сферите, опитвайки се да открие нещо - някакво лостче, някаква вдлъбнатина, някакво езиче, някакво копче, - с което да се включва или изключва, но не откри нищо, което можеше да служи за тази цел. Предварително знаеше, че няма да намери нищо, защото и преди я бе разглеждал. И въпреки това вчера Луси направи нещо, което я задейства и все още продължаваше да действа. Работеше вече повече от дванайсет часа и до този момент без никакъв резултат. Или по-точно, помисли си той, без никакъв видим резултат.

Постави я обратно на масата, сложи чашите една в друга и ги вдигна. После се наведе и взе кафеварката от пода. Но през цялото време не отделяше очи от пирамидата от сфери.

Направо да се побъркаш, каза си той. По нея нямаше нищо, с което можеше да се включи, и въпреки това Луси бе намерила начин да я включи. А сега нямаше как да я спре - макар че сигурно беше без значение дали работи или не.

Върна се при мивката с чашите и кафеварката.

В станцията цареше тишина – тежка, потискаща тишина; макар че, каза си той, тягостното усещане вероятно бе плод на собственото му въображение.

Прекося стаята, за да отиде до апарата за съобщения, и видя, че плаката е чиста. През нощта не бяха пристигнали никакви съобщения. Каза си, че постъпи глупаво, като дойде чак тук, за да провери, защото ако имаше някакво съобщение, звуковият сигнал щеше да е включен и щеше да звучи дотогава, докато не го изключеше.

Възможно ли бе, запита се той, станцията да е вече изоставена и движението отклонено в друга посока, за да я заобикаля? Но това едва ли бе възможно, защото изоставянето на земната станция би означавало, че и станциите след нея трябва да бъдат изоставени. В системата, която покриваше този спирален клон, не съществуваха преки линии, които да позволят пренасочването на трафика. Не беше необичайно часове наред, дори цял ден да няма пътници. Движението беше неритмично и не се подчиняваше на някакъв график. Понякога се налагаше да бъдат задържани предварително заявени пътувания, докато се освободят съоръженията за тяхното приемане, а друг път се случваше да няма никакво движение и апаратите бездействаха, както бездействаха в момента.

Нерви, помисли си той, нервите ми изневеряват. Преди да затворят станцията, щяха да го уведомят. Учивостта, ако не друго, ги задължаваше да сторят това.

Отиде до печката и сложи кафето. В хладилника намери една опаковка от полуготовата каша, приготвена от някакво житно растение, отглеждано на една от обраслите с джунгли планети на Дракон. Извади я, но после я върна обратно и взе последните две яйца от дузината, която Уинс, раздавачът, му донесе от града преди около седмица.

Погледна си часовника и видя, че е спал по-дълго, отколкото предполагаше. Почти беше време да излиза на всекидневната си разходка.

Сложи тигана на печката и отмери с лъжицата една бучка масло. Изчака маслото да се разтопи и тогава чукна яйцата.

Днес пък, помисли си той, може и да не изляза на разходка. Това щеше да е първият случай, когато пропускаше разходката си, като се изключат онези един-два пъти, когато навън бушуваше буря. Но това, че досега винаги го бе правил, каза си той предизвикателно, не бе достатъчно основание да го прави винаги. Просто щеше да пропусне тази разходка, а по-късно щеше да излезе да си прибере пощата. Можеше да използва времето, за да отхвърли всичката работа, която не успя да свърши вчера. Вестниците все още бяха струпани върху масата, в очакване на бъдат прочетени. Все още не бе попълнил дневника си, а това щеше да отнеме много време, защото най-подробно и точно трябваше да опише онова, което се бе случило, а доста неща се бяха случили вчера.

Още от деня на откриването на станцията за него бе станало закон никога да не претупва работата си по дневника. Понякога се случваше да закъснява с вписването на всички факти, но това, че закъснява или че има много работа, досега никога не бе ставало причина да съкрати дори една дума от онова, което смяташе, че трябва да запише, за да е казал всичко, което имаше да казва.

Инок отправи поглед към отсрещната стена с подредените по рафтовете дълги редици дневници и си представи – с гордост и задоволство – колко е богата и пълна информацията в тях. Между кориците на тези томове се намираха записките му от почти век насам и досега не бе прескочил нито един ден, без да го опише.

Това беше неговото наследство, помисли си той, неговият дар за човечеството. Това беше неговата лепта, която щеше да му даде право да се завърне при човешкия род. Тук беше всичко, което бе видял и чул, и мислил по време на почти стогодишното си общуване с извънземните народи на галактиката.

Докато погледът му се разхождаше по дългите редици дневници,

въпросите, които бе отпъдил настрана, отново го връхлетяха и този път нямаше как да ги отхвърли. Бе успял да ги държи на разстояние известно време, колкото да даде възможност на главата си да се избистри, тялото му да се посъживи. Но сега престана да се съпротивлява. Прие ги, защото нямаше как да ги избегне.

Изсипа яйцата от тигана в приготвената от по-рано чиния. Донесе кафеарката и седна да закусва.

Отново погледна часовника си.

Все още имаше време да направи всекидневната си обиколка.

25.

Луис го чакаше при извора.

Инок го забеляза още отдалече и усети как у него се надига гняв при мисълта, че може би го чака, за да му каже, че не е успял да уреди връщането на тялото на Сияйния, че нещо се е случило, че е срещнал непредвидени трудности.

И сега, докато тези мисли минаваха през главата му, си спомни как предишната вечер бе заплашил да убие всеки, който се опита да попречи на връщането на тялото. Може би, каза си той, не постъпи много умно, като ги изприказва тези приказки. Запита се дали изобщо е способен да убие човек. Нямаше да му е за пръв път, но онова беше много отдавна и тогава въпросът опираше до това, дали да убие, или да бъде убит.

За миг затвори очи и още веднъж видя онзи склон и дългата верига от войници в подножието, видя ги как настъпват сред облаците дим и си даде сметка, че тези мъже се катерят нагоре по склона с една-единствена цел – да убият него и неговите другари, които се намираха на върха на склона.

Това също не беше първата му среща със смъртта, нито пък щеше да бъде последната, но всички онези години, през които бе убивал, в последна сметка се свеждаха до този един-единствен миг – не до онова, което последва, а до този дълъг и ужасен миг, в който видя как войнишките вериги целенасочено крачат нагоре по склона, за да го убият.

Тъкмо в този момент бе прозрял цялото безумие на войната: нелепия й повод, който след време съвсем се обезсмисляше; сляпата омраза, която трябваше да се подхранва дълго след като е забравен случаят, породил тази омраза; пълният абсурд на това, че, убивайки или причинявайки мъка, един човек може да докаже правотата си или да отстоява принципите си.

Някъде в далечното си минало, помисли си той, в началото на своята история, човешкият род бе възприел едно безумие като свой принцип и упорито го прилагаше, а днес беше готов в името на това превърнало се в принцип безумие, ако не да се самоунищожи, то поне да погуби всички онези ценности, материални и духовни, които бе изграждал в продължение на много изпълнени с труд столетия и които олицетворяваха човешката му природа.

Луис седеше на един съборен дънер, но когато Инок го доближи, се изправи на крака.

– Реших да ви почакам тук – каза той. – Надявам се, че нямате нищо против.

Инок прекрачи извора.

– Тялото ще бъде тук утре привечер – съобщи Луис. – От Вашингтон до Мадисън ще го докарат със самолет, а оттам дотук с камион.

Инок кимна одобрително.

– Радвам се да го чуя.

– Настояха – каза Луис – още веднъж да ви питам какво е това тяло.

– Обясних ви снощи – отговори Инок, – че нищо не мога да ви кажа. Бих искал да мога. От години се мъча да измисля някакъв начин да го кажа, но е просто невъзможно.

– Това тяло има извънземен произход – заяви Луис. – Сигурни сме в това.

- Вие смятате така - каза Инок, без да го отрича.

- Къщата също - продължи Луис.

- Къщата - реагира Инок остро - е построена от моя баща.

- Но нещо е станало с нея - настоя Луис. - Не е същата, каквато я е построил баща ви.

- Годишите всичко променят - каза Инок.

- Всичко, освен вас.

Инок му се ухили.

- Това, изглежда, ви дразни - отбеляза той. - Смятате, че е нещо нередно.

Луис поклати глава.

- Не, не мисля така. Всъщност нищо не си мисля. След толкова години наблюдения свикнах да ви възприемам такъв, какъвто сте, заедно с всичко, което ви заобикаля. Не да ви разбирам, естествено, а да ви приемам безрезервно. Понякога си казвам, че съм луд, но бързо ми минава. Опитвал съм се да не ви досаждам. Старал съм се нещата да остават точно такива, каквито са. И сега, когато се запознах с вас, съм доволен, че съм постъпвал така. Но това, което правим, е грешка. Държим се тъй, сякаш сме врагове, като две настръхнали едно срещу друго кучета - не е хубаво. Мисля, че нас двамата ни свързва нещо. Тук става нещо странно и не бих желал да направя каквото и да е, което би се изтълкувало като вмешателство.

- Вече го сторихте - отсеке Инок. - По-лошо от това, че откраднахте тялото, не можехте да направите. Ако си бяхте поставили за цел да ми навредите, нищо по-лошо не можехте да измислите. И не става дума само за мен. Дори изобщо не става дума за мен. На целия човешки род навредихте!

- Не ви разбирам - каза Луис. - Съжалявам, но не ви разбирам. Онзи надпис върху плочата...

- Това беше моя грешка - прекъсна го Инок. - Изобщо не трябваше да поставям тази плоча. Но тогава ми се струваше, че постъпвам правилно. Не очаквах, че ще се появи някой и ще започне да си пъха носа навсякъде...

- Приятел ли ви беше?

- Приятел ли? А, имате предвид тялото. Ами не съвсем. Не точно това лице.

- Сега, като разбрах какво съм сторил - каза Луис, - съжалявам.

- От това полза няма - отвърна Инок.

- Има ли нещо - каквото и да е, - с което мога да ви бъда полезен? Нещо повече от това да върна тялото?

- Да - отговори Инок, - може би ще имам нужда от вашата помощ.

- Казвайте - отзова се Луис веднага. - Стига да мога...

- Възможно е да ми потрябва камион. За да натоваря и откарам някои неща. Дневници, някои вещи. Може да ми потрябва всеки момент.

- Ще ви осигуря камион - каза Луис. - Ще бъде на ваше разположение. И помощници ще осигуря за товаренето.

- Може да се наложи да разговарям с някой, който разполага с власт. Най-висша власт. Президента. Държавния секретар. Може би ООН. Не зная. Трябва да обмисля. И не само ще имам нужда да ми се осигури връзка с тях, но ще ми трябват и някакви гаранции, че ще се вслушат в това, което ще им кажа.

- Ще уредя - продължи Луис - да докарат подвижна късовълнова станция. Ще бъде в постоянна готовност.

- И някой, който да се вслуша в думите ми?

- Точно така - отвърна Луис. - Когато посочите.

- И още нещо.

- Само кажете - откликна Луис.

- Да забравите всичко, ако се наложи - каза Инок. - Може и да нямам нужда от всичко това. Нито от камиона, нито от останалото. Може би нещата ще си останат такива, каквито са сега. В такъв случай ще можете ли - вие и останалите замесени - да забравите цялата история?

- Мисля, че ще можем - отвърна Луис. - Но ще продължа да ви

наблюдавам.

- Нямам нищо против - каза Инок. - По-нататък може и да ми потрябва вашата помощ. Но никакви опити за намеса отсега нататък.

- Сигурен ли сте - попита Луис, - че това е всичко?

Инок поклати глава.

- Друго няма. Останалото трябва сам да свърша.

Може би, помисли си той, каза повече, отколкото трябва. Защото как можеше да бъде сигурен, че този човек заслужава доверие? Как можеше да се довери на когото и да е?

И все пак, ако решише да напусне Галактическата централа и да заложи на Земята, можеше да му потрябва помощ. Извънземните можеше и да не му разрешат да вземе със себе си дневниците и чуждоземните подаръци. Ако искаше да ги измъкне от станцията, трябваше да действа много бързо.

Но искаше ли да напусне Галактическата централа? Можеше ли да се откаже от галактиката? Можеше ли да отхвърли предложението да стане управител на друга станция на някоя друга планета? В решителния час щеше ли да е способен да прекъсне завинаги връзките си с всички онези далечни народи и с криещите толкова тайни звезди?

А вече бе предприел стъпки тъкмо към такъв изход.

Тук, през последните няколко минути, без много да се замисля, сякаш вече бе взел окончателно решение, бе подготвил план за оставането си на Земята.

Стоеше умълчан и замислен, озадачен от стъпките, които бе предприел.

- Тук винаги ще има някой - обади се Луис. - Тук, при този извор. Ако не съм аз, ще е някой, който може да се свърже с мен.

Инок кимна разсеяно.

- Някой ще ви пресреща всяка сутрин по време на вашата разходка - добави Луис. - А и вие можете по всяко време да ни потърсите на това място.

Сякаш правим заговор, помисли си Инок. Също като хлапета, които си играят на стражари и апаши.

- Трябва да тръгвам. Време е да си взема пощата, Уинс ще се чуди какво е станало с мен.

Закрачи нагоре по хълма.

- Довиждане - извика Луис.

- Да, довиждане - отвърна му Инок.

С учудване усети, че вътре в него се разлива някаква приятна топлина. Сякаш нещо, което до този момент не е било наред, изведнъж се е оправило. Сякаш е намерил нещо, което е смятал за загубено.

26.

Инок пресрещна раздавача някъде по средата на пътя, който водеше до станцията. Старата таратайка се движеше бързо, подскачайки по обраслите с трева коловози, минавайки със свистене през надвисналите клони на храстите, които растяха край пътя.

Уинс натисна рязко спирачките, когато забеляза Инок, но не слезе от колата.

- Минал си напърно - каза Инок, като се приближи до него. - Или може би си променил маршрута?

- Нямахте те при пощенската кутия - каза Уинс, - а трябваше непременно да те видя.

- Някакво важно писмо ли?

- Не, не е писмо. Заради Ханк Фишър. Слязъл е в Милвил, черпи всички наред в кръчмата на Еди и плещи каквото му падне.

- Не се случва често Ханк да черпи.

- На всички разправя, че си се опитал да отвлечеш Луси.

- Не съм я отвлечал - каза Инок. - Ханк се опитал да я нашиба с камшика и аз я прибрах, докато му мине яда.

- Не биваше да правиш това, Инок.

- Може и да си прав. Но Ханк искаше да я пребие от бой. Дори беше успял да я удари един-два пъти.

- Ханк е решил да ти създаде неприятности.

- Знаем, закани ми се.

- Казва, че си я отвлякъл, после си се уплашил и си я върнал у тях. Казва, че си я скрил в къщата си и когато се опитал да разбие вратата, за да си я прибере, ударил на камък. Казва, че имаш много странна къща. Казва, че счупил една брадва, когато я стоварил върху прозореца.

- Нищо странно няма в къщата - отвърна Инок. - Ханк просто си измисля.

- Все още няма страшно - успокой го раздавачът. - Посред бял ден никой разумен човек не би се подвел по приказките му. Но като падне нощта и се изпонапият, няма да са толкова разумни и някои от тях могат да тръгнат насам.

- Сигурно им разправя, че дяволът се е вселил в мен.

- Само това да беше - каза Уинс. - Послушах го малко, преди да потегля.

Бръкна в пощенската чанта, извади пакета с вестници и ги подаде на Инок.

- Трябва да ти кажа нещо, Инок. Нещо, което може би не съзнаваш. Няма да е трудно да се насъскат много хора срещу теб - като се има предвид начинът ти на живот и всичко останало. Ти си особен. Не, не искам да кажа, че нещо не ти е в ред - аз те познавам и съм убеден, че си нормален човек, - по някой, който не те познава, лесно може да добие грешна представа за теб. Досега не са те закачали, защото просто не си им давал никакъв повод да те закачат. Но ако с приказките си Ханк успее да ги насъска...

Уинс не довърши мисълта си. Остави я да виси във въздуха.

- За хайка ли намекваш? - попита Инок.

Уинс кимна безмълвно.

- Благодаря - каза Инок. - Признателен съм, че ме предупреди.

- Вярно ли е - попита раздавачът, - че никой не може да влезе в къщата ти?

- Да, вярно е - призна Инок. - Не могат да я разбият, не могат и да я запалят. Изобщо нищо не могат да й направят.

- Щом е тъй, на твоє място бих си кротувал тази нощ. Бих си стоял вкъщи. Не бих рискувал да изляза навън.

- Може и да те послушам. Съветът ти ми изглежда добър.

- Е, това беше всичко, струва ми се - каза Уинс. - Помислих си, че е редно да знаеш. Изглежда, трябва да се върна на заден ход до шосето. Изключено е тук да обърна.

- Карай нататък до къщата. Там има място.

- Не е далеч до шосето - каза Уинс. - Ще се оправя.

Колата потегли бавно назад.

Инок остана на мястото си, загледан след нея.

Вдигна тържествено ръка за поздрав, когато колата започна да влиза в един завой, зад който щеше да се скрие от погледа му. В отговор Уинс му махна с ръка и после колата потъна в шубраците, които плътно обгръщаха пътя и от двете страни.

Инок се обърна бавно и с тежки стъпки пое обратно към станцията.

Тълпа, помисли си той, господи, само тълпа ми липсваше!

Една крещяща тълпа от хора пред станцията, блъскаща по вратите и прозорците, обсипваща я с куршуми - това вече щеше да сложи край и на последната искрица надежда, ако все още имаше някаква надежда Галактическата централа да преразгледа решението си за затваряне на станцията. Една такава демонстрация щеше да бъде още един силен аргумент в подкрепа на искането да се прекрати навлизането в този спирален клон.

Защо става тъй, попита се той, че злото никога не идва само? С години нищо не се бе случвало, а сега, в продължение само на няколко часа, се случиха толкова много неща. Сякаш всичко работеше против него.

Ако тук се появеше тълпа, това не само щеше да предреши съдбата на станцията, но щеше да означава, че и на него не му остава друг избор, освен да приеме предложението да стане управител на някоя друга станция. Щеше да му бъде невъзможно да остане на Земята, дори и да го желаше. И изведнъж се сепна при мисълта, че това би могло да доведе и до оттеглянето на предложението за друга станция. Защото след появяването на една ревяща, жадна за кръвта му тълпа към него самия можеше да бъде отправено същото онова обвинение във варварство, което сега се отправяше срещу човешкия род като цяло.

Може би, каза си той, трябваше да отиде при извора и пак да се срещне с Луис. Може би щеше да се намери някакъв начин да се възпре тълпата. Но знаеше, че ако отиде при него, ще трябва да му дава обяснения и можеше да се наложи да каже прекалено много. Хората можеше и да не повярват на всички приказки на Ханк Фишър и тогава цялата история щеше да отшуми, без да предприемат нещо.

Реши да се затвори в станцията и да се надява, че всичко ще мине добре. Може би в станцията нямаше да има пътник, когато се появеше тълпата – ако наистина се появеше, – и инцидентът щеше да остане незабелязан от Галактическата централа. Ако имаше късмет, можеше и така да стане. А според закона за балансиране на крайностите му се полагаше и малко късмет. През последните няколко дни късметът определено го бе отбягвал.

Стигна до счупената порта, която водеше към двора, и се спря, за да огледа къщата, опитвайки се, кой знае защо, да си я представи като къщата, която познаваше в детството си.

Изглеждаше такава, каквато винаги е била, непроменена, с изключение на това, че едно време на всички прозорци имаше надиплени завеси. Дворът около нея се бе променил с годините: люляците след всяка пролет ставаха все по-гъсти и преплетени, брястовете, които баща му бе посадил, от малки фиданки се бяха превърнали в могъщи дървета, жълтите рози до кухнята ги нямаше, станали жертва на една отдавна забравена зима, цветните лехи бяха изчезнали, а лехата с билки и подправки тук до портата бе обрасла с трева и задушена от бурените.

Старият каменен зид, който навремето се издигаше от двете страни на портата, сега не беше нещо повече от една гърбица върху земята. Сковаващите студове на стотина зими, плъзналите по него треви и бурени и дългите години на немара бяха оставили своя отпечатък, и след още сто години, помисли си той, щеше да се изравни със земята и от него нямаше да остане никаква следа. По-надолу в полето, по протежение на подкопания от ерозията склон, имаше дълги участъци, където зидът бе напълно изчезнал.

Всичко това бе станало отдавна, а той едва сега го забелязваше. Запита се защо тъкмо сега му обръща внимание. Дали не беше защото сега имаше вероятност отново да се върне на Земята, макар и никога да не бе напускал нейната почва, нейното слънце и нейния въздух? Но въпреки че телом никога не бе я напускал, в продължение на повече години, отколкото са отредени на обикновените хора, той бе жител не на една, а на много планети, пръснати сред далечните звезди.

И както си стоеше, огрян от късното лятно слънце, изведнъж потрепера от студения полъх, който сякаш вееше от някое незнайно измерение на нереалността, и за пръв път си зададе въпроса (защото досега не му се бе налагало), що за човек е. Не е ли един несретник, чийто живот не е нито като на извънземните, нито като на земните хора; който дължи вярност и на едните, и на другите; чиито единствени спътници във времето и пространството са сенките на миналото, независимо от това кой живот ще избере – земния или звездния? Един културен мелез, неспособен да разбере нито Земята, нито звездите, длъжник и на едната, и на другата страна, но отказващ да си плати дълговете? Или един бездомник, един скиталец с вързани крака, който не знае що е добро и що е зло, тъй като е виждал толкова абсурдно различни (но напълно логични) варианти на доброто и злото?

Докато се изкачваше по хълма над извора, бе изпълнен с топлинота,

радостно чувство, че си възвръща мястото сред хората, че отново става член на човешкия род, че заедно с други хора става участник в едно момчешко съзаклятие. Но щеше ли да успее да се нагоди към техните представи за човек – и дори да успееше или да се помъчеше да се нагоди, какво щяха да кажат за почти стогодишната му вярност към Галактическата централа? Изобщо искаше ли, запита се той, да се вмести в техните представи?

Мина бавно през портата, но въпросите продължаваха да измъчват мозъка му, онзи безкрайно дълъг низ от въпроси, за които нямаше отговор. Всъщност това не беше вярно – проблемът беше, че имаше прекалено много отговори.

Може би Мери, Дейвид и останалите щяха да го посетят тази вечер и тогава можеше да обсъди всичко с тях, помисли си той, но изведнъж се сети.

Нямаше да дойдат. Нито Мери, нито Дейвид, нито някой друг. В продължение на години го бяха навестявали, но повече нямаше да идват, защото магията се бе развалила, бляновете бяха разбити и сега беше сам.

Сам, както винаги, каза си той с горчивина. Всичко е било блян, реално никога не са съществували. В продължение на години се бе самозалъгвал – най-охотно и съзнателно се бе самозалъгвал, населявайки този малък кът край камината с творенията на своето въображение. Служейки си с едно чуждоземно изкуство, зажаднял в самотата си за човешки образи и човешки звуци, бе създавал същества, които всички сетива, с изключение на осезанието, възприемаха като реални.

Само дето не се вмести в нишии представи за нравственост.

Полухора, полусенки, каза си той. Бедни, нещастни хора – сенки, които не принадлежаха нито към света на хората, нито към света на сенките.

Хора сред сенките, сенки сред хората.

Мери, ако знаех, само ако знаех, никога нямаше да го сторя. Щях да се примиря със самотата.

Сега вече нищо не можеше да се направи. С нищо не можеше да им помогне.

Какво ми има? – запита се той.

Какво се е случило с мен?

Какво става?

Вече дори не можеше да разсъждава логично. Беше решил да се затвори в станцията, за да избегне евентуалната среща с тълпата, а не можеше да се затвори в станцията – на смрачаване Луис трябваше да върне тялото на Сияйния.

И ако тълпата се появи по същото време, когато Луис се върне с тялото, тук щеше да настане истински ад. Поразен от тази мисъл, Инок се чудеше какво да прави.

Ако предупредеше Луис за опасността, той можеше да се откаже да върне тялото. А трябваше да го върне. До края на тази нощ Сияйният трябваше да бъде положен в своя гроб.

Реши да поеме риска.

Тълпата можеше и да не се появи. Пък и да се появи, щеше да намери начин да се справи с нея.

Щеше да измисли нещо, каза си той.

Трябваше да измисли нещо.

27.

В станцията беше толкова тихо, колкото и преди да излезе. Не бяха пристигнали никакви съобщения и цялата апаратура бе утихнала – не се чуваше дори обичайното бръмчене.

Инок постави пушката върху масата и пусна пакета с вестниците до нея. Съблече си сакото и го окачи върху облегалката на стола.

Трябваше да прочете вестниците, и то не само днешните, но и вчерашните. И дневника имаше да попълва, а дневникът, напомни си той, щеше да му отнеме много време. Щеше да запълни няколко страници, дори ако пишеше

сбито, а трябваше да бъде и логично, и последователно, за да изглежда тъй, сякаш вчерашните събития са описани вчера, а не цял ден по-късно. Всяка една случка трябваше да бъде описана, с всички аспекти на случилото се, с неговите собствени реакции и размисления. Винаги се бе придържал към този начин на писане, така щеше да постъпи и днес. А досега винаги бе успявал да пише по този начин, защото си бе създавал една малка, специална ниша, която не беше нито на Земята, нито на галактиката, а се намираше в онова неопределено измерение, което можеше да се нарече съществуване – и бе работил вътре в параметрите на тази специална ниша подобно на средновековен монах, работещ в своята килия. Беше си избрал ролята на наблюдател, на силно заинтригуван наблюдател, който не се задоволяваше с прости наблюдения, а се опитваше да вникне в същността на онова, което наблюдаваше, и все пак по същество си оставаше най-вече един наблюдател, неангажиран жизнено или лично с това, което ставате пред очите му. Но през последните два дни, даде си сметка той, бе загубил статута си на наблюдател. И Земята, и галактиката бяха нахълтали в неговия мир, бяха разрушили специалната му ниша и сега той се чувстваше лично ангажиран. Бе загубил обективната си гледна точка и онази строга, осланяща се на сухите факти безпристрастност, върху която се основаваше описателният му метод.

Отиде до рафта с дневниците, извади този, в който понастоящем пишеше, и запрелиства страниците, за да види докъде е стигнал. Откри мястото и видя, че е стигнал почти до края. Оставаха само две-три празни страници, които сигурно щяха да се окажат недостатъчни за всички събития, които трябваше да опише. По-вероятно беше, помисли си той, да стигне до края на дневника, преди да е изчерпал всичко, и тогава щеше да се наложи да започва нов.

Остана тъй, с дневника в ръка, и се загледа в страницата, която бе изписал по-предния ден. Само два дена бяха минали оттогава, а цяла вечност сякаш го отделяше от последната страница – дори му се стори, че е малко пожълтяла. И нищо чудно, помисли си той, защото написаното принадлежеше към една друга епоха. Това бе хрониката на последния ден, преди неговият свят да се стромоляса около него.

А имаше ли смисъл, запита се той, да продължава да пише? Всичко, което заслужаваше да бъде описано, вече беше описано. Станцията щеше да бъде закрыта, а неговата собствена планета – изоставена. Без значение беше дали ще остане на нея, или ще отиде на друга станция, на друга планета – Земята щеше да бъде окончателно изоставена.

Затвори ядно дневника, пхна го обратно на мястото му върху рафта и се върна при писалището.

Земята беше изоставена, помисли си. Той самият също се чувстваше изоставен – изоставен и ядосан, и объркан. Яд го беше на съдбата (ако съществуваше съдба) и на глупостта. И не само на интелектуалната немощ на Земята, а и на интелектуалната немощ на галактиката, на глупавите им препирни, които можеха да сложат край на великото преселение на галактическите народи, достигнало най-сетне и до тази част на галактиката. Както на Земята, така и в галактиката броят и сложността на изобретенията, благородните идеи, мъдростта и ерудицията биха могли да бъдат белези на една култура, но не и на една цивилизация. За да бъде едно общество истински цивилизовано, трябваше да бъде нещо много повече от творец на машини и идеи.

Усети колко е напрегнат и изпита желание да направи нещо – да кръстосва станцията като затворено в клетка животно, да изтича навън и да крещи като луд, докато остане без дъх, да чупи и да руши, да даде воля на гнева и разочарованието си.

Посегна се и грабна пушката от писалището. Дръпна едно от чекмеджетата, където държеше боеприпасите си, извади една кутия с патрони, разкъса опаковката и изсипа съдържанието ѝ в джоба си.

За момент остана неподвижен, с пушката в ръка, и усети как тишината в стаята отеква като гръм в ушите му; почувства нейната неприветливост и

студенина и отново остави пушката върху писалището.

Що за детинщини, каза си той, да излива яда и негодуванието си върху нещо нереално. При това нямаше причини да се ядосва и негодува. Просто трябваше да признае закономерността на събитията и да ги приеме такива, каквито са. Това беше нещо, с което всеки човек трябваше отдавна да е свикнал.

Огледа се и отново почувства тишината в станцията – сякаш самата страда бе притаила дъх, в очакване на някакво събитие, което щеше да настъпи, когато му дойде времето.

Засмя се тихо и отново посегна към пушката.

Реално или не, това все пак беше нещо, което щеше да ангажира съзнанието му, щеше да го откъсне за малко от морето от проблеми, бушуващо около него.

А имаше нужда и да постреля. Вече повече от десет дни не бе ходил на стрелбището.

28.

Подземието беше огромно. Краят му се губеше в далечината и тънеше в мрак, въпреки че бе запалил светлините. Представляваше плетеница от тунели и помещения, врязани дълбоко в скалата, легнала в основата на целия скат.

Тук се намираха грамадните цистерни с различните разтвори за пътуващите в цистерна; тук бяха помпите и генераторите, чието действие се основаваше на непознат за човечеството принцип на производство на електрическа енергия; а дълбоко под нивото на подземието бяха разположени огромните, пълни с киселина резервоари, в които се съхраняваха желатиноподобните остатъци от телата на онези същества, които пристигаха в станцията и при отпътуването си към някое друго място оставяха непотребните си вече тела.

Инок тръгна по един коридор, мина край цистерните и генераторите и стигна до някаква странична неосветена галерия. Откри електрическото табло, запали светлините и продължи нататък. От двете страни бяха инсталирани метални рафтове, за да има къде да складира безбройните вещи и предмети, и разните подаръци, донесени му от минаващите през станцията пътници. Отдолу догоре рафтовете бяха отрупани с купища джунджурии, пристигнали от всички краища на галактиката. И все пак, каза си той, това съвсем не е склад за непотребни вещи, защото малко са наистина непотребните неща сред тази сбирщина от предмети. Всяко от тях си имаше своето предназначение и своята стойност, било то практическа или естетическа, стига човек да знаеше как да го използва. Макар че може би не всички имаха предназначение което можеше да бъде оценено от земните жители.

В долния край на галерията имаше една етажерка, върху която "артикулите" бяха подредени по-системно и грижливо. Всеки етикетиран, номериран, с препратка към каталога и определени дати в дневника. Това бяха нещата, които знаеше за какво служат, а в отделни случаи и принципът на действие му бе донякъде познат. Някои от тях бяха безобидни играчки, други имаха огромна потенциална стойност, а трети нямаха нищо общо, поне в момента, с човешкия начин на живот; но имаше и такива – няколкото белязани с червен етикет – които биха накарали човек да потрепери от ужас само при мисълта за тяхното предназначение.

Продължи надолу по галерията, съпроводен от шума на стъпките си, отекващи високо в това населено с чуждоземни сенки място.

Най-сетне галерията се разшири и той се озова пред една овална зала, чиито стени бяха облицовани с някаква плътна сива материя – тя поглъщаше куршумите и не им позволяваше да рикошират.

Инок отиде до пулта, разположен в дълбока ниша в стената, набра един номер и бързо се върна в центъра на залата.

Светлините в залата бавно изгаснаха, после внезапно грейнаха отново и

той вече не беше в залата, а на някакво друго място - място, което никога досега не бе виждал.

Намираще се на върха на невисок хълм, а теренът пред него се спускаше плавно към блатистите брегове на бавнотечаща река. Между подножието на хълма и блатната ивица се простираше истинско море от високи буйни треви. Въпреки че нямаше никакъв вятър, тревата се вълнуваше и той разбра, че вълнообразното движение на тревата е причинено от безбройните гадини, които щъкаха насам-натам. Оттам се чуваше зловещо груктене, сякаш хиляда разявени свине се бореха около сто корита, за да докопат най-тлъстите късове в помята. А малко по-отдалеч, може би от реката, се носеше дълбок, монотонен рев, който звучеше продрано и уморено.

Инок усети как косата му настръхва и вдигна пушката, готов всеки миг да стреля. Испита странно чувство - усещане, знаеше, че го грози опасност, а никаква опасност не се задаваше. И все пак дори самият въздух над това място - където и да се намираще - сякаш бе пропит с опасност.

Обърна се и обгърна с поглед гъстите, мрачни гори, които се спускаха по склоновете на веригата от крайречни хълмове и стигаха чак до тревното море, ширнало се около хълма, на който се бе озовал. Отвъд хълмовете се издигаха огромни тънморави планини, чиито върхове - също тънморави, защото по тях нямаше и следа от сняг - се губеха високо в небето.

Две четириноги същества излязоха тичешком от гората и се спряха до самия й край. Седнаха, подвиха опашки около краката си и му се ухилиха. Приличаха на вълци или на кучета, но не бяха нито едното, нито другото. Никога досега не бе виждал подобни същества. Козината им блестеше на слабото слънце, сякаш бяха намазани с нещо мазно, и покриваше само телата им - от врата нагоре главите и лицата им бяха голи. Напомняха зли старци, тръгнаха на маскарад и обвили телата си с вълчи кожи. Но ефектът на дегизировката се разваляше от висналите от устата им червени езици, които лъщяха на фона на мъртвешки бледите им лица.

В гората цареше покой. Само двата звяра седяха на задните си крака и му се хилеха със странната си беззъба усмивка.

Гората беше гъста и мрачна, а листата на дърветата бяха толкова тъмнозелени, че изглеждаха черни. Всички листа лъщяха, сякаш някой нарочно ги бе полирал, за да им придаде специален гланц.

Инок отново се обърна и хвърли поглед към реката - досами тревите се спотайваха цяла сюрня подобни на жаби чудовища, близо два метра дълга и метър високи, телата им бяха с цвят на умряла риба, с едно-единствено око (ако изобщо беше око), което заемаше почти цялото пространство над носа. Очите им бяха фасетни и проблясваха в мъждивата слънчева светлина, досущ като очите на дебнеша котка, с пробягал по тях светлинен лъч.

Дрезгавият рев продължаваше откъм реката, а в промеждутъците от тишина се чуваше някакво слабо, тънко жужене, напомнящо сърдитото и злобно жужене на комар, готов за атака, само че по-пронизително от това на комара.

Инок вдигна бързо глава към небето и в далечината забеляза върволица от точки, но бяха толкова високо, че не бе възможно да се разбере какво представляват.

Той отново сведе поглед към редицата приклекли, подобни на жаби същества, но с крайчеца на окото си долови някакво леко движение и рязко се обърна към гората.

Съществата с вълчи тела и голи като черепи глави напредваха бързо и безшумно нагоре по хълма. Не можеше да се каже, че тичат, защото движенията им нямаха нищо общо с характерните при тичане движения. По-скоро се движеха тъй, сякаш бяха изцвъркани от туба, като паста за зъби.

Инок вдигна рязко пушката и тя прилепна на рамото му, сякаш беше част от него. Главата на първия звяр кацна в прореза на мерника и мушката покри голото лице. Пушката подскочи, когато натисна спусъка, и без да изчака да види дали е повалил звяра, той насочи цевта към втория, презареждайки в движение; пушката подскочи още веднъж, вторият звяр се преметна във въздуха, после се потътри още малко напред и започна да се свлича надолу по

хълма.

Инок отново зареди пушката и месинговата гилза проблесна на слънцето, докато той се завъртя бързо към другия склон.

Подобните на жаби същества вече бяха по-близо. Но в момента, в който се обърна към тях, те се спряха, седнаха на задните си крака и се загледаха в него.

Той бръкна в джоба си, извади два патрона и ги напъха в магазина на мястото на изстреляните.

Ревът откъм реката бе спрял, но сега пък се чуваше някакъв крясък от неизвестна посока. Огледа се внимателно, за да открие източника, но нищо не забеляза. Стори му се, че идва откъм гората, но и там не се виждаше нищо.

Между отделните крясъци се долавяше предишното жужене, но сега сякаш се бе усилило. Вдигна поглед към небето и видя, че точиците са станали по-големи. Вече не се движеха в една редица, а образуваха кръг, който се спускаше спираловидно надолу. Все още се намираха прекалено високо, за да се разбере какво представляват.

Отново се извърна към чудовишните жаби и откри, че са по-близо, отколкото преди. Бяха успели да припълзят малко по-нагоре по склона.

Инок вдигна пушката, но този път не изчака да я нагласи на рамото си, а стреля от хълбок. Окото на най-близкото същество се пръсна, издавайки звук, подобен на плясъка на камък, хвърлен в локва вода. Съществото нито подскочи, нито се катурна, а просто се слегна на земята и се сплеска, сякаш някой бе поставил крака си върху него и бе натиснал точно толкова, колкото е необходимо, за да го спити. Сплесканото му тяло остана да лежи там, а на мястото на окото се появи голяма кръгла дупка, която започна да се пълни с гъста като слюз жълтеникава течност – кръвта на съществото най-вероятно.

Останалите тръгнаха бавно назад, без да го изпускат от очи. Оттеглиха се от хълма и се спряха едва когато стигнаха до високите треви.

Крясъците вече се чуваха по-близо, а жуженето ставаше все по-пронизително. Нямаше съмнение, че крясъците идват откъм близките хълмове.

Инок рязко се обърна и този път го видя – огромен черен балон, крачещ в небето, се спускаше надолу по отсрещния скат, стъпвайки между дърветата и издавайки тъжни крясъци. При всеки крясък туловището се издуваше и свиваше, а при всяка стъпка се полъшваше насам-натам, тъй като висеше между четири прави като върлини крака, които продължаваха над него и се събираха в една обща става, свързваща горната част на тази причудлива двигателна система с разперените навън долни крайници, които го издигаха високо над гората. Пристъпваше сковано, като повдигаше краката си високо над широките корени на дърветата, преди да направи следващата крачка. При всяка крачка се чуваше пращането на клоните и трясъкът на дърветата, които чупеше и повяляше по пътя си.

Инок усети как кожата на гърбаму се опитва да се навие на руло като щора на прозорец, а космите на тила му се изправиха, подчинявайки се на някакъв първичен инстинкт в стремежа си да наподобят настръхнала пред боя грива.

Но както си стоеше, почти парализиран от страх, някаква частица от съзнанието му си спомни, че вече е стрелял веднъж, и пръстите му се спуснаха към джоба, извадиха един патрон и го пъхнаха на мястото на изстреляния.

Жуженето се чуваше още по-силно, преминало бе в по-висока тоналност и се приближаваше с огромна скорост.

Инок вдигна глава и видя, че точиците вече не кръжат в небето, а се спускат надолу към него, подредени една след друга.

Хвърли един поглед към балона, който продължаваше да врещи и да се клатушка върху кокилестите крака. Продължаваше да напредва, но пикиращите точки бяха по-бързи и първи щяха да достигнат хълма.

Инок изнесе пушката леко напред и нагоре, готов всеки миг да я долепи до рамото си, и продължи да следи полета на връхлитащите точки – вече не точки, а зловещи аеродинамични тела, всяко въоръжено с рапира, която

стърчеше от главата му. Нещо подобно на клюн, помисли си Инок, защото тези същества сигурно бяха птици, но изглеждаха по-дълги, по-тънки, по-големи и по-страшни от коя да е земна птица.

Жуженето премина в писък, който продължи да се усилва и стана толкова остър, че косите му се изправиха от ужас. И през цялото време като метроном, отмерващ такта, прозвучаваха врясъците на черния балон, закрачил надолу по хълма.

Инок дори не разбра кога ръцете му са вдигнали пушката и са я долепили до рамото му, изчаквайки момента, когато първото от пикиращите чудовища ще е достатъчно близо, за да стреля.

Падаха като камъни от небето и бяха по-големи, отколкото си ги бе представял – големи и прииждащи, като стрели, насочени право към него.

Пушката го ритна по рамото и първата птица се стърчи, тялото ѝ изгуби стреловидната си форма, прекърши се на две и се понесе право надолу. Зареди и веднага стреля – втората загуби равновесие и се запремята. Отново зареди и натисна спусъка. Тревата се люшна, вятърът пое отпуснатото, разкъсано тяло и като обрулен лист го понесе настрани към реката.

Останалите прекратиха атаката. Завиха леко и поеха право нагоре към небето, размахали огромните си като на вятърна мелница крила.

Върху хълма падна сянка, някъде отгоре се появи могъщ стълб и се стовари встрани от хълма. Земята потрепера, а там, където стъпи кракът, скритата от тревата вода изригна като фонтан.

Крясъците станаха оглушителни, изпълниха цялото пространство и огромният крачещ балон бавно се запуска надолу.

Инок успя да различи лицето му, ако това уродливо и отвратително нещо можеше да се нарече лице. Имаше остър клюн, под него някакъв смукателен орган вместо уста и още десетина органа, вероятно очите му.

Краката приличаха на обърнати V-та, като вътрешните отсечки бяха малко по-къси от външните. В центъра на тези вътрешни рамена висеше огромният балон – туловището, а лицето се намираше отдолу под него, за да вижда съществуването цялото ловно поле под себе си.

Изведнъж разперените навън крака започнаха да се прегъват, оказа се, че имат стави, и туловището приклепна за да сграбчи жертвата си.

Инок не разбра кога е вдигнал пушката и е започнал да стреля, но усети тласъците на приклада върху рамото си. Имаше чувството, че някой друг стреля вместо него, а той стои настрана и наблюдава как онзи държи оръжието и натиска спусъка.

От черния балон се разхвърчаха парчета месо и по туловището му се появиха назъбени пукнатини, от които потече мътна течност, която се изпари и започна да ръси черни капки.

Затворът изщрака на празно – изстрелял бе всички патрони, по нямаше нужда да продължава стрелбата. Огромните крака започнаха да треперят и да поддават, нараненото тяло се затресе конвулсивно сред гъстата мъгла, която излизаше от него. Крясъците бяха престанали и Инок чу трополенето на черните капки върху ниската трева на хълма.

Разнесе се отвратителна миризма, а капките, които падаха върху него, бяха лепкави и приличаха на студено машинно масло. Огромното туловище, издигащо се над него на своите кокилести крака, започна да се свлича на земята.

Внезапно целият този свят помръкна и изчезна от погледа му.

Инок отново се озова в овалната зала, стряна от приглушената светлина на лампите. Усещаше се задушливият мирис на барут, а навсякъде около краката му се въргаляха лъскавите празни гилзи, изхвърлени от пушката.

Намираше се в подземие – упражнението по стрелба бе приключило.

29.

Инок отпусна пушката и бавно, много внимателно пое дъх. Всеки път

същото, помисли си той. Изглежда, завръщането му в реалния свят, след времето, прекарано в нереалния, трябваше да става бавно, крачка по крачка.

Когато включваше уредбата, беше наясно, че пуска в действие една илюзия, и съзнаваше, че всичко е било една илюзия, когато цялата работа приключеше, но по време на стрелбата това, което ставаше пред очите му, не беше илюзия. Всичко беше тъй реално и досегаемо, че сякаш наистина се случваше.

Спомни си, че когато изграждаха станцията, го бяха питали дали си има хоби и дали желае да му обзаведат някаква стая или кът за развлечения в станцията. Тогава ги помоли да му направят едно стрелбище, като не очакваше нещо повече от най-обикновен тунел с движещи се по верига патици или въртящи се в кръг глинени лулички. Но това, разбира се, би било прекалено елементарно за ексцентричните архитекти и духовитите строители, които бяха проектирали и изградили станцията.

Отначало не им стана ясно какво точно означава стрелбище и се наложи да им обясни как изглежда пушката, как действа и за какво служи. Разказа им как е ходил на лов за катерички през слънчевите есенни утрини, как се вади заек от шубраците след първия сняг (макар че по зайци се стреля с ловджийска, а не с бойна пушка), как е ловил миещи мечки в есенните нощи и как е причаквал елените край пътеката, по която винаги слизат към реката. Но не беше докрай искрен и не им каза за какво още е използвал пушката си в продължение на четири дълги години.

Разказа им (тъй като му беше приятно да разговаря с тях) за детската си мечта някой ден да отиде на лов в Африка, въпреки че съзнаваше колко е непостижима. Но след този ден бе имал възможност да преследва, а и да бъде преследван от много по-странни животни от тези, с които се славеше Африка.

Нямаше никаква представа откъде идват първообразите на тези чудовища, ако изобщо съществуваха някъде другаде, освен във въображението на чуждоземните, създали програмите с ловните сцени. Досега, след хилядите посещения на стрелбището, не се бе случвало да се повтори нито местността, нито животното, върлуващо из тази местност. Макар че, помисли си той, програмата все някога щеше да свърши и тогава целият цикъл щеше да започне отначало, да се повтори още веднъж. Това нямаше да е от особено значение, защото ако сцените започнеха да се повтарят, едва ли щеше да е запомнил в подробности всички тези приключения, преживени преди толкова много години.

Не познаваше нито устройството, нито принципа на действие на това фантастично стрелбище и като много други неща просто го приемаше, без да си дава труда да го разбира. Макар че един ден, каза си той, може би щеше да открие ключа към загадката и сляпото приемане щеше да прерасне в разбиране – не само на стрелбището, а и на много други неща. Често се питаше какво ли си мислят чуждоземците за изключителния му интерес към стрелбището, за първобитната сила, която кара човека да убива, и то не толкова за удоволствие, колкото за да се справи с някаква опасност, да посрещне насилието с още по-голямо насилие, ловкостта и хитростта – с още по-голяма ловкост и хитрост. Запита се дали прекалената му слабост към пушката не бе озадачила извънземните му приятели, когато са преценявали човешкия характер? Като се има предвид манталитетът на един извънземен, как може да се обясни по какво убиването на други форми на живот се различава от убиването на себеподобни? Съществуваха ли логични доводи, които да доказват, че наистина има разлика между лова и войната? Един извънземен вероятно би се затруднил да направи разлика между едното и другото, защото в много случаи преследваното животно би било значително по-близо до човека преследвач по своята външност и характерни белези, отколкото мнозина от самите извънземни.

Дали пък войната не бе резултат на някакъв вроден инстинкт, което би означавало, че обикновените хора носят същата отговорност като политиците и тъй наречените държавници? Звучеше невероятно, но, изглежда, у всеки човек бе заложен воинственият нагон, желанието да бъде агресивен, странното влечение към съперничество, които, ако бъдеха оставени да се развият

докрай, неизбежно биха довели до едни или други конфликти.

Инок намести пушката под мишницата си и се отправи към пулта. От един прорез в долната му част се подаваше лентата с резултатите.

Откъсна я и се взря в отбелязаните символи. Не бяха обнадеждаващи. Не беше се справил никак добре.

Първият му изстрел, насочен към връхлитация звяр с тяло на вълк и глава на старец, не бе попаднал в целта и сега там, в онова измерение на нереалността, той и неговият другар ръмжаха доволно над безформената, кървава маса от разкъсана плът и потрошени кости, която представляваше трупът на Инок Уолас.

30.

Върна се обратно по същата галерия с наредените по рафтовете подаръци, сякаш бяха най-обикновени вещи, подредени в прашния и сух таван на най-обикновен дом.

Късчето лента не му даваше мира, онова малко късче лента, което показваше, че макар да бе поразил всички останали цели, първият му изстрел не беше точен. Рядко му се случваше да не улучва. Хилядите му посещения на стрелбището го бяха научили тъкмо на такъв вид стрелба - когато опасността се появява неочаквано и никога не знаеш какво ще последва в следващия миг, тъй че си длъжен да убиеш, за да не те убият. Може би, помисли той, се оказа не във форма, защото напоследък бе позанемарил тренировките си. Макар че всъщност нямаше никакви причини да тренира редовно, защото се упражняваше в стрелба единствено за удоволствие и само силата на навика го караше да носи пушката си по време на всекидневните си разходки. Носеше пушката си тъй, както други носеха бастун или пръчка. В началото, разбира се, пушката беше друга, а и времената бяха други. В онези години не изглеждаше необичайно човек да носи пушка, когато излиза на разходка. Ала оттогава нещата се бяха променили и дори му стана смешно, като си помисли колко много поводи за одумки е дал на хората, които са го виждали да се разхожда с пушка.

Някъде към края на галерията забеляза огромен черен куфар да стърчи от долния рафт. Беше прекалено голям, за да се побере целият.

Инок мина край него и продължи нататък, но изведнъж спря и се обърна. Този куфар - спомни си той, - тъкмо този куфар принадлежеше на Сияйния, който почина горе в станцията. Беше го получил в наследство от съществото, чието похитено тяло щеше да бъде върнато в гроба му тази вечер.

Върна се при рафта и облегна пушката си на стената.

После се наведе и измъкна куфара.

И по-рано, още преди да го смъкне по стълбите и постави на рафта, бе погледнал какво има в него, но тогава, спомни си, не бе проявил голям интерес към съдържанието му. А сега изведнъж изпита огромно любопитство. Внимателно вдигна капака и го подпря на рафтовете. Приклякайки до отворения куфар, той се опита да обхване с поглед нещата, които бяха най-отгоре.

Ето го искрящото наметало, грижливо стъгнато, най-вероятно някакво церемониално наметало, макар че не можеше да бъде сигурен. Върху наметалото лежеше малка бутилчица, цялата грейнала от отразената светлина, сякаш някой бе издълбал огромен диамант, за да направи от него бутилка. До наметалото бе поставено странно кълбо от слепени тъмновиолетови топчета без никакъв блясък, които много приличаха на топчета за тенис. Той обаче знаеше, че не са слепени, защото още първия път го бяха очаровали и когато ги взе в ръка, откри, че се движат свободно във всички посоки, без да се нарушава кълбовидната форма на цялото тяло. Отделните топчета не можеха да се откъснат от цялата маса, колкото и силно да ги дърпаше човек, но това не им пречеше да се движат свободно, сякаш всички заедно бяха потопени в някаква течност. Човек можеше да премести едно или всички топчета едновременно, но формата на цялото тяло никога не се променяше. Дали е някакъв калкулатор,

запита се Инок, но едва ли беше възможно, защото всички топчета си приличаха и по нищо не се различаваха едно от друго. Или поне човешкото зрение не бе способно да ги различи. Интересно, каза си той, дали зрението на Сияйните бе способно да открие някаква разлика между тях? И ако това беше калкулатор, какви задачи се решаваха с него? Математически? Или етични? Или може би философски? Но това беше чиста глупост, защото кой е чувал за калкулатор, с който се решават етични или философски задачи? Или по-точно кой на Земята е чувал подобно нещо? Най-вероятно не беше калкулатор, а нещо съвсем друго. Може би някаква игра - нещо като пасианс?

Ако разполагаше с достатъчно време, би могъл в крайна сметка да разбере за какво служи. Но време нямаше, а и не си струваше в момента да се занимава толкова много с една-единствена вещ при наличието на стотици други не по-малко фантастични и по-непонятни неща. Защото, докато си блъскаше главата над някоя конкретна вещ, постоянно щеше да го гложди мисълта, че може би се е захванал с най-незначителната от всички.

Приличам на турист, си каза Инок, попаднал в огромен музей и напълно объркан от множеството непознати неща, които го заобикалят отвсякъде.

Протегна ръка, но не към кълбото от топчета, а към блестящата бутилчица върху наметалото. Вдигна я и когато я приближи до очите си, забеляза, че върху стъклото (или диаманта?) са гравирани някакви думи. Поизмъчи се, докато разчете написаното. Едно време, доста отдавна, можеше да чете писмото на Сияйните, ако не гладко, то поне достатъчно бързо. Но от години не беше се занимавал с него и много неща бе забравил, тъй че сега се запъваше на всеки символ. Преведен най-свободно, надписът върху бутилката гласеше: Да се взема при появата на първите симптоми.

Значи беше лекарство! Което е трябвало да се вземе при появата на първите симптоми. Но, изглежда, симптомите са се появили и развили толкова бързо, че собственикът на шишенцето не е успял да се добере до него и е починал тъй, както си е седял на кушетката.

Почти със страхопочитание Инок постави шишенцето обратно върху наметалото, намествайки го в малката вдлъбнатина, която се бе образувала върху плата.

Толкова да са различни от нас, помисли си Инок, а тъй да си приличаме в някои дребни неща! Чак е страшно! Защото това шишенце и надписът върху него напълно съответстваха на шишенцето с лекарството, което можеше да бъде приготвено във всяка квартална аптека.

До кълбото от топчета се намираще една кутия - той се пресегна и я взе в ръка. Беше изработена от дърво и имаше най-обикновена заключалка. Вдигна капака и видя, че е пълна с лъскавите като метал листи, на които пишеха Сияйните,

Внимателно вдиша най-горния лист и откри, че това съвсем не беше лист, а дълга, нагъната като хармоника лента. Отдолу имаше още ленти, очевидно изработени от същия материал.

Върху нея беше написано нещо, доста избледняло и неясно, и Инок трябваше да го доближи до очите си, за да го прочете.

До моя ---, -- приятел: ("приятел" не беше точната дума; по-скоро "кръвен брат" или може би "побратим", а смисълът на предхождащите я прилагателни изобщо не му беше ясен).

Писмото се четеше трудно. Стилът му имаше нещо общо с официалния, шаблонизиран вариант на езика, но очевидно носеше отпечатъка и на индивидуалността на автора, изразяваща се в изблици на словесна елегантност и необичайни обрати на речта, които често замъгляваха смисъла на казаното. Инок продължи да чете бавно надолу, без да разбира всичко, но все пак достатъчно, за да схване най-общо съдържанието на писмото.

Авторът се връщаше от посещение на някаква друга планета или може би просто на някакво друго място. Името на това място или планета не бе познато на Инок. По време на посещението си там явно бе изпълнил някакъв обред (какъв точно, не му стана съвсем ясно), който имаше нещо общо с приближаващата му смърт.

Изненадан, Инок препрочете последния израз. И докато много от написаното дотук не му беше ясно, тъкмо в този пасаж нямаше нищо неясно. Наближаващата ми смърт, беше написал той и просто нямаше как да сбърка в превода. И трите думи му бяха познати.

Авторът увещаваше своя добър (приятел?) да направи същото. Твърдеше, че това му е донесло утеха и сега пътят пред него е чист.

Нямаше никакви други подробности, никакви пояснения. Просто заявяваше най-спокойно, че е сторил нещо, което с счел за необходимо да уреди преди смъртта си. Сякаш е знаел за предстоящата си смърт и не само не се е страхувал от нея, а дори я е приемал с безгрижие.

По-нататък (писмото не беше разделено на параграфи) разказваше за някого, с когото се бе срещал и с когото бе обсъждал някакъв въпрос, напълно непонятен, тъй като Инок не познаваше използваната терминология.

Следваше: Силно съм обезпокоен от посредствеността (некомпетентността? негодността? безсилието?) на настоящия пазител на (следваше загадъчният символ, който приблизително можеше да бъде преведен като Талисман). Защото (дума, която, съдейки по контекста, вероятно означаваше дълъг период от време), още от смъртта на предишния пазител. Талисманът се обслужва много нерационално. Всъщност от (друг израз, означаваш продължително време) не сме имали истински (екстрасенс?), способен да го използва ефективно. Мнозина кандидати сме изпитали, но никои досега не е показал нужните качества. А без такъв посредник галактиката губи непосредствения си контакт с ръководещия принцип на живота. Затова тук, в (храма? светилището?), всички сме обезпокоени от това, че при липсата на тясна връзка между хората и (няколко неразбираеми думи) в галактиката ще настъпят хаос и разруха (имаше още един ред, който Инок не успя да преведе).

В следващото изречение ставаше дума за нещо съвсем различно – за хода на подготовката на някакъв културен фестивал, чиято основна идея, поне за Инок, беше в най-добрия случай мъглява.

Той бавно стъгна писмото и го постави обратно в кутията. Стана му малко неудобно от това, че го прочете – сякаш бе проявил нездраво любопитство към нещо, което нямаше право да знае. Тук, в храма, пишеше в писмото. Изглежда, авторът е бил един от мистиците на Сияйните и е писал до своя стар приятел, философа. Най-вероятно останалите писма бяха от същия автор – писма, които възрастният Сияен е ценял толкова много, че ги е вземал със себе си по време на пътуванията си.

Стори му се, че откъм гърба му задуха лек ветрец. Всъщност не ветрец, сякаш въздухът се раздвижи и някак странно захладя.

Обърна се и погледна назад към галерията – нищо не помръдваше, поне очите му нищо не доловиха.

Вече не усещаше ветреца в гърба си, ако изобщо беше ветрец. Появи се за миг и докато се обърне – вече го нямаше. Сякаш дух бе минал край него, помисли си Инок.

А дали Сияйният имаше дух?

Близките му на Вега ХХІ още в същия миг бяха разбрали за смъртта му и за обстоятелствата, при които бе починал. Бяха информирани и за изчезването на тялото. А и авторът на писмото пишеше тъй спокойно, много по-спокойно, отколкото би било по силите на повечето човешки същества, за предстоящата си смърт.

Възможно ли бе Сияйните да знаят повече за живота и смъртта, отколкото бе известно на останалите? И ако беше така, дали го бяха записали черно на бяло и съхранили в някое хранилище (или хранилища) в галерията?

При тях ли беше отговорът? – запита се.

Приклепнал над куфара, той си помисли, че това е възможно, че може би някой вече е разкрил тайните на живота и съдбата. Испита облекчение при тази мисъл, едно особено, вътрешно удовлетворение от готовността си да повярва, че вероятно съществува цивилизация, която е открила отговора на най-загадъчното уравнение на вселената. И че може би чрез решението на това уравнение се хвърля мост към духовната сила, която се родее с времето и

пространството, и с всички други основни фактори, върху които се крепи целостта на вселената.

Опита се да си представи какво би изпитал човек, установил контакт със силата, но това се оказа невъзможно. Запита се дали и онези, които вече са осъществявали такъв контакт, биха могли да намерят думи, за да го опишат. Каза си, че сигурно и те нямаше да успеят. Защото би ли могъл човек, след като целият му живот преминава в непосредствена връзка с времето и пространството, да каже какво означават те за него или какво усеща при досега си с тях?

Юлисис, помисли си той, не му бе казал цялата истина за Талисмана. Беше му казал, че е изчезнал и че галактиката усеща липсата му, но не му бе казал, че от много години мощта и славата му бяха намалели поради неспособността на неговия пазител да осигури качествена връзка между хората и силата. И през всичкото това време корозията, причинена от липсата на такава връзка, бе разяждала устоите на галактическото братство. Днешните проблеми, каквито и да бяха те, не бяха възникнали през последните няколко години, а бяха назрявали далеч по-дълго време, отколкото повечето извънземни бяха склонни да признаят. Макар че, каза си той, повечето извънземни вероятно нищо не са знаели.

Инок затвори капака на кутията и я върна обратно в куфара. Някой ден, помисли си, когато има нужната нагласа, когато вниманието му не е изцяло ангажирано от напирашите събития и когато превъзможне усещането, че проявява нездраво любопитство, ще се опита да направи пълен и точен превод на всички писма. Защото беше сигурен, че в тях ще открие допълнителна информация за тази прелюбонитна раса. И може би тогава щеше да е в състояние да разбере какво представлява тяхната човечност – човечност не в традиционния, общоприет смисъл, предполагащ принадлежността към човешкия род на Земята, а като съвкупност от определени норми на поведение, лежащи в основата на всяко разумно общество, така както онова, което наричаме човечност в тесния смисъл на думата, лежи в основата на представата ни за човека.

Посегна да затвори капака на куфара, но спря.

Някой ден, беше си казал преди малко. Но този "някой ден" можеше и да не настъпи. Такъв начин на мислене – да си представяш, че винаги ще има някои ден – бе възможен при условие, че се намира вътре в станцията. Защото тук дните нямаха край и пред него имаше много, безкрайно много дни. Тук човек придобиваше една изкривена и нереална представа за времето и можеше да си позволи лукса да гледа на себе си като на пътник, поел по дълъг, почти безконечен път. Но всичко това скоро можеше да свърши и времето изведнъж да приеме обичайното си измерение. Ако напуснеше станцията, щеше да дойде и краят на дългата върволица от дни пред него.

Бутна обратно капака и го облегна на рафтовете. Извади кутията и я постави на пода до себе си. Щеше да я занесе горе и да я сложи при другите неща, които трябваше да е готов да вземе със себе си, ако напуснеше станцията.

Ако? – запита се той. Имаше ли все още някакво съмнение? Беше ли вече направил мъчителния си избор? Дали – без да си дава сметка – не бе стигнал до него и сега волю-неволю трябваше да се съобразява с него?

И ако наистина бе избрал това, сигурно бе направил и другия избор: ако напуснеше станцията, нямаше вече да е в състояние да се яви пред Галактическата централа и да моли Земята да бъде отучена да воюва.

Ти си представителят на Земята, му бе казал Юлисис. Ти си единственият, който може да представлява Земята. Но имаше ли всъщност право да представлява Земята? Можеше ли все още да се смята за истински представител на човешкия род? Той беше човек, принадлежащ на деветнайсетия век, и като такъв можеше ли да представлява двайсетия? До каква степен, запита се той, се променя човешкият характер с всяко ново поколение? И не само че принадлежеше на деветнайсети век, но отгоре на всичко вече почти сто години живееше изолирано и при специални условия.

Приклезна до куфара, той се погледна отстрани и със страх, а и с известна доза самосъжаление се запита какво представлява, дали наистина е част от човечеството, дали, неусетно и за самия него, не бе възприел толкова много от разнородните чуждоземни идеи, под чието влияние се намираше, че се бе превърнал в някакъв странен хибрид, в един своеобразен галактически мелез.

Спусна бавно капака и го затвори здраво. После бутна куфара на мястото му.

Пъхна кутията с писма под мишница, изправи се, взе пушката и се отправи към стълбището.

31.

Намери няколко празни кашона, забутани в ъгъла на кухнята – кашони, в които Уинслоу му носеше заръчаните от града провизии, – и започна да ги пълни с ценните си вещи.

Списанията, подредени по течения, заеха един голям кашон и част от втори. Взе една купчина стари вестници, грижливо опакова дванайсетте диамантени бутилки от лавицата над камината и ги сложи в друг кашон, предварително подпълен с още вестници, за да не се счупят. Извади от шкафа веганската музикална кутия и я опакова със същото внимание. От друг шкаф измъкна чуждоземната литература, която бе събрал, и я нареди в четвъртия кашон. Прегледа и писалището, но не откри нищо интересно – само разни боклуци и вектори се въргаляха из чекмеджетата. Видя диаграмите си, смачка ги и ги изхвърли в кошчето за боклук, което стоеше до писалището.

Отнесе вече пълните кашони в другия край на стаята и ги нареди до вратата, за да са му подръка. Луис му обеща камион, но може би щеше да мине известно време, докато пристигне, след като му съобщеше, че има нужда от него. Но ако багажът с ценните вещи бе готов, можеше сам да го изнесе навън и да изчака идването на камиона.

Ценните вещи, замисли се той. Можеше ли човек да каже какво е ценно? За списанията и най-вече за чуждоземната литература нямаше съмнение, разбира се. Но останалите неща? Кой от останалите неща да вземе? Всяко беше ценно; всяко нещо трябваше да се изнесе. И това не беше невъзможно. Ако разполагаше с време и при положение че не възникнеха допълнителни усложнения, би могъл да измъкне навън всичко, което се намираше в тази стая или долу в подземие. Всичко това му принадлежеше и той имаше право да се разполага с него, защото му го бяха подарили. Но това, разбира се, не означаваше, че Галактическата централа няма да се противопостави най-енергично на намерението му да вземе каквото и да е.

И ако това се случеше, от изключително важно значение беше да съумее някак да измъкне поне най-ценните вещи. Може би трябваше да слезе в подземие и да докара онези неща, които бяха маркирани и знаеше за какво служат. По-добре да вземе тях, отколкото една камара съвсем непознати предмети.

Спря се нерешително и се огледа. Всичко, което се намираше върху масичката за кафе, също трябваше да бъде изнесено, включително задействаната от Луси малка пирамида от сфери.

Забеляза, че Животинчето пак бе пропълзляло до ръба на масата и паднало на пода. Наведе се и го вдигна. Беше пораснало още малко, откакто го видя за последен път, и сега беше оцветено в бледорозово, докато предишния път беше кобалтовосиньо.

Може би, помисли си той, погрешно го наричаше Животинчето. Най-вероятно не беше живо същество. Дори и да беше, това бе някаква форма на живот, която му беше съвсем непозната. Не беше нито от метал, нито от камък, но много приличаше и на двете. Пилата не оставяше следа по него и веднъж или два пъти едва удържа на изкушението да го цапардоса с чук, за да види какво ще стане, макар да бе готов да се обзаложи, че ефектът ще е

нулев. Бавно увеличаваше размерите си и се движеше, но той изобщо нямаше представа как го прави. Достатъчно бе да го остави за малко и да се върне – и то вече бе помръднало, съвсем малко наистина, почти незабележимо. Знаеше, че е наблюдавано, и не се движеше, докато го наблюдават. Не се хранеше, доколкото можеше да съди, а, изглежда, и не изхвърляше нищо. Менеше цвета си, но напълно безсистемно и без никаква видима причина.

Едно същество, пристигнало някъде откъм Стрелец, му го бе подарило само преди година-две. Самото същество, спомни си Инок, също заслужаваше да влезе в учебниците. Може би в действителност не беше крачещо растение, но тъкмо на такова приличаше – едно тънко и хилаво растение, израснало на бедна почва и без достатъчно вода, но успяло да роди множество израстъци, приличащи на евтини дрънкулки, които при всяко негово движение звънтяха като хиляди сребърни звънчета,

Инок си спомни, че се бе опитал да попита съществото какво представлява подаръкът, но крачещото растение само разтърси дрънкулките си, изпълвайки стаята с камбанения си звън, и не го удостои с отговор.

Тогава бе поставил подаръка върху единия край на писалището и по-късно, дълго след като съществото си бе заминало, бе забелязал, че нещото се е придвижило до другия край на писалището. Но самата мисъл, че едно такова нещо е способно да се движи, му се стори налудничава, затова в крайна сметка си внуши, че сигурно е забравил точно къде го е сложил. Трябваше да минат няколко дена, докато се убеди, че то наистина се движи.

Трябваше да го вземе със себе си, когато напусне станцията, а също и пирамидата на Луси, и кубчето, което показва картини от други светове, ако се вгледаш в него, и още много други неща трябваше да вземе със себе си.

Стоеше, хванал Животинчето в ръка, и едва сега за пръв път си зададе въпроса, защо се приготвя за напускане.

Действаше така, сякаш вече е решил да изостави станцията, сякаш е избрал Земята пред галактиката. Но кога и как, запита се той, бе взел това решение? Решения се вземат след внимателни преценки и съпоставки, а той нищо не бе преценявал и съпоставял. Не бе сложил на везните всички плюсове и минуси, за да види накъде ще се наклонят. Изобщо нищо не бе обмислил. Неизвестно как и неизвестно кога решението само се бе натрапило – едно решение, което доскоро му изглеждаше немислимо, а сега бе взето с такава лекота.

А дали пък, зачуди се той, не бе усвоил, без сам да разбере, толкова много от странните идеи и навици на чуждоземците, че неусетно бе развил в себе си един нов начин на мислене, способността да разсъждава подсъзнателно, която бе стояла неоползотворена до момента, в който се бе появила необходимостта от нея.

В навеса имаше още един-два кашона и той реши да ги вземе, за да приключи с пакетирането. После щеше да слезе в подземие и пренесе горе вещите, които имаха етикет. Хвърли поглед към прозореца и с известна изненада установи, че трябва да побърза, защото скоро слънцето щеше да се скрие. Вечерта приближаваше.

Сети се, че е забравил да обядва, но нямаше време.

Щеше да хапне нещо по-късно.

Обърна се, за да остави Животинчето на масата, и в този миг слухът му долови някакъв лек шум, който го накара да замръзне на мястото си.

Нямаше съмнение, че това е приглушеното потракване на приведен в действие материализатор. Прекалено често бе чувал този звук, за да си позволи да го сбърка.

Без съмнение това бе служебният материализатор, защото по другия можеше да се пътува само след предварително изпратено известие.

Трябва да е Юлисис, помисли си той. Решил е да се върне. А може би беше друг член на Галактическата централа. Защото ако беше Юлисис, щеше да му съобщи, че пристига.

Пристъпи бързо напред, за да може да вижда ъгъла, където се намираше материализаторът, и забеляза как оттам се появява някаква тъмна и висока

фигура.

- Юлисис! - извика Инок, но още докато изговаряше името, разбра, че това не е Юлисис.

За миг му се стори, че напетата фигура е облечена във фрак, бяла папионка и цилиндър, но после видя, че съществото не е нищо друго освен един плъх, изправен на задните си крака, с тъмна, лъскава козина, която покриваше цялото му тяло, и заострена като на гризач муцуна. За миг съществото обърна глава към него и тогава забеляза проблясъка на червените му очи. После отново се обърна към ъгъла и Инок видя как ръката му посяга към окачения на кръста му кобур и измъква нещо, което дори в тъмния ъгъл блестеше като метал.

Тук ставаше нещо нередно. Съществото беше длъжно да го поздрави. Редно беше да го приветства и да дойде да се срещне с него. Вместо това му бе хвърлило един поглед с червените си очи и пак се бе обърнало към ъгъла.

Металният предмет бе изваден от кобура и нямаше съмнение, че това е пистолет или някакво оръжие, подобно на пистолет.

Значи така, помисли си Инок, са решили да закрият станцията. Един бърз изстрел, без никакви обяснения, и управителят пада мъртъв на земята. Не са изпратили Юлисис, защото на Юлисис не можеше да бъде поверено убийството на един стар приятел.

Пушката лежеше върху писалището и нямаше никакво време за губене.

Но плъхоподобното същество не се обърна към стаята. Продължаваше да стои с лице към ъгъла, а ръката му, стиснала лъскавото оръжие, започваше бавно да се повдига нагоре.

В мозъка на Инок проеца алармен сигнал, той вдигна ръка и изкрещявайки, запрати Животинчето към съществото в ъгъла. Дори не разбра кога е извикал, тъй като крясъкът се изтръгна от дъното на душата му.

Защото, изведнъж си даде сметка той, съществото нямаше за цел да убие управителя, а да разруши станцията. Единственото нещо в ъгъла, към което би могло да насочи оръжието си, бе пултът за управление, нервният център, ръководещ дейността на станцията. И ако успееше да го унищожи, цялата станция щеше да излезе от строя. За да заработи отново, щеше да се наложи да изпратят космически кораб с екип от техници, но дори и от най-близката станция пътуването щеше да продължи с години.

При вика на Инок съществото се извърна рязко и се приведе малко, тъй че премятащото се във въздуха Животинче го улучи в корема и го запрати назад към стената.

Инок се хвърли напред с протегнати ръце и се вкопчи в съществото. Пистолетът изхвъркна от ръката му и се плъзна по пода. Инок сграбчи пришълеца и сега, когато беше в близост до него, вонята на тялото му го удари в носа - отвратителна, прииждаща на вълни смрад.

Ръцете му се склупчиха зад него и го повдигнаха - оказа се, че не е толкова тежко, колкото изглеждаше. С внезапно и мощно движение успя да го откъсне от ъгъла и да го хвърли на земята. Тялото се плъзна по пода, удари се в един стол и се спря. Но съществото се изправи като метална пружина и скочи към пистолета.

Инок направи две огромни крачки и го хвана за врата. Повдигна го и го разтърси толкова яростно, че пистолетът отново изхвъркна от ръката му, а торбата, която висеше на ремък през рамото му, се заблъска като механичен чук по косматите му ребра,

Вонята беше гъста, толкова гъста, че на Инок му се стори, че може да я види, и усети как се задушава, докато разтърсва съществото. После изведнъж стана по-лошо, много по-лошо - сякаш огън гореше в гърлото му, а в главата му блъскаше чук. Имаше чувството, че са го ударили в стомаха и смазали гърдите му. Ръцете му пуснаха съществото и той залитна назад, преви се на две и повърна. Вдигна ръце към лицето си и се опита да отблъсне вонята от себе си, да изчисти ноздрите и устата си, да я изтрие от очите си.

Като през мъгла видя как съществото се изправи, грабна пистолета и хукна към вратата. Не чу думите, които съществото изрече, но вратата се

отвори и то се впусна напред и изчезна. Вратата отново се затвори след него.

32.

Клатушкайки се, Инок прекоси стаята към писалището и се подпря на него, за да не падне. Вонята бе започнала да намалява и главата му се избистряше, но все още не можеше да повярва, че всичко това се бе случило. Защото беше невероятно да се случи. Съществото бе пътувало по служебния материализатор, а единствено членовете на Галактическата централа имаха право да го ползват. А нито един член на Галактическата централа – в това беше сигурен – не би се държал като плъхоподобното същество. От друга страна, съществото знаеше паролата, чрез която се задействаше вратата. А освен него и Галактическата централа, никой друг не би могъл да я знае.

Пресегна се и взе пушката. Всичко е наред, каза си той. Нищо не бе пострадало. Само дето едно извънземно се разхождаше на воля по Земята. А това той не можеше да допусне. Земята беше затворена за извънземни. Като планета, която не членуваше в галактическото братство, тя представляваше забранена за посещения зона.

Инок стисна пушката в ръка – знаеше какво трябва да направи: трябваше да върне пришълеца в станцията и да го отпрати от Земята;

Изрече фразата на глас и тръгна към вратата. Излезе навън и заобиколи къщата.

Съществото тичаше през полето и почти бе достигнало края на гората.

Инок хукна презглава след него, но още преди да стигне до средата на полето, плъхоподобното същество потъна в гората и се скри от погледа му.

Гората започваше да притъмнява. Полегатите лъчи на залязващото слънце все още огряваха гъсто преплетените върхари на дърветата, но долу, в ниското, сенките започваха да се стъстват.

В момента, в който нахлу в крайнините на гората, Инок успя да зърне как съществото свърна надолу по един малък дол, после се втурна нагоре по отсрещния склон, пробивайки си път през високите папрати, стигащи почти до кръста му.

Ако продължи все в тази посока, си каза Инок, може би щеше да успее да го хване, защото склонът над дола възлизаше на скалисто било, осеяно с остри зъбери и завършващо с голяма, издадена навън канара, заобиколена от стръмни урви, тъй че скалистото било и канарата бяха като изолиран отвсякъде остров, увиснал във въздуха. Можеше да се поизмъчи малко, докато измъкне съществото от скалите, ако се скриеше там, но поне щеше да знае, че то се намира в клопка и няма да може да избяга. Макар че, напомни си Инок, нямаше много време за губене, защото слънцето залязваше и скоро щеше да стане тъмно.

Инок зави леко на запад, за да заобиколи дерето откъм горния му край, без да изпуска от погледа си бягащия пришълец. Съществото продължаваше да се катери нагоре по склона и държейки го под око, Инок още повече ускори крачките си. Пришълецът вече беше влязъл в капана. В стремежа си да избяга бе преминал отвъд критичната точка и оттук нататък беше невъзможно да се върне обратно. Скоро щеше да стигне до ръба на скалата и нямаше да му остане нищо друго, освен да се завре в някоя пукнатина сред зъберите.

Инок прекоси тичешком покритото с папрати пространство и излезе на по-стръмния склон на около трийсет метра под скалистото било. Тук растителността не беше толкова гъста. Тук-таме растяха рехави шубраци, а и дърветата бяха по-нарядко. Меката като килим почва на гората остана назад и сега земята беше застлана с дребни камъчета, които в продължение на безброй мразовити зими се бяха откървали от скалите и свличали надолу по склона, а сега лежаха тук, покрити с плътен слой мъх, и не беше никак безопасно да се стъпва по тях.

Докато тичаше, Инок хвърли бърз поглед към скалите, но от извънземния

нямаше и следа. След това с крайчеца на окото си забеляза някакво движение и веднага се просна на земята зад прикритието на една малка туфа от лескови храсти. През плетеницата от клони се виждаше фигурата на извънземния, очертана на фона на небето – въртеше глава наляво-надясно, за да обхване с поглед склона под себе си, повдигнал леко оръжието си, готов всеки момент да стреля.

Инок продължи да лежи, без да смее да помръдне, стиснал пушката в протегнатата си ръка. Усети остра болка по кокалчетата на едната си ръка и разбра, че ги е ожулил при падането си.

Извънземният се скри от погледа му зад скалите и Инок бавно притегли пушката към себе си, за да му е подръка, ако му се открие стоден случай за стрелба.

Макар че, запита се той, щеше ли да посмее да стреля? Щеше ли да посмее да убие едно извънземно същество?

Пришълецът можеше да го убие още там, в станцията, когато едва не загуби съзнание от ужасната му миризма. Но не го уби. Предпочете да избяга. Възможно ли бе, запита се той, съществото да е било толкова уплашено, че да е мислело само как да избяга? Или може би се е поколебало да убие един управител на станция, така както самият той не бе склонен да убие един извънземен?

Огледа внимателно скалите над себе си, но не забеляза никакво движение, абсолютно нищо. Трябваше да се придвижи нагоре по този склон, и то бързо, защото времето работеше против него и в полза на пришълеца. Щеше да е тъмно след не повече от трийсет минути, а тази история трябваше да приключи, преди да се е стъмнило. Ако пришълецът се измъкнеше от това място, шансовете му да го открие после бяха нищожни.

А защо, обади се другото му Аз, дистанцирайки се от него, трябва да те е грижа за проблемите на извънземните? Та нали ти самият взе решение да информираш Земята за съществуването на извънземни цивилизации в галактиката и да предадеш на Земята, без да си поискал разрешение, всички онези знания и умения, до които си се докопал. Защо не позволи на този пришълец да разруши станцията, осигурявайки по този начин изолацията ѝ в продължение на много години – защото, ако това бе станало, щеше да си свободен да правиш каквото си искаш с всичко, което се намира в нея? Можеше само да спечелиш, ако бе оставил нещата да се развиват сами.

Но аз не можех, извика Инок вътре в себе си. Не виждаш ли, че не можех? Не разбираш ли?

Нещо прошумоля в храстите от лявата му страна и го накара да се обърне натам, вдишал готовата за стрелба пушка.

Там, на не повече от пет-шест метра от него, стоеше Луси Фишър.

– Махай се оттам! – извика той, забравяйки, че тя не може да го чуе.

Но тя сякаш не го забеляза. Посочи наляво и направи широк жест с ръката нагоре към скалите.

Върви си, каза той със затаен дъх. Върви си оттука. Опитва се със знаци да и покаже, че трябва да се върне, че не бива да стои там.

Тя поклати глава и като се приведе, се затича наляво и нагоре по склона.

Инок скочи и се впусна след нея – в същия миг зад него се чу някакъв пукот и въздухът се изпълни с острия мирис на озон.

Инстинктивно се хвърли на земята: малко по-надолу по склона един квадратен метър от земята вреше и кипеше, като горният слой бе напълно отнесен и самата почва и скалата се бяха превърнали в някаква клокочеща каша.

Лазер, помисли си Инок. Пришълецът беше въоръжен с лазерен пистолет, способен да концентрира огромна енергия в един тънък светлинен лъч.

Стегна се, пробяга няколко крачки нагоре по хълма и се просна по корем зад една групичка недорасли брезови дървета.

Въздухът отново изпраща, удари го гореща вълна и замириса на озон. Върху отсрещния склон едно парче земя започна да пуши. Отгоре заваля пепел

и започна да се стеле по ръцете на Инок. Хвърли бърз поглед нагоре и видя, че горната половина на брезите е изчезнала, прорязана като с нож от лазера. Тънки струйки дим се издигаха лениво от посечените клони.

Независимо от това, какво е възнамерявал - или не е възнамерявал - да прави в станцията, сега пришълецът не се шегуваше. Знаеше, че е поставен натясно, и вече не подбираше средствата.

Притиснал се до земята, Инок започна да се тревожи за Луси. Надяваше се, че нищо лошо не ѝ се е случило. Малкото глупаче нямаше работа тук. Изобщо не биваше да е тук. Какво търсеше в гората по това време на деня? Ханк пак щеше да си помисли, че са я отвлекли, и щеше да тръгне да я търси. Какво ли, по дяволите, ѝ е щукнало сега?

Започваше да се здрачава. Само най-високите върхари на дърветата се огряваха от последните лъчи на слънцето. Появи се хлад, пропълзъл нагоре по клисурата откъм долината. От земята се носеше сладостният дъх на влага. Из някоя невидима хралупа се чу тъжният зов на козодой.

Инок скочи от мястото си зад групичката брези и се стрелна нагоре по склона. Стигна до падналия дънер, който предварително бе избрал за прикритие, и се просна зад него. От пришълеца нямаше и следа, не последва и изстрел от лазерния пистолет.

Инок огледа внимателно терена пред себе си. Още две притичвания - първо до няколкото скали ей там, а после до началото на самите канари, - и щеше да се озове над криещия се пришълец. А като се добере дотам, запита се той, какво трябваше да направи?

Да отиде и да залови пришълеца, разбира се.

Нямаше как да изготви план за действие или предварително да уточни тактиката си. Като се добереше до канарите, трябваше да се довери на своя усет и да се възползва от всеки шанс, който му се предоставеше. Намираще се в по-неизгодна позиция, защото не биваше да убива пришълеца, а само да го залови и да го върне - а ако се наложеше, да го довлече, въпреки съпротивата и крясъците му - обратно в станцията.

Може би тук, на открито, нямаше да може да използва вонята като защитно средство така успешно, както в затворената стая и това, помисли си той, можеше да улесни задачата му. Още веднъж огледа чукарите от единия край до другия, но не забеляза нищо, което да му подсказва местонахождението на пришълеца.

Пълзешком се придвижи малко напред, подготвяйки се за следващия набег нагоре по склона, като се стараше да не издава никакъв шум.

С крайчеца на окото си забеляза някаква движеща се сянка, която се прокрадваше нагоре по склона. Изправи се рязко, завъртайки пушката натам. Но преди да успее да насочи дулото, сянката се стовари върху него, бутна го назад и го събори по гръб, а една огромна, широко разперена длан затисна устата му.

- Юлисис! - извика Инок задавено, но страховитата сянка само изсъска предупредително.

Тежестта бавно се отмести от него и ръката престана да затиска устата му.

Юлисис посочи към канарите и Инок кимна с глава.

Юлисис припълзля още по-близо и наведе главата си към Инок. Когато зашепна, устата му се намираще на сантиметър от ухото на Инок.

- Талисманът! - каза той. - Талисманът е в него!

- Талисманът! - изтръгна се от Инок, преди да успее да сподави вика си, сещайки се, че не бива да вдига никакъв шум, за да не разбере онзи отгоре къде се намират,

От скалата над тях се откърти един камък и се затъркаля надолу, подскачайки по склона, Инок се сниши още по-близо до земята зад прикритието на падналия дънер.

- Залегни! - извика той на Юлисис. - Залегни! Въръжен е!

Но ръката на Юлисис го дръпна за рамото.

- Инок! - извика той. - Погледни, Инок!

Инок се изправи рязко – на фона на небето, отгоре на канарите, се виждаха тъмните очертания на две боричкащи се фигури.

– Луси! – извика той.

Защото това бяха фигурите на Луси и на прищълеца. Успяла е да се промъкне до него, помисли си той. Тази глупава малка нещастница се е промъкнала до него! Докато вниманието на онзи е било ангажирано с тях, тя е успяла да се приближи до него и да го нападне. В ръката си държеше нещо като тояга, някой сух клон най-вероятно, беше я вдигнала над главата си, готова да нанесе удар, но прищълецът я държеше здраво и не ѝ позволяваше да го удари.

– Стреляй! – каза Юлисис с равен и безизразен глас. Инок вдигна пушката, но не успя да се прицели добре поради стъстяващия се мрак. Освен това двете фигури бяха много близо една до друга. Прекалено близо.

– Стреляй! – извика Юлисис.

– Не мога – каза Инок сподавено. – Прекалено е тъмно за стрелба.

– Трябва да стреляш – заяви Юлисис рязко, с напрегнат глас. – Трябва да рискуваш.

Инок отново вдигна пушката и този път целта сякаш се виждаше по-ясно. Разбра, че проблемът не е толкова в тъмнината, колкото в онзи несполучлив пръв изстрел в света на ревящото чудовище на кокилестите крака. Щом тогава не улучи, и сега можеше да не улучи.

Мушката кацна върху главата на плъхоподобното същество, после главата мръдна встрани, но веднага след това отново кацна на мушката.

– Стреляй! – изрева Юлисис.

Инок натисна спусъка и пушката проехтя продрано. Горе върху скалите съществото остана право още секунда-две, въпреки че половината му глава бе отнесена и на фона на сумрачното западно небе се видя как, подобно на черни мушици, се разхвърчаха парченца от разкъсаната му плът.

Инок пусна пушката и се просна на земята, заравяйки пръсти в оскъдната, покрита с мъх почва, прималаял от ужас при мисълта, какво можеше да се случи, и готов да се разплаче от благодарност, че не се случи, че годините, прекарани на онова фантастично стрелбище, най-сетне бяха дали резултат.

Колко странно, помисли си той, че толкова много безсмислени неща обуславят съдбата ни. Защото стрелбището беше също толкова безсмислено, колкото и играта на карти или билиард – единственото му предназначение беше да развлича управителя на станцията. И въпреки това часовете, прекарани там, го бяха подготвили тъкмо за този час и за този конкретен случай – за този един-единствен миг на този нищожно малък склон.

Пристъпът на слабост отмина, потъвайки сякаш в земята под него, и лека-полека в душата му се настани покой – покоят на дърветата и на горската почва, на онова първо затишие при падането на нощта. Сякаш небето и звездите, и самата вселена се бяха надвесили ниско над него и му нашепваха за предвечното му единение с тях. И за миг му се стори, че се е докоснал до началото на някаква велика истина и заедно с тази истина бе настъпило едно непознато досега блаженство и величие.

– Инок – прошепна Юлисис. – Инок, братко мой...

В гласа на чуждоземеца прозвуча нещо като едва сподавено ридание – до този момент никога не бе наричал землянина свой брат.

Инок се изправи на колене. Горе върху камарата скали грееше някаква мека и чудно красива светлина, една мека и нежна светлина, сякаш гигантска светулка бе запалила своя светилник и не го бе изгасила, оставяйки го да гори.

Светлината се движеше по скалите и идваше към тях, и той видя, че Луси се движи със светлината, сякаш се спускаше към тях с фенер в ръка.

Ръката на Юлисис се показа от тъмнината и сграбчи Инок за рамото.

– Виждаш ли? – попита той.

– Да, виждам. Какво е...

– Това е Талисманът – каза Юлисис, захласнат, с хриптящ от вълнение

глас. - И тя е нашият нов пазител. Този, когото търсим от толкова години.

33.

Това не е нещо, с което можеш да свикнеш, си каза Инок, докато крачеха през гората. Ни за миг не преставах да го усещаш. Това е нещо, което ти се иска да притиснеш силно до себе си и завинаги да го задържиш там, но дори и когато вече не е при теб, сигурно никога няма да го забравиш.

Това е нещо, което по никакъв начин не може да бъде описано - и майчина любов, и бащина гордост, и обожанието на любимата, и близостта на приятеля, всичко това и още много други неща. С него и най-дългите разстояния изглеждат близки, сложното става просто, изчезват всички страхове и мъки и едновременно с това човек изпитва едно особено чувство на дълбока тъга, сякаш усеща, че до края на живота му не ще има друг такъв миг и че само след малко ще го загуби, и никога няма да си го възвърне. Но това не става, защото този сублимен миг няма край и няма край.

Луси вървеше между тях, притиснала торбата с Талисмана до гърдите си, прегърнала го здраво с двете си ръце. Инок я погледна - озарена от меката му светлина, тя приличаше на малко момиченце, понесло любимата си котка.

- Вече цял век - каза Юлисис, - може би от много векове, а може би никога досега не е светил толкова красиво. Аз самият не помня да съм го виждал да грее така. Прекрасно е, нали?

- Да - отвърна Инок. - Прекрасно е.

- Сега пак ще бъдем едно цяло - каза Юлисис. - Пак ще сме способни да чувстваме. Ще бъдем един народ, вместо много отделни народи.

- Но съществото, което...

- Голям умник излезе - каза Юлисис. - Искаше откуп, за да го върне.

- Значи е бил откраднат?

- Не знам всички подробности - отговори Юлисис. - Всичко ще се изясни, разбира се.

Смълчани, те продължиха да крачат през гората. В далечината, на изток, през върхарите на дърветата прозираше първата руменина в небето, предвещаваща изгрева на луната.

- Едно не разбирам - обади се Инок.

- Питай - каза Юлисис.

- Как е възможно онова същество да го е държало в ръцете си и да не го е почувствало - абсолютно нищо да не е усетило. Ако можеше да го усети, нямаше да го открадне.

- Сред милиардите живи същества - каза Юлисис - единици са онези, които могат, образно казано, да се включат на неговата вълна. За теб или за мен Талисманът е абсолютно безполезна вещ. На нас няма да реагира. Можем цял живот да го държим в ръцете си и нищо няма да се случи. Но е достатъчно един от онези избраници на съдбата да го докосне с пръст и той оживява. Получава се някаква хармония, някаква сетивна връзка между този странен уред и космическата духовна сила. Разбира се, не самият уред, а съзнанието на живото същество, с помощта на апарата, достига до духовната сила, установява контакт с нея и я довежда до нас.

Един уред, апарат, нищо повече от един инструмент - технологичен брат на мотиката, на гаечния ключ, на чука - и все пак толкова различен от тях, колкото човешкият мозък се различава от първата аминокиселина, родила се на тази планета по време на младенчеството на Земята. Човек се изкушава да каже, помисли си Инок, че това е най-съвършеният инструмент, най-великото изобретение на човешкия мозък. Но да се мисли така, беше опасно, защото едва ли съществуваше някакъв предел и съвършенството не можеше да бъде състояние - по всяка вероятност никога нямаше да настъпи денят, когато едно същество или група същества ще се спрат на едно място и ще кажат: стигнахме до края на пътя, няма смисъл да продължаваме нататък. Защото всяко движение напред водеше до откриването на още много нови възможности, на още много

нови пътища, по които човек би могъл да тръгне - а след всяка стъпка по който и да е от тези пътища пред него се откриваха нови неизбродени пътеки. Няма предел за съвършенството - помисли си Инок, - както няма предел за каквото и да е друго.

Излязоха от гората и поеха през полето към станцията. Откъм горния му край се чу тропот.

- Инок! - извика нечий глас в тъмнината. - Ти ли си, Инок?

Инок позна гласа.

- Да, Уинслоу. Какво се е случило?

Пощаджията изскочи от тъмнината и се спря, задъхан от тичането, в края на осветеното пространство.

- Инок, идват! Няколко коли! Но им погодих страшен номер. При отклонението към твоята къща - на онова тясно място, нали го знаеш - изсипах цяло кило цигански гвоздеи в коловозите. Това ще ти забави малко.

- Цигански гвоздеи? - попита Юлисис.

- Има хайка - обясни Инок. - Мен търсят. Гвоздеите...

- О, разбирам - прекъсна го Юлисис. - За спукване на гумите.

Уинслоу пристъпи бавно напред, погледът му бе прикован в светлината на скрития в торбата Талисман.

- Това е Луси Фишър, ако се не лъжа.

- Тя е, разбира се - каза Инок.

- Баща ѝ пристигна в града одева и се развика, че пак е изчезнала.

Тъкмо се бяха успокоили духовете и всичко беше наред. Ама Ханк пак им размъти главите. Тъй че отскочих до железарския магазин, купих кило цигански гвоздеи и запраших насам преди тях.

- Каква е тази хайка? - попита Юлисис. - Нищо не...

Уинслоу го прекъсна, задъхвайки се в желанието си да им съобщи всичко, което знае.

- Онзи, дето рови женшен, те чака горе пред къщата. Докарал е някакъв закрит пикап.

- Трябва да е Луис - каза Инок - с тялото на Сияйния.

- Доста угрижен ми се стори - додаде Уинслоу. - Каза, че има среща с теб.

- Струва ми се, че не бива просто да висим тука - предложи Юлисис. - Скромният ми интелект ми подсказва, че приближава решителният час за много неща.

- Хей - извика пощаджията, - какво става тука? Какво е това нещо у Луси? И кой е този човек с тебе?

- После - каза Инок. - После ще ти обясня. Сега няма време.

- Но, Инок, тълпата идва!

- Ще се заема с тях - заяви Инок мрачно, - когато му дойде времето. В момента имам по-важна работа.

И четиримата се затичаха нагоре по склона, провирайки се между високите до пояс бурени. Пред тях, на фона на вечерното небе, се издигаше тъмната и ъгловата снага на станцията.

- Вече са при разклона - каза Уинслоу, запъхтян от тичането. - Онази светлина, дето проблесна под хълма - това бяха фарове на кола.

Стигнаха до двора и продължиха тичешком към къщата. На светлината на Талисмана се видяха тъмните очертания на пикапа. От сянката на колата се отдели някаква фигура и забърза към тях.

- Вие ли сте, Уолас?

- Аз съм - отвърна Инок. - Съжалявам, че не можах да ви посрещна.

- Малко се притесних - каза Луис, - като не ви намерих тук.

- Появи се нещо непредвидено - обясни Инок. - Наложих се да се занимавам с него.

- Тялото на блаженопочившия? - попита Юлисис. - То е в колата?

Луис кимна.

- Щастлив съм, че можем да го върнем.

- Трябва да го пренесем на ръце до овощната градина - каза Инок. -

Колата не може да влезе там.

- Предния път - напомни Юлисис - ти беше този, който го носи.

Инок кимна.

- Приятелю мой - продължи чуждоземецът, - възможно ли е този път на мен да предоставиш тази чест?

- Но да, разбира се - отвърна Инок. - Той също би го пожелал.

Понечи да каже още нещо, но преглътна думите си, защото не бяха за пред хора - думи на благодарност за това, че го освобождаваше от задължението да изпълни дълга си докрай, че му даваше възможност и да не спази точно буквата на закона.

- Идват - обади се Уинслоу до него. - Чувам ги по пътеката.

И беше прав.

Откъм пътеката се чуваше глухият шум от нечии стъпки в праха. Не бяха забързани, нямаше защо да бързат - това беше пренебрежително бавният вървеж на хищник, който е толкова сигурен в плячката си, че не намира за нужно да бърза.

Инок се извърна рязко, като повдигна леко пушката си, насочвайки я натам, откъдето идваше шумът от стъпките в тъмнината.

Зад него Юлисис се обади тихо:

- Може би най-подобава да го отнесем до гроба, озарен от пълното великолепие на незасенчената светлина на възврънатия ни Талисман.

- Тя не те чува - каза Инок. - Запомни, че е глуха. Трябва да ѝ го покажеш със знаци.

Но още докато говореше, внезапно лумна някаква ослепително-ярка светлина.

Със сподавен вик Инок се обърна към малката групичка, която стоеше до колата, и видя, че торбата с Талисмана лежеше в нозете на Луси и тя гордо издигаше сияйния светлик високо над главата си, тъй че блясъкът му огряваше и двора, и древната къща, и част от полето.

Настъпи тишина. Сякаш целият свят бе затаил дъх и с благоговение и страх очакваше да чуе някакъв сигнал, който така и не прозвучаваше и никога нямаше да прозвучи, но винаги щеше да бъде очакван.

С тишината дойде и усещането за вечен покой, който проникваше във всяка клетка на тялото. И това не беше някакъв изкуствено предизвикан покой, установен по нечия воля, а после, от немай-къде, оставен да съществува, Това бе непреходен, съвсем реален покой, като душевния покой, който настава с тихия залез след дълъг и горещ ден, или като искрящия, призрачен зрак на пролетното утро. Човек го усещаше и в себе си, и в цялата природа и имаше чувството, че не присъства само тук и сега, а се простира във всички посоки, до самите предели на безкрайността, и е толкова устойчив, че ще просъществува до сетния дъх на цялата вселена.

Инок се опомни и се обърна бавно към полето - мъжете бяха вече тук, в самия край на светлия кръг, очертан от Талисмана, сиви, стгушени един до друг, подобно глутница смирени вълци, спотайващи се току зад смътните очертания на осветеното от лагерния огън пространство.

И още докато ги наблюдаваше, започнаха да отстъпват - назад към тънештата в тъмнина прашна пътека, по която се бяха появили.

С изключение на един, който се обърна кръгом и хукна презглава надолу по тъмния хълм - крещеше и виеше като подлудяло от страх куче.

- Това е Ханк - обади се Уинслоу. - Ханк избяга надолу по хълма.

- Съжالياвам, че го уплашихме - каза Инок. - Никой не бива да се страхува от това.

- От самия себе си се плаши той - додаде пощаджията. - Ужасът е в самия него.

И това е вярно, помисли си Инок. Човек така е устроен, винаги е било така. Винаги е носил ужаса в себе си. От самия себе си се е страхувал.

Заровиха гроба и оформиха могила. Петимата постояха още минута-две, заслушани в неспокойния вятър, който се луташе из окъпаната в лунна светлина ябълкова градина. В далечината, от кухините над речната долина, козодои си подвикваха един на друг в сребристая нощ.

На лунната светлина Инок се опита да прочете надписа, издълбан върху грубо издялания надгробен камък, но беше прекалено тъмно. Макар че нямаше нужда да го чете – знаеше го наизуст:

Тук почива същество от далечна звезда, но не му е чужда нашата земя, защото в смъртта си принадлежи на всемира.

Когато си писал това, му каза представителят на Сияйните предната вечер, си чувствал нещата като нас. Но веганецът не беше прав, макар да не му го каза тогава. Защото това не беше само веганско, а общочовешко чувство.

Думите бяха изрязани неумело, с една-две правописни грешки, защото езикът на Сияйните не е лесен за усвояване. Камъкът не беше толкова твърд, колкото мрамора или гранита, най-често използвани за надгробни плочи, и надписът нямаше да издържи дълго. След няколко години слънцето, дъждовете и студовете щяха да направят буквите по-неясни, а след още няколко години съвсем щяха да ги заличат и само грапавините върху камъка щяха да подсказват, че тук е имало надпис. Но това нямаше значение, помисли си Инок, защото думите не бяха издълбани само върху камъка.

Инок погледна към Луси, застанала от другата страна на гроба. Талисманът отново бе поставен в торбата и сиянието му беше по-приглушено. Тя все още го притискаше здраво към гърдите си и лицето ѝ продължаваше да бъде възторжено, но безучастно – сякаш вече не живееше на този свят, а се бе преместила на някое друго място, в някое друго, далечно измерение, което обитаваше съвсем сама и без спомени за миналото.

– Мислиш ли – попита Юлисис, – че би дошла при нас? Дали ще я пуснат? Земята не би ли...

– Земята – каза Инок – няма думата. Ние, жителите на Земята, сме свободни хора. Единствено от нея зависи.

– Смяташ ли, че би приела?

– Така мисля – отвърна Инок. – Дори ми се струва, че цял живот е очаквала този момент. Питам се дали не го е предчувствала и без Талисмана.

Защото тя открай време беше в контакт с някаква непозната на хората сила. У нея имаше нещо, което никой друг не притежаваше. Човек го усещаше, но не знаеше как да го назове, защото това нещо нямаше име. И се бе опитвала да го използва някак, без да знае какво да прави с него – махаше брадавици, лекуваше наранени пеперуди и кой знае още колко неща, за които нямаше свидетели.

– А баща ѝ? – попита Юлисис. – Онзи, който се разкрещя и избяга от нас?

– Аз ще се оправя с него – каза Луис. – Ще отида да си поговорим. Познавам го доста добре.

– Значи искаш да я вземеш със себе си в Галактическата централа? – попита Инок.

– Ако няма нищо против – отвърна Юлисис. – Централата веднага трябва да бъде уведомена.

– А оттам и цялата галактика?

– Да – каза Юлисис. – Много ни е необходима.

– Питам се дали не бихте могли да ни я заемете за ден-два?

– Да ви я заемем?

– Да – каза Инок. – Защото и ние имаме нужда от нея. Ние имаме най-голяма нужда от нея.

– Разбира се – отвърна Юлисис. – Но не...

– Луис – попита Инок, – смятате ли, че е възможно нашето правителство – Държавният секретар например – да бъде убедено да включи едно лице на име Луси Фишър като член на делегацията ни за мирната конференция?

Луис замънка нещо, после млъкна и пак заговори:

- Мисля, че е възможно да се уреди.

- Представяте ли си - продължи Инок - въздействието на това момиче и на Талисмана на масата за преговори?

- Мисля, че е възможно - отговори Луис. - Но съм сигурен, че Държавният секретар ще иска да говори с вас, преди да вземе решение.

Инок се извърна леко към Юлисис, но не стана нужда да задава въпроса си на глас.

- Но, разбира се - каза Юлисис на Луис. - Обадете ми се и аз ще дойда, за да взема участие в срещата. Освен това бихте могли да предадете на уважаемия Държавен секретар, че няма да е зле да започне сформирането на световен комитет.

- Световен комитет?

- Който да организира - отвърна Юлисис - приобщаването на Земята към нас. Нали не бихме могли да приемем пазител от една планета, която не членува в братството?

35.

На лунната светлина камарата от повалени скали се белееше като скелета на някое праисторическо животно. Защото тук, близо до ръба на канарата, която се извисяваше над реката, грамадните дървета бяха доста по-нарядко и островърхият зъбер стърчеше гол под небето.

Инок се спря до един огромен каменен блок и погледна надолу към стърчената фигура сред скалите. Бедният, несретен глупак, помисли си той, загинал толкова далеч от дома си и тъй безсмислено.

Макар че сигурно не беше нито беден, нито глупав, защото в този мозък, сега разкъсан и безвъзвратно разпилян, вероятно са се таяли планове за величие - подобно на плановете, зародили се в мозъка на един наш Александър или Ксеркс, или Наполеон, - мечти за някаква неограничена власт, неморална като замисъл и извожвана, и отстоявана без оглед на средствата, и с такива грандиозни измерения, че всякакви нравствени съображения оставаха на заден план.

За миг се опита да си представи същината на този план, но още докато подлагаше на изпитание въображението си, осъзна колко е глупаво да прави подобни опити, тъй като беше сигурен, че съществуват неизвестни нему фактори и съображения, които вероятно не бе в състояние да проумее.

Но така или иначе, нещо се бе объркало, защото в самия план Земята не би могла да изпълнява никаква друга роля, освен да служи за убежище в случай на опасност. И фактът, че това създание лежеше тук, показваше, че се е намирало в безизходица и е опитало една последна рискована акция, която се бе провалила. И колкото и да бе абсурдно, помисли си Инок, причината за провала се дължеше на факта, че съществото, опитвайки се да избяга, бе докарало Талисмана буквално в задния двор на едно момиче екстрасенс, и то на една планета, на която никой не би допуснал, че може да има екстрасенс. Защото сега, след всичко станало, не можеше да има никакво съмнение, че Луси бе усетила Талисмана и той я бе привлякъл, както магнит стомана. Вероятно тя не знаеше нищо повече от това, че Талисманът се намира тук и че е нещо, което тя трябва да притежава, че е нещо, което бе очаквала през целия си самотен живот, без да знае какво е то и без да се надява някога да го открие. Също като дете, което внезапно съзира някаква лъскава, чудно красива играчка на коледната елха и си казва, че това е най-прекрасното нещо на Земята и трябва да го притежава.

Това същество, помисли си Инок, трябва да е било способно и изобретателно. Защото се изисква голям талант и изобретателност първо да откраднеш Талисмана, да го укриваш с години и най-сетне да проникнеш в тайните архиви на Галактическата централа. Но щеше ли всичко това да се случи, запита се той, ако Талисманът бе действал както трябва? И ако бе

действал, щяха ли изобщо да съществуват подобен цинизъм и безогледна алчност, които да мотивират едно такова деяние?

Но това беше вече в миналото. Сега Талисманът бе възвърнат, намерен бе и нов пазител – едно глухонямо момиче от Земята, най-скромното от всички човешки същества. И на Земята щеше да се възцари мир, а след време Земята щеше да се присъедини към галактическото братство.

Вече нямаше проблеми, помисли си той. Не се налагаше да взема решения. Луси бе освободила всички от необходимостта да вземат решения.

Станцията щеше да продължи да съществува и той можеше да разопакова кашоните и да върне дневниците обратно по рафтовете. Можеше да се върне в станцията, да си подреди нещата и да продължи да си върши работата.

"Съжалявам", каза той на стърчената фигура, която лежеше сред каменните блокове. "Съжалявам, че моя бе ръката, която трябваше да ти стори това."

Обърна се и се отправи към мястото, където скалата се спускаше отвесно надолу към реката в подножието ѝ. После вдигна пушката над главата си, задържа я за миг и я хвърли долу. Проследи я с поглед как пада, премятайки се във въздуха, как цевта ѝ проблясва на лунната светлина, видя как водата се разплиска леко, когато цопна в реката. А от дълбоката пропаст под него долиташе самодоволното, безгрижно бълбукане на водата, която течеше край тази висока канара и продължаваше по пътя си нататък към далечните предели на Земята.

На Земята щеше да се възцари мир, каза си той; нямаше да има война. Присъствието на Луси на масата за преговори щеше да изключи всякаква мисъл за война. Дори ако някой избягаше с крясъци, подгонен от страха в себе си – до такава степен обзет от чувство на страх и вина, че да не усеща величието и спокойствието, излъчващи се от Талисмана, – пак нямаше да има война.

Но пред човечеството имаше още много път, дълъг и самотен път, докато светлината на истинския мир се установи в сърцата на всички хора.

Докато не останеше ни един човек, който да побегне с крясъци, обезумял от страх (какъвто и да е страх), нямаше да се възцари истински мир. Докато и последният човек не хвърлеше оръжието си (каквото и да е оръжие), човешкото племе не можеше да живее в мир. А пушката, каза си Инок, е едно от най-безобидните оръжия на Земята, едно от най-безобидните средства, използвани от човечеството за самоунищожение, нищо повече от един символ на всички останали далеч по-смъртоносни оръжия.

Той застана на ръба на скалата и обхвана с поглед реката и тъмната сянка на гористата долина. Имаше усещането, че ръцете му са неестествено празни без пушката, но го обзе чувството, че току-що, само преди няколко крачки, бе навлязъл в една друга времева зона, сякаш цял век или просто един ден си бе отишъл и той се бе озовал на едно съвсем ново и светло място, неопетнено от минали грехове.

Реката продължаваше да тече под него – беше ѝ безразлично какво става около нея, нищо не я интересуваше. Тя би побрала в себе си и бивник на мастодонт, и черепа на саблезъб тигър, и скелета на човек, и мъртвото, повалено дърво, и хвърления в нея камък или пушка, и щеше да погълне всяко от тези неща, да ги погребее в кал и пясък, и клокочейки, да продължи по пътя си, скрила ги завинаги в недрата си.

Преди един милион години тук не е имало река, а след един милион години може би пак нямаше да има река – но без съмнение и след милион години щеше да съществува, ако не човек, то поне някаква форма на живот, способна да обича. И тъкмо в това се криеше тайната на вселената, си каза Инок – способността да продължаваш да обичаш.

Той се извърна бавно от ръба на скалата, провря се на четири крака между канарите и пое нагоре по хълма. Чуваше се как по падналите листа прошумоляват тихите стъпки на някакви дребни животинчета, а веднъж долови сънливото гукане на една разбудена птичка. Над цялата гора се бе установила безметежната ведрост на онази сияйна светлина – не така ярка, не така наситена и ослепителна, но същевременно тъй прекрасна, сякаш духът ѝ

продължаваше да витае над това място дори след като нея вече я нямаше. После излезе от гората и тръгна нагоре по полето – над него станцията извисяваше четвъртитата си снага върху хребета на хълма. Имаше чувството, че това вече не е просто една станция, а и неговият собствен дом. Преди много години това бе дом и нищо повече, после го бяха превърнали в галактическа междинна станция. А сега, макар да продължаваше да бъде междинна станция, отново беше неговият дом.

36.

Влезе в станцията – там сега цареше тишина и тя дори изглеждаше малко призрачна в тази тишина. Една лампа светеше върху писалището му, а на масичката за кафе малката пирамида от сфери проблясваше с многоцветните си светлини, подобно кристалните топки, използвани в Ерата на джаза през двайсетте години, с чиято помощ една обикновена зала за танци се превръщаше във феерично място. Миниатюрните трепкащи светлини се разпръснаха из цялата стая и затанцуваха като рояк подлудели пъстроцветни светулки.

За миг се спря нерешително, без да знае какво да прави. Нещо му липсваше и изведнъж осъзна какво е то. През всичките тези години бе свикнал да окачва пушката си на стената или да я поставя върху писалището. А сега вече нямаше пушка.

Каза си, че трябва да подреди и да се залови отново за работа. Трябваше да разопакова кашоните и да върне нещата по местата им. Трябваше да попълни дневника и да изчете насъбралите се вестници и списания. Имаше доста работа.

Юлисис и Луси бяха потеглили за Галактическата централа преди час-два, но присъствието на Талисмана като че ли все още витаеше в стаята. Макар че, помисли си той, може би не толкова в стаята, колкото у самия него. Вероятно това чувство нямаше да то напусне, където и да отидеше.

Прекося бавно стаята и седна на дивана. Пред него пирамидата от сфери пръскаше рой кристални отблясъци около себе си. Пресегна се, за да я вземе, но бавно оттегли ръката си. Имаше ли смисъл, запита се той, отново да я разглежда? След толкова много неуспешни опити можеше ли да очаква тъкмо сега да разгадае тайната ѝ?

Красиво нещо, помисли си той, но ненужно.

Запита се как ли се чувства Луси, но си каза, че трябва да е добре. Тя щеше да се чувства добре където и да се намираше.

Вместо да седи тук, по-добре щеше да е да се залови за работа. Имаше много да навакса. Отсега нататък нямаше да разполага с времето си, тъй като Земята щеше да тропна на вратата му. Очакваха го конференции и срещи, и още много други неща, а само след няколко часа и вестникарите щяха да бъдат тук. Но преди това Юлисис, а може би и други щяха да се върнат, за да му помогнат.

След малко щеше да хапне нещо набързо и да се залови за работа. Ако работеше до късно през нощта, можеше да свърши доста работа.

Самотните нощи, каза си той, бяха подходящи за работа. А се чувстваше самотен, макар че не би трябвало да е така. Защото вече не беше сам, въпреки че само преди няколко часа си мислеше, че е напълно сам. Сега с него бяха и Земята, и галактиката, и Луси, и Юлисис, и Уинслоу, и Луис, а също и възрастният философ в ябълковата градина.

Изправи се, отиде до писалището и взе статуетката, която Уинслоу му бе подарил. Приблужи я до светлината на настолната лампа и бавно я завъртя в ръцете си. Сега забеляза, че и около тази фигура витае самота – самотата, присъща на човек, който крачи сам.

Но преди той бе принуден да крачи сам. Не му оставаше нищо друго. Нямаше друг избор. Нямаше място за друга. А сега работата беше – не, не беше приключила, тъй като имаше още много неща, които трябваше да свърши. Но първият етап бе вече приключил и започваше нов.

Постави статуетката обратно върху писалището и си спомни, че забрави да даде на Уинслоу парчето дърво, което тубанецът му донесе. Сега вече можеше да каже на Уинслоу откъде идват всички тези парчета от дърво. Можеха да прегледат дневниците и да открият на коя дата и откъде е дошло всяко едно от тях. Това би доставило удоволствие на стария Уинслоу.

Чу се шумолене на коприна и той бързо се обърна.

- Мери! - извика.

Бе застанала в самия край на осветеното пространство и на фона на проблясващите многоцветни светлини на пирамидата му заприлича на същество, току-що пристигнало от света на приказките. И очите му не го лъжеха, каза си той, обезумял от радост - приказният му свят, който смяташе за изгубен, отново беше тук.

- Трябваше да се върна - каза му тя. - Ти беше самотен, Инок, и аз не можех да те изоставя.

Не можеше да го изостави - може би това беше самата истина, помисли си той. Тъй като в схемата, по която я бе сътворил, вероятно бе заложил неизбежната необходимост да се появява винаги, когато имаше нужда от нея.

Това беше капан, каза си той, от който и двамата не можеха да избягат. Тук нямаше място за собствена воля - ставаше дума за убийствената точност на този сляп механизъм, създаден от самия него.

Тя не биваше да идва и може би знаеше това не по-зле от него, но не можеше да се спре. Така ли щеше да бъде и занаят, запита се той, во веки веков?

Той стоеше неподвижен, вцепенен, разкъсван между копнежа си по нея и празното усещане за нейната нереалност, а тя пристъпваше към него.

Беше вече съвсем наблизил и след секунда щеше да се спре, тъй като познаваше правилата не по-зле от него. И за вея, в не по-малка степен, илюзията беше недопустима.

Но тя не се спря. Дойде толкова близо до него, че той можеше да усети уханието на ябълков цвят, идващо от нея. Тя протегна ръката си и я положи върху неговата.

Това не бе докосването на сянка, това не бе ръката на една сянка. Той усещаше допира на пръстите ѝ, тяхната хладина...

Остана вцепенен, с нейната ръка върху неговата.

Проблясващата светлина! - помисли си той. - Пирамидата от сфери!

Сега си спомни кой му я бе подарил - един пътник от онази странна раса от звездната система Алфард. И тъкмо от тяхната литература бе усвоил изкуството на приказната реалност. Те му бяха подарили пирамидата с цел да му помогнат, а той не ги бе разбрал. Бе станала комуникационна грешка - нещо толкова обичайно. Във вавилонското стълпотворение на галактиката бе твърде лесно да не разбереш или просто да не знаеш нещо.

Пирамидата от сфери представляваше един чудесен и при все това прост механизъм. Тя беше магическата пръчка, която премахваше всякаква илюзорност и превръщаше приказното в реалност. Човек си измисля нещо, такова, каквото би искал да е, след което включва пирамидата и пред него застава това, което си е измислил - толкова истинско, сякаш никога не е било илюзия.

С изключение на някои неща, помисли си той, за които не можеш да се заблудиш. Просто знаеш, че е илюзия, ако ще и да е истинска.

Колебливо протегна ръка към нея, ала тя дръпна своята и бавно отстъпи крачка назад.

В тишината на стаята - ужасната и самотна тишина - те стояха лице срещу лице, а в това време пъстрите светлини препускаха като палави мишлета, докато пирамидата от сфери хвърляше своите отблясъци във формата на нескончаема небесна дъга.

- Съжалявам - каза Мери, - но няма смисъл. Не бива да се samozаблуждаваме.

Той остана безмълвен и изпълнен с чувство за срам.

- Отдавна чаках този момент - продължи тя. - Мислех и мечтаех за него.

- Аз също - продума Инок. - Не вярвах, че може да се сбъдне.

И в това е цялата работа, разбира се. До момента, до който човек знае, че нещо не може да се сбъдне, той си мечтае за него. То се явява романтично, далечно и невъзможно. А може би е романтично просто защото е толкова далечно и така невъзможно.

- Сякаш съм оживяла кукла - каза тя. - Или пък любимото ти плюшено мече. Съжалявам, Инок, но човек не може да обича кукла или плюшено мече, които са оживели. Винаги ще си ги спомня такива, каквито са били преди това. Куклата - с нейната глуповата, изрисувана усмивка; мечето - с парцаления пълнеж, подаващ се от скъсания шев.

- Не! - извика Инок. - Не!

- Горкият Инок - възкликна тя. - Толкова ще ти е трудно! Толкова бих искала да ти помогна! Така дълго ще трябва да живееш с мисълта за това...

- А ти? - извика той. - А ти какво можеш да направиш сега?

Тя бе тази, която бе проявила смелост. Смелостта да погледне очи в очи нещата такива, каквито са.

Как бе предусетила всичко, чудеше се той. Как е могла да знае?

- Сега ще си отида - изрече тя. - И повече няма да се върна. Дори и когато се нуждаеш от мен, аз няма да се върна. Нищо друго не ми остава.

- Не можеш да си тръгнеш - възпротиви се той. - Ти си в същия капан, в който съм и аз.

- Не е ли странно - добави тя, - че и двамата сме в него. И ти, и аз сме жертви на една илюзия...

- Но защо и ти? - попита той. - Ти не си!

Тя мрачно поклати глава.

- И аз също като теб. Ти не можеш да обичаш куклата, която си сътворил, нито пък аз майстора на играчки. А ние и двамата си помислихме, че можем, и все още вярваме, че бихме могли, и затова, когато открием, че е невъзможно, ще се чувстваме виновни и нещастни.

- Но можем да опитаме - каза Инок. - Само останни.

- И да стигна дотам, че да те намразя. Или пък още по-лошо - ти да ме намразиш. Нека си останем с чувството за вина и с нещастieto. Това ще е по-добре от омразата.

Тя направи няколко бързи крачки и пирамидата от сфери се озова в ръката ѝ, вдигната високо над главата.

- Не, само това не! - изкрещя той. - Мери, недей...

Пирамидата проблесна, премятайки се във въздуха, и се разби в камината. Проблесващите светлини угаснаха. Нещо - стъкло? метал? камък? - издрънча по пода.

- Мери! - извика Инок и направи няколко крачки напред в мрака.

Но там нямаше никого.

- Мери! - по-скоро изхлипа, отколкото извика той.

Тя си бе отишла и нямаше да се върне.

Дори и когато се нуждаеше от нея, тя нямаше да се върне.

Той стоеше притихнал в мрака и тишината и гласът на едновековния му живот сякаш проговори в него на някакъв безмълвен език.

Всичко е свързано с трудности, каза му гласът. Нищо не идва лесно.

Първо съседското момиче от фермата, после красивото момиче от Юга, което го проследи с поглед, докато минаваше край нейната врата, а сега и Мери - всички те си бяха отишли безвъзвратно от неговия живот.

Извърна се с усилие и направи няколко крачки напред, търсейки пипнешком масата. Откри я и запали лампата.

Изправен до масата, той обхвана с поглед стаята. В ъгъла, в който бе застанал, някога беше кухнята, а там при камината се намиреше всекидневната; сега всичко бе променено - оттогава бе минало много време, но той ги виждаше тъй ясно, сякаш бе вчера.

Но онова време си бе отишло, а с него и хората.

Единствен той бе останал.

Бе загубил своя свят. Оставил го бе в миналото.

Но в днешния ден същото бяха сторили и всички останали - всички живи

представители на човешкия род.

Може би още не го осъзнаваха, но те също бяха оставили своя свят в миналото. Вече нищо нямаше да бъде както преди.

Човек се прощава с толкова много неща, толкова много любими същества, толкова много мечти.

- Сбогом, Мери - каза той. - Прости ми и нека бог те пази.

Седна на масата и придърпа към себе си дневника, които лежеше отгоре. Отгърна го и затърси страниците, които трябваше да попълни.

Чакаше го работа.

Вече беше готов за нея.

Беше си взел последното сбогом.

Последна редакция: 01-Mar-2002